İŞÇİNİN SESİ

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!

Tek silah parti! Tek yol devrim!

şçinin Sesi yazışma adresi:
.O. Box 407, London E16 2EA, England

İŞÇİNİN SESİ

Türkiye'den 4 kitap gönderilerek abone olunabilir. ■ Yazışma adresi: PO Box 407 London, E16 2EA ■ Baskı: Morning Litho Printers Ltd (TU) ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme, ya da kısaltma hakkı yayın kurulunundur. Hiçbir yazı geri gönderilmez.

Fırsat verdim

Çalıştığım fabrikada saat 10 ve çay saati. İşçi muhabiri arkadaşlar ellerinde *İşçinin Sesi* ile fabrikaya geldiler. İşçiler onlara hem saygıyla, hem de ürkek gözlerle bakıyorlardı. Ürkeklikleri patronun hışmındandı.

Arkadaşlardan bir miktar gazete alıp işçilere dağıtmaya başladım. Ütünün yanında bir menşevik bir işçiyle oturmuş konuşuyordu. Kendilerine *İşçinin Sesi* alır mısınız diye sordum. Menşevik bildiğim, ben bir tane alayım dedi. Diğer işçi arkadaş okuma yazması olmadığını söyledi ve ekledi: "Turgut Özal'ı protesto etmeye gidecek misiniz, gitmeyecek misiniz? Gitmeseniz daha iyi olur, belki bize çalışma izni alır da kaçak olmaktan kurtuluruz."

Sessiz, menşevik kişiye baktım. Konuşuruz deyip ayrıldım. Ona cevap verme fırsatını menşeviğe bırakmıştım.

Öğle yemeği paydosunda o işçinin yanına gittim. 5-6 kişi sohbete başladık. Aynı kişiye protesto mitingi için neden öyle düşündüğünü sordum. Cidden bilmiyordu. Kendisine, yıllardır Demirellerin, Ecevitlerin, Özalların birşey vermeyip, hep ondan aldığını, Özal'ın Avrupa'daki işçilerin serbest dolaşım hakkını nasıl sattığını anlattım. Kızardı, üzüldü ve "ben bilmiyormuşum vallahi" dedi. Beni üzen, o kişinin durumu değil, menşeviğin ben ayrılınca gerekli cevabı veremeyişiydi. Yine de diyorum ki, o kaşerlenmiş bir menşevik değil, menşevik bir akışın dağınıklığı içindeki dürüst bir kişi. Bir gün *İşçinin Sesi*'nde onunla buluşuruz sanıyorum.

A. Coşkun

Sorunları çözme cesareti

Bir yıllık ayrılıktan sonra, tekrar çalışmalara başlamanın sevinciyle merhaba yoldaşlar.

Türkiye işçi sınıfının kurtuluşu yolunda savaşıma inanmış bir işçiyim. Türkiye devrimine öncülük edebilecek, güçlü bir komünist partisinin zorunlu olduğunu gördüm. *İşçinin Sesi* hareketiyle bir seminerde tanıştım. Kafamda bir sürü sorular vardı. Bu soruları *İşçinin Sesi*'nden yoldaşlarla tartıştık. Gazeteleri ve yayınları okudum. *İşçinin Sesi*'nin görüşlerini benimsedim. IMG'de görevimi en iyi bir şekilde yerine getirmek için aktif olarak çalıştım.

Daha sonra, bazı özel sorunlarım nedeniyle bulunduğum yörede durmamın örgütüme fazla bir yararı olmayacağı kanısıyla başka bir yörede çalışmaya başladım. Özel sorunlarımın yeni yöredeki örgütsel çalışmalar içinde yok olacağını sanmıştım. Verilen her görevi eksiksiz yerine getirmeye çalıştım. Ancak düşüncelerimi söylemekten çekiniyordum. Yanlış birşey söylerim de örgütümün güveni sarsılır diye düşünüyordum. Daha sonra özel sorunları örgütsel sorunlarla karıştırdım. Özel sorunlarımın çözümünü örgütten bekledim. Örgüt bana sorunlarımın nasıl çözüleceği konusunda yol gösterdi. Ama o yoldan ilerleyemedim. Bunalıma girdim.

Artık bende kendime acıma duygusu belirmişti. Kendine acıma duygusu komünistin can düşmanıdır. Böylece örgütsel çalışmalardan ayrıldım. Geldiğim yöreye geri döndüm.

Siyasal çalışmadan uzaklaştım. Çevreyle ilişkilerim kesildi. Bir işte çalışmaya başladım. Eski sorunumu çözdüm. Ama bu kez yeni sorunlar başladı. Kendimi sınıfına ihanet etmiş bir insan olarak görüyordum. Varolan birikim zorluyordu beni. Patronla çatışmam, sınıf güdüsü beni "rahat" bırakmıyordu.

Kendini işçi sınıfının kurtuluşuna adamış insanların kapitalizmin pisliği içinde kaybolup gitmesi gerçekten çok kötü birşey. Ya işçi sınıfından yana taraf olmak zorundasın, ya da burjuvaziden.

Yaptığım yanlışın bilincine vardım. Kapitalizm varoldukça sorunlar bitmeyecektir. Sorun, sorunları çözme cesaretini gösterebilmektir.

Örgütsel çalışmalara daha iyi bir durumda yeniden başladım. Örgütümün öğüdünü unutmadım ve unutmayacağım. Örgütümüz gerçekten militanlarına sahip çıkıyor. Bana verdiği desteği de hiç unutmayacağım. Bu mektubu, benim durumumda olan yoldaşlar varsa, onlara yardımcı olur diye yazıyorum. Hepinize yoldaşça selamlar.

Erol Güçlü, Hamburg

Site

Burası, F. Almanya cezaevi!..
Büyük yurt! Büyük site! Cezaevi!..
Gayri-meşrular,
Hırsızlar,
Katiller,
Kanunsuzlar velhasıl,
Düzen suçluları sitesi...!

Mazlumlar,
Masumlar,
Çocuğuna, yavuklusuna hasret kalanlar,
ÖZGÜRLÜĞE susayanlar,
Düzen mahkumları,
Düzenin kurbanları sitesi...

Yemekleri leştir buranın —
Akbabalara layık —
YENİLMEZ!
Kokuludur dört-bir tarafı..
Ne koktuğu bilinmeyen.!?
Keşmekeşlik kokar belki..?
Görünmeyen..!
Belki...
Dünyaya boşvermişliğin,
vurdumduymazlığın,
Belki de...
Kapitalizmin, çürümüşlüğünün kokusudur bu
BİLİNMEZ!
Ne kadar ayrıdır burada dünya..
Bir bilebilsen badem gözlüm!
Burada keder,
Sigarasızlıktır..! Çaysızlık, şekersizliktir..!
Ayda bir yapılamayan alışveriştir...KEDER...!
Burada sancı;
Sevendir.. Daha çok, sevilendir...
Onbeş günde bir gelen ziyaret günüdür..SANCI..!
Küfür, isyana denk gelir burada,
İsyan, küfüre...
İsyandır burada pençereden atılan bir
NARA!
"Mutluluk" da olsa adı,
söylenen türkünün..,
Veyahut, uyuyanı uyandıracak kadar
Kıvrak nameli..!

Yine de bir küfürdür
bu...İSYANDIR..!
Kapitalizme küfürdür,
Kapitalizme İSYANDIR bu..
Söyleyenin!..
Sabah seherinde duyarsın "ah"ını
MAHKUMUN!
Canhıraş bir feryat yükselir
koridordan,
Susarsın!
Kalbin burkulur, delinecek gibi...
İsyan edersin..! Kokuşmuş disiplin
KANUNLARINA..!
Kim yazmış..? Kimin kanunları..?
Bunlar DİYE.!
DİYE.!Karışır birbirine
tekme..tokat..cop sesleri..!
Ayırırsın içerisinden copu..
tekmeyi..!
Gidişini görürsün, "sürüler arasında",
Kan-revan içinde...
Haykırırsın...!
AH! diye,
Alacağınız olsun ULAN dersin,
Elbet birgün dersin...Elbet bir GÜN..!
AMA MUTLAKA.....!
Sonra...
Bunka'nın önünde, yani "tecrit hücresinin" önünde,
Daha atılmadan bunka'ya,
Yere yatırılıp barbarca,
Sadistçe tekmelenişini seyredersin,

Hayalde GERÇEĞİN!...
Bir nara yükselir benden
— öbürlerinden alıştığım gibi...
Ne yazık ki insanlığın duyamayacağı....
Sadece bir küfürdür bu,
Bu aşağılık düzene
KÜFÜR..!
Kapitalizme, onların ağababalarına
KÜFÜR..!
Burası badem gözlüm!.
Ne Mandela'nın yattığı, Güney
Afrika'nın cezaevidir..!
Ne de Şili'nin zindanları..
Beşiğidir burası
"demokrasi"nin..!!
İnsanların "refahça" yaşadığı!!!?
Cezaevidir burası, F. Almanya'nın
KARDEŞ(!) İNSANLARIN,
KARDEŞLİĞE SUSADIĞI....

S.Öz
F. Almanya
3.2.86
"hücremden"

DUYURU

Partimizde Kasım 1985'ten bu yana gizlice örgütlenmekte olan oportünist bir klik hareketi ortaya çıkartılmıştır. Parti organlarında bir kez olsun görüşlerini dile getirmeden bu yola sapanlar, Lenin'in parti teorisine karşı çıkmakta, demokratik merkeziyetçi parti fikrini reddetmekte ve "parti içinde aktif yığın demokrasisi" istemektedirler. Partimizin program ve tüzüğüne, kongre kararlarına ve Marksizm-Leninizme ters bu görüş ve eylemin sahiplerinin yeri, "geçici yol arkadaşları" ile "*Kurtuluş Yolu*" oportünizminin yanıdır. Bu nedenle iki kişi Merkez Komitesi ve parti üyeliğinden, ve partinin temel görüşleriyle uyuşmadıklarını söyleyerek ikisi istifa eden dört kişi de parti üyeliğinden oybirliği ile çıkartılmışlardır.

Bu oportünist klik hareketine raslantısal olarak katılan ve özeleştiri yapan dört yoldaşa da görev değiştirme cezası verilmiştir.

Partimizin ideolojik, siyasal ve örgütsel birliği ne böyle "doğu" çeşidi entrikalardan, ne de menşeviklerle *Tercüman*'ın yazdığı "polisiye" yalanlardan etkilenmeyecek denli güçlüdür. Hedefimizi ve görevlerimizi biliyoruz.

TKP — İşçinin Sesi
Merkez Komitesi
Şubat 1986

YENİ ÇIKTI

"Partimiz, hızla artan görevlerin gerektirdiği kadro boşluğunu, örgütsel biçimlenme ve insan ilişkileri konusunda doğru perspektiflere sahip, örgütün gelişme yolunu gören, tutarlı ve ilkeli yoldaşlar yetiştirerek dolduracaktır... Bu nedenle örgütsel biçim, çalışma stili ve insan ilişkileri konusundaki yaklaşım, örgüt geleneğimizin canlı bir parçası olana dek bu sorunlar ve çözüm yöntemleri parti içinde yoğun olarak tartışılmalıdır.

"Bu süreci biçimlendirecek, bu konuda ideolojik ve örgütsel yaklaşımımızı belirleyecek bir çalışmanın çıkartılması Kongremiz tarafından karara bağlanır."

(TKP-*İşçinin Sesi*, 5(1). Kongre kararı)

Örgüt ve Örgütçü, bu kongre kararını yerine getiren bir kitaptır.
Fiyatı: 2.50 Sterlin
İsteme adresi: P.O. Box 407, London E16 2EA

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbın!

İŞÇİNİN SESİ

Tek silah parti!
Tek yol devrim!
Yıl:11, Sayı:300, 24 Şubat 1986

Tek silah parti! Tek yol devrim!

Türkiye'de yaşam, ekmek, demokrasi ve devrim kavgasını birbirine kenetlemiştir. Ekmek ve demokrasi halkımızın doğal hakkıysa, devrim de Türkiye'nin öylesine doğal yazgısıdır. Ve Türkiye hareketleniyor. Uzun süredir düşünce düzeyinde birikmiş öfke artık art arda eyleme geçiyor. 300. sayısını çıkartan *İşçinin Sesi*'ne bundan daha güzel bir armağan, kutlama gelemezdi. Komünist anlayışı ve siyaseti sınıfın içine yerleştirmiş, sınıfın karakterini kendisi içermiş komünist partisi yazgıyı belirlemede en önemli bir etkendir. Bu yolda yürüyen Türkiye Komünist Partisi'nin gazetesi olmasaydı, *İşçinin Sesi* ne işçinin olabilirdi, ne ses çıkarabilirdi, ne de 300. sayısına ulaşabilirdi.

Aydınlar Dilekçesi davası beraatle sonuçlandı. Barış Davası'nda 6 tahliye kararı verildi. Ceza indirimi biçiminde örtülü bir "af" yasası yakında Meclis'te kabul edileceğe benziyor. İşkencelere karşı birikmiş nefret sel oldu akıyor ve "resmi makamlar" işkence suçluları hakkında çeşitli soruşturmalar yapıyor. Eh, 1986 da barış yılı. Acaba Türkiye'de süt liman bir toplumsal barışın mı eşiğindeyiz?

Hayır, oportünistler hiç sevinmesinler! Tam tersine! Bu kez kökleri çok daha derinlerde, dalı budağı çok daha yaygın, eskisinden daha şiddetli bir sınıf savaşımının eşiğindeyiz. Beraatler, tahliyeler, "af" yasaları, işkence soruşturmaları, yaklaşan bu şiddetli sınıf savaşımının burjuvaziye dayattığı bazı geri adımlardır. Şimdi burjuvazi, *kendi* attığı bu geri adımları fırsata dönüştürüp, şirin görünme doğrultusunda, yine kendi çıkarına kullanmaya çabalayacaktır. Çabalıyor da.. Elini güçlü hissettiği anda yeniden davalara, tutuklamalara, işkencelere başvuracaktır. Başvuruyor da.. Sınıf savaşı bu. Sorun onun gücünü tüketip bitirmek, onu yenmektir.

Daha da tehlikeli bir zayıf halka

Türkiye emperyalizmin zayıf halkasıdır deyince, bunun kapitalizm tıkanmış hiç gelişemiyor demek olduğunu sananlar var. Kapitalizmin geliştiğini görünce de bunlar Türkiye güçlü halka oldu sanıyorlar. Zayıf halka bu demek değil ki! Zayıf halka, kapitalizmin iç yüzünün, hiçbir kılıf ardına gizlenemeden, çıplak olarak sergilendiği, dolayısıyla sınıf savaşımının koşullarca beslendiği ülke demektir. Bu sergileme tıkanıp gelişemeyerek de, gelişme içinde de olabilir. Nitekim Türkiye bunun ikisini de yaşadı. 12 Eylül öncesinde bir tıkanma söz konusuydu. Sonradan tıkanıklık açıldı, kapitalizm gelişmeye başladı. Ama nasıl?

Yol-İş sendikasının geçenlerde yayınladığı araştırmada, "son beş yıllık kârların reel olarak 5.5 misli artmasına karşılık, son iki yılda reel işçi ücretlerinin yüzde 19.1 oranında gerilediği belirtildi." (*Tercüman,* 17 Ocak 1986) Yol-İş, işçi ücretlerinin yalnızca son iki yıldaki gerilemesini vererek durumun çarpıcılığını biraz olsun törpülemeye çalışmış. Yoksa son beş yılda işçilerin reel ücretleri en az yarı yarıya gerilerken, kârların reel olarak 5.5 misli arttığını söylemesi gerekirdi. Ama önemli değil. Yol-İş'in verdiği kadarı bile Türkiye'de kapitalizmin nasıl geliştiğini göstermeye yetiyor.

Türkiye'de kapitalizm durmuyor, gelişiyor ama işçinin terini ve kanını emerek, bir dilim ekmeğine bile göz dikerek, çok geniş küçük burjuva yığınları topluca proleterleştirerek gelişiyor. Kapitalizm geliştikçe sınıf farklılıkları netleşiyor, işçi sınıfı güçleniyor. Öte yandan kapitalizm böyle azgın bir sömürüyle geliştiği için, sınıf çelişkileri de hızla keskinleşiyor. Türkiye zayıf halka olmaktan kurtulamadığı gibi, giderek daha önemli, emperyalist zincir için çok daha tehlikeli bir zayıf halka durumuna geliyor. Bunu küçük burjuva solcularına yaşam çok yakında gösterecek, ama işçi sınıfımız ve burjuvazi çoktandır görüyor.

Uçlar belirdi

İki-üç yıl, hatta bir yıl öncesiyle bir karşılaştırınca görülmektedir ki Türkiye bir protestolar, direnişler, eylemler, yürüyüşler diyarı olmuştur. Şöyle bir göz atalım.

Grevler çoktandır başlamıştı, çoğalıyordu. Ayrıca çeşitli fabrikalarda, örneğin Sungurlar'da, ücretlerin ödenmemesine karşı eylemler oluyordu. Derken, Haydarpaşa ve Ankara'da DDY'nin "memur" işçilerinin eylemi oldu. Balıkesir'de 5 bin işçinin katıldığı ilk yürüyüş yapıldı. Gazetemiz baskıya girerken kabaca öğrendiğimize göre ise Türk-İş'in İzmir'deki mitingine 100 bine yakın işçi, emekçi katıldı ve mitingde Ülkü Söylemezoğlu ile Şevket Yılmaz yuhalandı.

Öte yandan Isparta'da, Üsküdar'da, Çukurbostan'da gecekondu halkının eylemleri oldu. İstanbul'un çeşitli semtlerinde çeşitli kereler pazarcıların protestoları oldu. Minibüscüler küçük bir protesto eylemi yaptılar. Özal artık nereye gitse şöyle ya da böyle bir protesto ile karşılaşıyor ve üstelik protestolar, eylemler sıklaşıyor.

Bu arada Ekin Bilar A.Ş.'nin çeşitli panelleri, anma toplantıları oldu ve hepsi de hıncahınç doluydu. Çeşitli yayın organları, haber ajansları paneller düzenlediler. Açılan çeşitli davalar da yasaları protesto anlamı taşıyor. Adana Cezaevi'nde ise açlık grevi var. Kısacası, her açıdan Türkiye kaynıyor.

Bu kaynama içinde uçlar da belirdi. Şöyle ki:

Yalnızca protestolar, eylemler değil, kuşkusuz yasaklamalar, çeşitli baskı girişimleri de var. Ekin Bilar'ın düzenlediği çok sayıda eylem yasaklandı. İlhan Selçuk hakkında dava açıldı.

Sonra, varolan hareketlilik içinde bir yandan komünistler, devrimciler, demokratlar örgütleniyorlar, öte yandan sahte demokratlar, gericiler ve faşistler örgütleniyorlar. AP'nin Deman gecesi olduğu gibi, bir de faşist gazete *Yeni Düşünce*'nin ilginç bir paneli oldu. Çeşitli devlet kurumlarına guruplar halinde faşistlerin atandıkları biliniyor.

Bu kaynama içinde uzlaşma ve çatışma eğilimleri de şimdilik iki uç olarak yer alıyor. Çok "demokratik", faşistinden, *Yeni Gündem*'ci burjuva sosyalistine dek çeşitli güçlerin görüşlerinin belirtildiği, "uygarca tartışıldığı" paneller düzenleniyor. Uzlaşma kokan bu girişimler bir anda tersine dönüp, salondakiler ayrışıp, sert kapışmalar çıkabiliyor.

Şimdilik yaşam, bu uçlar arasından protestonun, gösterinin baskıya, solun güçlenmesinin sağa, çatışmanın uzlaşmaya ağır bastığı koşullara doğru ilerliyor.

Burjuvazinin durumu ve taktikleri

Burjuvazi bir yandan parlamento içi-dışı diye bölük durumdadır. Partilerin içi ya sorunlu, ya kaynıyor. Öte yandan burjuvazinin "ulusal" değerleri büyük bir iflas içindedir. İstiklal Marşı "anayasal" bir işkence aracı olarak tiksinti uyandırmaktadır. Bayrağın yeniden heyecan uyandırması için o kadar zorladılar ki, Teoman Erel bile 1986'da moda Türk bayrağı mı diye yazmak zorunda kalmıştı. (*Milliyet,* 24 Aralık 1985) Bugün Türkiye'de "ulusal birlik" görünüşte vardır ama içi büyük ölçüde boşalmıştır.

Devlete bakınca. Bir kez hukuk sistemi Arap saçına dönmüş durumdadır. Herşey herşeyle çelişmektedir. Bırakın düşmanlarını, burjuvazinin kendisinin siyasal açıdan atması gereken her adım bir yerinden Anayasa'ya takılmaktadır. Anayasa'da hoş gedikler de ortaya çıkmaktadır. Örneğin, memurların sendikalaşmasına ilişkin ilk taslakta varolan yasağı, son taslağa koymayı unutmuşlar. Şimdi memurların sendikalaşması anayasal bir hak! Öte yandan, ordu, polis, MİT vb. kurumlar, hele ki bu son işkence patlamasıyla büyük bir itibar kaybına, yıkıntıya uğramışlardır. Burjuvazi bu açıdan da ciddi bir endişe içindedir. Bu kurumları kurtarmak uğruna Arjantin'dekine benzer bir senaryoyla Evren'i kurban etmek zorunda kalabilir.

Böyle bir ortamda, şiddetli bir sınıf savaşımı yaklaşıyor. Ne yapsın adamlar? Şimdilik tutunabilecekleri tek dal demokrasi *konusudur.*

Sınıf çelişkileri derinden keskinleşiyor. Tepeden yeni bir karşı devrim dayatmanın olanakları son derece kısıtlı. Yine bir yazısında Teoman Erel'in belirttiği gibi, "pişmaniye yemenin" zamanı geçti. O zaman, yaklaşan sınıf savaşının kapitalizm için zararlı, yıkıcı olmasını engelleyebilmek çabasıyla, yapacakları tek şey, "bugün demokrasi yok, bütün kötülüklerin kaynağı budur" deyip "demokrasi havariliğine" soyunmak olacaktır. Öyle de oluyor.

Bir yandan Özal, çıplak kâr siyasetiyle işçinin, emekçinin son dilim ekmeğini de arsızca alırken, öte yandan demokrasinin gürültülü bir biçimde havariliğini yapan ama iktidara gelmede hiç de acelesi olmayan bir muhalefet görüyoruz.

Batı tipi demokrasi ve emperyalistleşme

Bugün Türkiye'de son derece güdük bir burjuva demokrasisi vardır. DYP bunu yadsıyıp(!), bunca çığırtkanlık arasında topu topu bugün olanın bir gömlek üstünü, eski Türkiye demokrasisinden de daha darını savunuyor. DSP de bunu yadsıyor ve yerine Batı tipi demokrasi savunuyor, böyle olduğu için de iktidardan yalnız uzak durmuyor, kaçıyor. SHP ise, ya iktidar yanlışıkla elime düşerse diye, bir yandan çok daha az çığırtkanlık yapıyor, öte yandan o da iktidardan kaçıyor.

Yani "demokratik" geçinen burjuva muhelefet bugün gerçekte demokrasiyle değil, demokrasinin yalnızca *konusuyla* ilgileniyor. Ama tehlikeli bir oyun oynuyor. Tamam, bütün kötülüklerin kaynağı demokrasinin olmayışıysa, buyrun gelin başa da görelim sizin şu güllük gülistanlık kapitalizminizi! Ya başlarına bu gelirse, o zaman neye sarılacaklar? Hiçbir şeye! İyice anlaşılacak ki, Türkiye'de daha az ya da çok, ama hep güdük burjuva demokrasilerinin olmasının kaynağı kapitalizmdir.

Bu "tehlike"yi burjuvazi de görüyor. Bu nedenle emperyalistleşme iştahları yine kabardı. *Yeni Düşünce*'nin sözünü ettiğimiz ilginç paneline Cumhurbaşkanlığı Müşaviri Bedrettin Demirel, Genelkurmay Başkanı Ürüğ, Kara Kuvvetleri Komutanı Öztorun, bazı bakanlar telgraf göndermişlerdir. Bu ilginç panelde, Türkeş ve Söylemezoğlu konuşmuştur. Panelin kapanış konuşmasını yapan Prof. Mustafa Kuran ise, Misakı Milli'nin dışındaki topraklarda gözümüz yoktur demenin yanlış olduğunu söylemiştir. (*Cumhuriyet,* 3 Şubat 1986) Gözlerin nereye baktığı açıktır.

Nitekim, Evren İran-Irak savaşı için, "savaş yayılabilir" dedi. Gazetelerde Musul-Kerkük'ün pek adı geçer oldu. Bu arada İran Irak'ı sıkıştırıyor. Türkiye Irak'ı İran'a bırakır mı? Peki Suriye ve İsrail Irak'ı Türkiye'ye bırakır mı? Bunlar hep gündemdedir. Saldırabilirler. Ama böyle bir saldırı, Türkiye gibi bir saldırgana, Batı tipi demokrasiden çook önce devrim getirir. Ne yapsalar boşuna!

Ekmek, demokrasi ve devrim

Türkiye'de yaşam, ekmek, demokrasi ve devrim kavgasını birbirine kenetlemiştir. Ekmek ve demokrasi halkımızın en doğal hakkıysa, devrim de Türkiye'nin öylesine doğal yazgısıdır. Ve Türkiye hareketleniyor. Uzun süredir düşünce düzeyinde birikmiş öfke artık art arda eyleme geçiyor. 300. sayısını çıkartan *İşçinin Sesi*'ne bundan daha güzel bir armağan o kutlama gelemezdi.

Türkiye'nin yazgısı devrimdir ama komünistin "yazgı"dan anladığı, sınıfını, kendisini gelişmelerin dışında tutan bir bekleyiş değildir. Tam tersine! Komünist anlayışı ve siyaseti sınıfın içine yerleştirmiş, sınıfın karakterini kendisi içermiş komünist partisi yazgıyı belirlemede en önemli bir etkendir. Bu yolda yürüyen Türkiye Komünist Partisi'nin gazetesi olmasaydı, *İşçinin Sesi* ne işçinin olabilirdi, ne ses çıkarabilirdi, ne de 300. sayısına ulaşabilirdi.

Tek silah parti!
Tek yol devrim!

Cemile Çakmak

İŞÇİNİN SESİ

R. Yürükoğlu

ÖRGÜT KONUSUNDA SEKİZ SORU

Soru: Örgüt nedir?

Örgüt, belirli bir hedef için amaçlı, kararlı, bilinçli biçimde kurulan toplumsal guruplaşmadır. Belirli bir hedefin varlığı ve üyeler arasında belirli bir iletişim bu tanımın en önemli ögeleridir.

Soru: Bürokrasi nedir?

Bürokrasi, piramit biçimi hiyerarşi içinde yukarıdan aşağı örgütlenmiş (yukarıdan aşağı demek, seçimle değil, atama yoluyla demektir), birörnek ve genel geçer (herkese aynı) kurallar ve işleyişler altında çalışan profesyonel görevlilerden oluşan bir örgütlenme biçimidir.

Dünyada toplumsal gelişmeyle birlikte giderek örgütlerde tepe görevler seçimle, alt görevler atamayla gelmekte ve bu "alt" giderek daha altlara inmektedir. Ancak örgütlerin çoğunluğu hâlâ yukarıdaki tanım içindedir. Ekonomik işletmeler her yerde böyledir, bürokratiktir, atama yoluyladır. Öyle örgütler olabilir ki, en tepesinden en altına dek tüm görevliler seçimle gelebilir. Onun içinde de yine en azından ofislerde çalışan insanlar olur, işe alınır, işten çıkartılır. O da bu ölçüde bürokratiktir.

Teknolojinin gelişmesiyle, kültürün, insan bilincinin gelişmesiyle birlikte gitgide demokratik denetim artmaktadır. Bunun en tipik örneğini devlette görebiliyoruz. Eskiden devletin en tepesi de atama yoluyla geliyordu. Yalnız atama "Allah"tandı, babadan oğula geçiyordu. Cumhuriyetler dönemiyle birlikte, devletin tepesi, hükümet, seçimle gelmeye başladı. Bakan seçimle geliyor ama bakanlığın kadrosu seçimle gelmiyor, onlar devlet bürokrasisi olarak devam ediyor. Dolayısıyla bugün dünyada bürokrasiyle demokrasiyi birleştirmiş (üst yöneticilerin seçimle geldiği) örgüt çeşidiyle, tümüyle atamacı örgüt çeşidi yaygındır.

Soru: Burjuva örgüt teorilerine yaklaşımımız nedir?

Burada şöyle yaklaşımlar olabilir: Bir kez, bunlar burjuva teorileridir, burjuva teorileri burjuva düzeninin ayakta kalması içindir, onun için bize yaramaz denebilir. Ancak, bunu bir komünist hangi konuda diyebilir ki bu konuda desin.

Sonra, *Örgüt ve Örgütçü* kitabında ele alınan teorilerden başka teoriler de var, onlardan yararlanalım denebilir. Kitapta, örgüt konusunda çığır açan okulları en önemli temsilcileriyle ele almaya çalıştık. Bunların dışında, kitapta da söylendiği gibi, gerçekten binlerce teori vardır ve onlardan da yararlanmak gerekir.

Belki gereksiz gelir ama burjuva teorilerinden nasıl yararlanmak gerektiği konusunu bir kez daha ele almak istiyorum. Bir kere örgüt teorisinde son söz söylenmiş değildir. Burjuva biliminin bunu yapabilme olanağı yoktur. Öyle olduğu için, bunların hiçbiri örgüt sorununu tam olarak çözmüş teoriler değildir. Dolayısıyla, tedaviden çok, karşılaştığımız sorunları teşhis etmede yardımcı olabilir.

"...Tüm teorilerden öğrenilebilecek, zaman zaman karşılaştığımız durumlarda yararlanılacak yönler vardır. Yalnız eleştirisel ve dikkatli bir yanaşım gerekir." Komünistin burjuva bilimine yanaşımı böyledir. Lenin'in bize öğrettiği budur. Burjuva biliminin, eleştirisel yanaşımla zararlı sınıfsal yanlarını atarak işçi sınıfına yarayacak yanlarını alan bir yanaşım.

Lenin bu yanaşımı, ne güzel ki, örgüt konusunda da uygulamıştır. Örneğin 1923 yılında parti merkez denetim kuruluna, "emek örgütlenmesinin bilimsel yöntemlerini araştırma" görevinin verilmesini istemiştir. Yine 1923 yılında işçi ve köylü denetlemecileri örgütünün işçilerden iki büyük gurup oluşturmasını, bunlardan birinin düzenli biçimde *dış deneylerin pratik incelenmesi* görevini almasını, periyodik olarak emperyalist ülkelere gidip oralarda emeği nasıl örgütlediklerini araştırmasını istemiştir. Bırakın teorisini, pratiğinden yararlanmak üzere gidip yerinde incelemesini önermiştir. Ikinci gurubun da genel olarak emek örgütlenmesi ve özel olarak da *menejerlik* alanlarında modern bilimin sonuçlarını çalışmasını istemiştir.

Soru: Marksizmde bürokrasi kavramı nedir?

Marksizmde bürokrasi kavramını iki düzeyde ele almamız gerekir. Toplum düzeyinde ve örgüt düzeyinde. Örgüt düzeyindeki bürokrasiyi de toplum düzeyindeki zorunluluk yaratır, ayrı şeyler değildir ama ayrı ele alırsak anlama kolaylığı açısından daha tasnifli olacaktır.

Toplum düzeyinde bürokrasi (yani asıl olarak devlet kurumlarını işleten memurlar) üretim sürecinin dışındadır, dolayısıyla bir sınıf değildir. Çoğunluğu dünya görüşü, yaşam seviyesi açısından küçük burjuvazi içinde, üst katları burjuvazi içinde değerlendirilmesi gereken bir ara katmandır.

Dolayısıyla bürokrasi katmanı egemen sınıfın baskı aracıdır, gericidir, egemen sınıfın hizmetçisidir.

Bürokrasi katmanının varlığı sınıfların varlığıyla bağlıdır. Bürokrasiye gereksinim, devletin varlığından, devletin varolma gereksinimi de sınıfların varlığından kaynaklanır. Bu nedenle, sosyalizm dediğimiz komünizmin ilk aşamasında da bürokrasi varolacaktır, bu kez işçi sınıfının emrinde çalışan bir katman olarak kalacaktır. Komünizmde yok olacaktır, çünkü devlet yok olacaktır, sınıflar yok olacaktır.

Bakın Lenin, *Devlet ve Devrim*'de bu konuda ne diyor:

> "Bürokrasiyi bir anda, her yerde ve tümüyle ortadan kaldırmak söz konusu olamaz. Bu ütopyadır. Fakat eski bürokratik mekanizmayı bir anda *parçalamak* ve tüm bürokrasinin giderek kaldırılmasını mümkün kılacak bir yenisini derhal kurmaya başlamak — bu bir ütopya *değildir*." (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.25, s.321)

Peki, bürokrasi yok olana dek ne yapılabilir? Bürokrasiye küfür etmekle birşey olmuyor, istesen istemesen duruyor. Ancak, bazı önlemler alınabilir, alınmalıdır çünkü bürokrasinin, o üretim dışı gurubun, sürekli o işi yapmasından doğan bazı zararlı sonuçlar var. Yok olana dek yapılması gerekenler bu zararlı yanlarla savaşı anlatır. Eski bürokrasiyi parçalamak, işçi sınıfının bürokrasisini yaratmak ve adım adım ilerleyen demokratik denetimle onu "iyi bürokrasi" yapmak ve öyle tutmak sorunu vardır. Bürokratizmle savaş. Bu da Marks'ın Paris Komünü'ne ilişkin söylediklerinde. Hiçbir yüksek memurun aylığı nitelikli işçinin aylığını geçmeyecek, tepe görevliler seçimle gelecek, istenmediği anda geri çağrılacak vb. Bu önlemlerin tümü, partimizin programının ilgili bölümünde yer almış önlemlerdir.

Örgüt düzeyinde bürokrasi ise, tabandan seçimle değil, yukarıdan atama yoluyla gelen profesyonel kesimdir. Fabrika, banka, siyasal parti, sendika, ne kadar örgüt varsa hepsinde.

Toplumsal düzeyde bürokrasi gericiydi, baskıcıydı, egemen sınıfın hizmetçisiydi, çünkü "devletti". Örgüt bürokrasisinin işlevinin gerici ya da ilerici oluşu ise, içinde çalıştığı örgüte, onun karakterine ve amaçlarına bağlıdır. Bu bürokrasi de çalıştığı örgütün genel amaçlarının askeridir. Dolaylı olarak da, çalıştığı örgütün amacına göre egemen sınıfın ya da ezilen sınıfın amaçlarına hizmet eder.

Toplum düzeyinde bürokrasiyi zorunlu kılan neyse, örgüt düzeyinde de bürokrasiyi zorunlu kılan odur. Örgüt bürokrasisinin de varlığı yine sınıflara bölünmüşlükle, yönetimin uzmanlık işi olmasıyla bağlıdır. Bilinç, kültür düzeyi, teknolojik gelişme gibi kavramlarla bağlıdır. Kafa-kol emeği ayrımı ortadan kalkmadan, sınıfları yaratan çelişkiler ortadan kalkmadan yönetim bir uzmanlık dalı olarak devlette ve her yerde sürecektir.

Tabii, toplumların tarihsel olarak bilinci arttıkça, demokratik denetim de bürokrasiye karşı alan kazanmaktadır. Örneğin işçilerin yönetime katılma istemi. Yine de dikkat edin ki oylamayla, demokratik kararla işyerinin yönetilmesine hâlâ, sosyalist ülkelerde de olanak yoktur. Yönetim uzmanlık işi kaldığı sürece örgütlerde de bürokrasi varolacaktır. Dolayısıyla komünizmin ilk aşamasında da örgüt bürokrasisi vardır. Sınıfsız topluma geçiş süreci içinde adım adım yok olacaktır.

Yok olana dek bürokrasiye sövmekle hiçbir şey olmuyor ama getirebileceği zararlı yanlarla, bürokratizmle savaşım her zaman zorunludur. Örgütün amaçlarının, kadrosunun ve dönemlerin elverdiği ölçüde demokratik denetimi arttırmak. Lenin'in sözleriyle, "izlenen siyasetin emrinde çalışan (iyi) bürokrasi"yi yaratmak. Yapılabileceğin tarihsel olarak alt ve üst sınırı budur. Marksizmin bürokrasi konusunda anlayışı böyledir.

Soru: Partide demokrasi, merkeziyetçilik, bürokrasi ilişkisi nasıldır?

Lenin'in yazılarında sık sık rastladığımız gibi, bu konu yaygın biçimde çarpıtılan ve sömürülen bir konudur. Bugün de, yarın da Marksizmin düşmanları bu konuyu bir daha, bir daha çarpıtmayı deneyeceklerdir. Bürokrasi öyle küfür gibi bir sözcük durumuna girmiş ki, sınıf düşmanları için buradan gitmek kısa erimde kolay olmaktadır.

İşçinin Sesi başından beri doğruları, kısa erimli çıkarlara alet edilme tehlikesini de göze alarak söyledi. *İşçinin Sesi*'ni *İşçinin Sesi* yapan budur. Olayların tozu dumanı gittiği zaman geriye doğru kalır. Bu konuda da böyle olacaktır..

Dikkat ederseniz tüm sapık görüşler merkeziyetçiliğe saldırarak, bürokrasinin kötülüklerini, demokrasinin iyiliklerini sayarak işe başlarlar. Çünkü bu, insanların kafasını karıştırmada en kolay yoldur. Biz kısa erimli geçici başarılar istemiyoruz. Biri iki rastlantısal başarıyı en kalın kafalı insanın bile kazanabileceğini biliyoruz. Uzun erimli başarı ise yalnızca ve yalnızca Marksizmin doğrularına yapışmak ve onda inat etmekle kazanılır. Onun için, kafamızda demokrasi, merkeziyetçilik, bürokrasi ilişkileri yerli yerine otursun ki burjuva zehirine örgütümüzü kapatalım.

Bir kez, merkeziyetçilik demokrasinin karşıtı değildir. Kim diyorsa yanlış diyor. İkincisi, bürokrasi özerkliğin (eski deyimiyle ademi-merkeziyetçilik ya da otonomi) karşıtı değildir. Merkeziyetçilik, özerkliğin (ademi-merkeziyetçiliğin, otonominin) karşıtıdır. Bürokrasi ise demokrasinin karşıtıdır. Aralarında çok yakın ilişki ve geçişler vardır. Hatta öyle ki Lenin, "demokrasiye *karşı* bürokrasi aslında özerkliğe *karşı* merkeziyetçilik demektir" diyor. (Lenin, "Bir Adım İleri, İki Adım Geri", *agy,* c.7) Ancak neyin neye karşıt olduğunu unutmayalım.

Burada bir noktaya işaret edelim. Lenin aynı kitapta *biçimsel demokratik ilke* ile *biçimsel bürokratik ilke*den söz ediyor. Burada demokrasinin karşıtı olarak merkeziyetçiliği değil, bürokrasiyi koyduğu açıktır. Bu bir yana, asıl söylemek istediğim, Türkçedeki biçimsel sözcüğünün Lenin'in verdiği kavramı iyi anlatamadığıdır. Lenin, *formel bürokratik ilke* ile *formel demokratik ilke*den söz ediyor. Burada formel, insan tutumlarından bağımsız "örgüt şeması" anlamındadır.

Merkeziyetçiliğe karşı özerklik, Marksizme karşı oportünizmin örgütsel ilkesidir. Merkeziyetçilik özerkliğin, bürokrasi demokrasinin karşıtıdır. Bunların ne anlama geldiğini şimdi görelim.

Görevlileri seçimle gelen örgüt demokratiktir. Görevlileri seçimle gelen örgüt, örgütün yapısına göre demokratik merkeziyetçi ya da demokratik özerk (ademi-merkeziyetçi) olabilir.

Görevlileri atamayla gelen örgüt bürokratiktir. Görevlileri atamayla gelen örgüt, örgütün yapısına göre bürokratik merkeziyetçi ya da bürokratik özerk (ademi-merkeziyetçi) olabilir.

Hepsi tamam da şu "bürokratik özerk" örgüt nasıl olabilir diye düşünebilirsiniz. Doğru, ciddi bir örgütlenmede bu iki özelliği birlikte bulmak çok zordur ama örneğin Türkiyeli devrimci için o denli zor değildir. Bürokratik özerklik tipik Dev-Yol örgütlenmesidir. Merkezden direktifi kendi istediği kadar alan yerel serflik sistemi! Devrimci durum yıllarında devrim kanalına kayan onbinlerce öğrencinin (küçük burjuva) harekete taşıdığı, işçi sınıfına yabancı serflik, dükalık sistemi! Ciddi örgütlenmelerde bürokrasiyle özerkliği birlikte bulmak zordur çünkü "merkeziyetçilik X özerklik" ile "bürokrasi X demokrasi" düzeyleri arasında yakın ilişki vardır.

Söylediklerim cana yakın gelmeyebilir ama insan isteği değil yaşamın gerçeğidir, bunu anlamak gerekir. Demokrasi düşmanı olduğumuz için bunları söylüyor değiliz. Devlete karşı değil miyiz? Komünistler erki alınca devleti neden kaldırmıyor, kaldıramıyor, hatta koca bir tarihsel dönem ondan yararlanıyor? Çünkü herhangi bir kuruma ya da işleyişe karşı olmak başka, onun tarihsel olarak işlevini bitirip ortadan kalkabilmesi başka birşeydir. Bu da onun gibi.

Buraya dek söylediklerim ışığında partimizde durum nedir?

Partimizde Kongre, Merkez Komitesi ve Genel Sekreter seçimle, bölge komiteleri ve altı atamayla göreve gelir, gelmiştir. Bugün dünyada genel olarak varolan örgüt biçimi, demokrasiyle bürokrasiyi derece derece birleştirmiş örgüttür. Tam bürokratik örgüt de vardır ama tam demokratik olanı henüz yoktur. Bu durumda partimizi nasıl adlandıracağız?

En önemli karar organları, partinin varlığını yokluğunu belirleyecek karar organları seçimle geldiği için partimiz *demokratik-merkeziyetçidir.*

Burada bir noktaya daha dikkat etmelisiniz. Belki ikincil öneme sahiptir ama önemlidir. Partimizde seçimle gelen organların altı için de durum biraz değişiktir. Bankaya memur almak gibi değildir. Bankaya memur alan müdür seçimle gelmemiştir. Bölge komitesi sekreterini atayan MK ise kongrede seçilmiştir. Kongre *partinin çoğunluğudur.* Dolayısıyla iki kongre arasında partinin çoğunluğunu MK temsil etmektedir. Bu yoldaşlara böyle bir organ görev vermektedir.

Öyleyse, partimizi nasıl adlandırmak gerektiğini bir daha ve daha tam belirtelim: *En önemli karar organları seçimle geldiği için, altları da parti çoğunluğunun seçtiği ve iki kongre arasında bu çoğunluğu temsil eden MK atadığı için, partimiz bürokratik merkeziyetçi değil, demokratik merkeziyetçidir.*

Partimiz demokratik merkeziyetçidir. Merkezilik tartışmaları hep bu çerçevenin içindedir. Bugün partimizde merkeziliği arttırmak gerekiyor. Merkeziliği arttırmak üstüne kongre kararı var. Tüzük var, program var. Diyoruz ki dönemlere göre merkezilik artar, dönemlere göre demokrasi artar. Bunlar hep bu partinin demokratik merkeziyetçi yapısı içinde ortaya çıkıyor. Neden? Çünkü kongre toplanıyor, genel sekreteri, MK'yı seçiyor. Bu işlemiyorsa o zaman o parti bürokratik merkeziyetçidir.

Kongre yapıldığı, MK seçildiği sürece tüm komünist partileri her zaman demokratik merkeziyetçidir. Gerisi laf salatasıdır. Kongre yapılacak, MK seçilecek. Bunu yapan her komünist partisi ve de komünist partisi kavramı bunları yapılıyor kabul ettiği için demokratik merkeziyetçidir. Bürokratik merkeziyetçi değildir.

Ha yapılmadı mı, örneğin Sovyetler'de Stalin zamanında, TKP'de ise 50 yıl yapılmadı mı, işte o bürokratik merkeziyetçiliktir. Kim kimi seçmiş? 50 yıl. Nesiller doğmuş, nesiller ölmüş. Ama komünist partisinin tanımında bunlar yoktur. Komünist partisi en zor koşullarda bile kongresini toplayacak, MK'sını seçecektir. Bunları yaptığı için komünist partisi demokratik merkeziyetçidir. Bunun yanında tabii ki demokratiklik ve merkezilik dönemlere bağlı olarak vurgu kazanır.

Parti içinde demokrasi, merkeziyetçilik, bürokrasi, özerklik konularında kafa karıştırmaya çalışan küçük burjuva oportünizmini anında yakalayabilmek için iki anahtar vardır. Bu anahtarlar yalnızca kendi deneyimimizden değil, tüm dünya komünist hareketinin deneyinden, gerçek komünistlere saldıranların içinden Lenincilerin süzüp çıkarttıkları anahtarlardır. Dünya komünist hareketi kadar eski olan bu demokrasi-bürokrasi-merkeziyetçilik tartışmasında iki anahtarı yakalamak bizi düzlüğe çıkarır.

Bu tartışma eğer namuslu ve tutarlı biçimde yürüyecekse, birincisi, *"atama mı, seçim mi?"* üzerine olmalıdır. Ve tüm o demokrasi budalaları, Türkiye gibi bir ülkede illegal bir partinin organlarını nasıl seçimle oluşturabileceğini yalnız bize de değil, ileri işçilere anlatmalıdırlar. Oportünistler bunu sorduğun zaman kirpi gibi büzüşmeye başlarlar. Soyut entellektüellik, demokrasi, özgürlük falan kolaydır. Demokrasiyi seçimle eşitlemeyin diye kısık sesle söylemek kolaydır. Ölçüyü açıkça Lenin veriyor, biçimsel demokrasi seçimdir diyor. Biz de onu tartışıyoruz, tüzüğe, programa yazılacak haklardan söz ediyoruz. Kardeşim sen seçim mi istiyorsun bugün? Yok, şudur da budur da... Bu tartışmada komünisti oportünistten ayıran birinci anahtar budur.

Bu tartışma namuslu ve tutarlı biçimde yürüyecekse, ikincisi, *"monolitiklik mi, parti çoğunluğuna (kongreye, programa, tüzüğe, MK kararlarına) ters görüşlere özgürlük mü?"* üzerine olmalıdır. Kalıcı bir komünist partisi yapısı olarak nasıl bir kurumlaşma istiyoruz? Bu tartışmada komünisti oportünistten ayıran ikinci anahtar da budur.

Parti içi demokrasi-bürokrasi tartışmaları bu iki nokta üzerine oturursa anlamlı olur, dürüst olur, herkes yolunu kolayca bulur. Sorun bu denli basittir. Atama mı, seçim mi? Monolitiklik mi, partiye ters görüşlere özgürlük mü? Azınlığı çoğunluğu dikkate almayan süregen bir tartışma mı, fraksiyonlara özgürlük mü?

Bu denli basit, ama oportünistler hiçbir zaman böyle açıkça koymazlar. Hatta komünistlerin kavramlarını kullanarak, "hem toplumda, hem parti içinde aktif yığın demokrasisi istiyoruz" derler. Ama bir daha söyleyeyim tüm tartışmaların altındaki iki nokta budur. Topluma önerdiğimiz, devrimden sonra getireceğimiz demokrasi başka, bunları yapabilmek için nasıl bir komünist partisi olacağı sorusu başkadır. Toplumla komünist partisini karıştıran mantık döner sonra proletarya diktatörlüğüyle komünist partisi diktatörlüğünü karıştırır.

Soru, en açık biçimiyle, seçim mi atama mı diye sorulduğunda, hangi vicdanlı komünist illegalite koşullarında seçim der? Biz o saçmalığı bir kere yaptık. TKP'nin 50 yıl kongre yapmamasının büyük baskısı altında yaptık, yanlış yaptık. Yanlış yaptığımızı da açıkça söyledik.

Demokratik merkeziyetçilik konusunda Lenin'in şu söylediklerini birlikte okuyalım: "Demokratik merkeziyetçilik yalnızca bölgelerden temsilcilerin bir araya gelip, yöneticiliği yapacak sorumlu bir organı seçmesi demektir. ... Demokratik merkeziyetçilik, kongre merkez komitenin çalışmasını denetler ve onu değiştirip yerine bir başkasını atayabilir demektir." (Lenin, *agy,* c.30, s.465) "Merkez organların yönlendirmesini reddetmek partide kalmayı reddetmekle, parti bozgunculuğuyla eşdeğerdir." (Lenin, *agy,* c.7, s.362) "Çoğunluk tutum belirlediğinde, azınlık bir sonraki kongrede eleştiri ve sorunun çözümünü isteme hakkını koruyarak siyasal eyleminde buna uymak zorundadır." (Lenin, *agy,* c.10, s.111) Şunu da unutmayalım ki, azınlığın çoğunluğa uyması merkeziyetçiliğin değil, *demokrasinin* özelliğidir.

Açık ki, komünistlik işçi için uygun ve kolay, ama küçük burjuva aydını için zor zanaattır. Dört yıl ise dört yıl sabredecek, eleştiri ve sorunun çözümünü isteme hakkını koruyarak siyasal eyleminde buna uyacaktır.

Bunları böyle anlatıyorum ama bilelim ki bu bir vicdan sorunudur, istek sorunudur, bilinç sorunudur. Biz gangster çetesi değiliz, yaptırımlarımız tüzükle sınırlıdır. Ama bu bir vicdan sorunudur. Bu görüşlerle çalışmam diyenler derhal parti dışına çıkmak zorundadır. Bu görüşlerden başka görüşler için çalışmam diyenler ise gidenlerin yerini doldurmak için daha hırsla çalışmak zorundadır.

Bu partinin tüzüğünü, programını, kongre kararlarını, MK kararlarını benimsediğini söyleyerek partiye girmek, ama daha kongrenin üzerinden bir yıl geçmeden sorumsuzca (ve organlarda bir kez olsun görüşlerini dile getirmeden) demokrasi istemek entrizmdir. Ne yazık ki, Türkiye'de çok görülen Makyevelizmdir. "Amaca" giden yolda her araç mübah demektir. Tüzük ve program ortada. Uymayı kabul etti girdi, sonra uymam dedi, değiştirin bu tüzüğü ve programı dedi. Olur, insanoğlu yapar ama böyle yapanlarla birlikte yürünmez.

Soru: Bürokrasi kalkmadan bürokratizmle savaşmanın anlamı var mıdır?

Bürokratizm denilen zararlı yanları yaratan bürokrasi olduğu halde, bürokrasi dururken zararlı sonuçlarıyla savaşmanın anlamı vardır. Çünkü sorun bizim seçimimizle ilgili değil, bizim dışımızda, güneşin doğup batması gibi bir sorundur. Bürokrasinin varlığını, sevsek de sevmesek de reddedemeyiz. Reddetmek anarşizm olur. Reddedemiyorsak yapabileceğimiz tek şey ortaya çıkartabileceği zararlı yanlara karşı savaşmaktır. Bunu yapabiliriz ve üstün başarıyla da yapabiliriz.

Toplum düzeyinde üstün başarıyla yapıp yapmamak o toplumun genel gelişme düzeyine bağlıdır. Örgüt düzeyinde üstün başarıyla yapabilmek de toplumun genel düzeyinden bağımsız değildir ama göreceli olarak daha kolaydır. Eğer kafamızı takarsak, elbirliğiyle çalışırsak, örgütler bürokratizmden büyük ölçüde arındırılabilir. Buna da çeşitli önlemler vardır.

Soru: İllegal bir partide ne denli demokrasi ve özerklik, ne denli bürokrasi ve merkeziyetçilik olmalıdır?

Yer altında terör karşısında

(Devamı sayfa 6'da)

(Baştarafı sayfa 5'de)
çalışan partide yerel birimlere özerklik ve tüm organlar için seçim yapma gibi uygulamalara olanak yoktur. Seçim ilkesinin uygulanabilme düzeyi parti içinde biçimsel demokrasinin göstergesi olduğuna göre illegalite koşullarında komünist partisi ancak MK düzeyinde tam anlamıyla demokratiktir. Yalnız bu organ kongrede seçimle gelir. Bolşevikler de böyle yapmış, biçimsel demokrasinin çok sınırlı işlediği asıl olarak yoldaşça güvene dayalı bir işleyiş yaratmışlardır.

Yoldaşça güveni, öyle ne olduğu belirsiz birşey gibi değerlendirmemeliyiz. Yoldaşça güven son derece nesneldir. Arkadaşlık, dostluk vb. değildir. Ancak hepimiz insan olduğumuz için çeşitli şeyler karışıyor. Herkesin kendine göre bir yapısı var, ben kovboy filmlerini severim, ağır Fransız filmlerini seyredenlere şaşarım, başkası içki içmeyenden hoşlanmaz, bir başkası spor yapanı sever. Yoldaşlığı, yoldaş güvenini bunlarla karıştırmıyoruz. Biliyoruz ki, *arkadaş gurubundan parti olmaz.* Yoldaş güveni, program, tüzük ve parti taktiklerine dayalıdır. Yoldaşça güven parti program ve tüzüğü ve MK kararları çerçevesinde çalışan her yoldaşa otomatik olarak gösterilir, odur. Lenin bunu açıkça söylüyor. Bunun ötesi kişisel sorundur. yoldaşça güven içine girmez. Yoldaşça güven son derece nesneldir ve yoldaşlıktan daha üstün hiçbir şey yoktur.

Komünistler, Türkiye koşullarında demokrasi ve özerklik üzerine gösteri yapmanın ve büyük konuşmanın yersiz olduğunu söylüyorlar. Fakat, eğer tüzüğümüz Türkiye koşullarında olanaklı olabilecek ölçüde demokrasi yönünde ciddi, pratik eklemeler gerektiriyorsa bunları açıkça ve hilesiz tartışalım diyorlar. Atama mı, seçim mi? Bugünün Türkiye'sinin kaldırabileceği ve tüzüğümüzde olmayan bir demokratik işleyiş tüzüğe koyulabilirse, bu noktada *somut* söylenecek birşey varsa o iyi bir tartışmadır. Partiye yarar. Ama böyle somut öneriler yerine parti içi demokrasi üzerine genel ilkeler sorguya çekiliyorsa bu da işçi sınıfını aldatmaktan başka birşey değildir.

Parti programının 79. sayfasında ***TKP demokratik merkeziyetçidir*** başlığı altında şöyle denmektedir: "TKP illegalite koşullarında partinin yukarıdan aşağı örgütlenmesi ilkesine bağlıdır. (Yukarıdan aşağı örgütlenme atama demektir — R.Y.) Partiye yoldaşça güven gösterecek çalışacaklar parti saflarına katılır."

80. sayfada ise şöyle denmektedir: "TKP demokratik merkeziyetçilik ilkesini benimser. Savaşmak isteyenler için *demokratikliğini zamana, yere, yaptığı işe uygun olarak biçimlendiren merkeziyetçi ve demir disiplinli* örgütlenme gerekir."

Kongre kararlarımız da var. Bunlardan biri, *"Parti içi insan ilişkileri ve çalışma biçimi"* üstüne olan karardır. Bakın ne diyor:

"Örgüt çalışmamızda girişimli ama merkezi disiplinli çalışmayı henüz tam anlamıyla yerleştirebilmiş değiliz.

"Girişim ve merkezi disiplin arasında uyum sağlayabilmede tek anahtarımız *komünist bilincimizdir.* Teorik ve pratik gerekçeleriyle bilirsek ki, komünistliğin ağır suç olduğu Türkiye'de polise karşı durabilmek ve kara düzeni yıkabilmek için merkeziyetçi bir parti gerekir, işçi sınıfı siyasal haklarını kazanmadan komünist partisinde tam bir demokrasiden söz etmek sahtekarlıktır ve ama bu işleyiş insanı girişimsizliğe itebilir. Oysa komünistlik aldığı görevi *geliştiren,* girişimli, yaratıcı bir çalışma ister, o zaman bu iki yön arasındaki görünürdeki çelişkiyi çözebiliriz.

"Önümüzdeki dönemde, örgütsel büyümenin gerektirdiği şekilde, merkeziyetçi yapımızı güçlendireceğiz. Ancak emir-komuta zinciri, otorite kullanımı gibi örgütsel önlemler tek başlarına tam anlamıyla merkeziliğin sağlanmasında yeterli olamazlar. Gerçek anlamda merkezi yapının kurulmasının temel yolu, *bizim koşullarımızda,* yönetici yoldaşların kafalarını kazanmaktan, partinin ideolojik birliğinden geçer."

Kongre kararlarımız arasında bir de, *"Parti anlayışını sulandırmalara karşı savaş"* adlı karar vardır:

"Türkiye'de legal olanaklardan yararlanma, bugün başlıbaşına ve en önemli bir çalışma olarak önümüze geliyor. Bu örgütün geniş bir alana yayılması demektir. Ancak Türkiye'de devrim yapmak için savaşan partimizin bütünüyle illegal olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Partimiz merkeziyetçi yapısını bu yayılmayı dengeleyecek biçimde derinleştirmek ve geliştirmek zorundadır. İllegal bir partide hele kritik bir dönemeç dönülürken demokratik işleyiş son derece sınırlı olmalıdır.

"Partimiz safları dışında yaygınlaşan oportünist görüşler işte tam bu noktada demagoji yapmakta ve mümkün olmayanı vaadederek kafa karıştırmaya çalışmaktadır. Kongremiz bu demagojilere şiddetle karşı çıkar. Gizlilik temelinde örgütlenen parti çalışmalarında merkeziliğin önde olduğunu, demokratikliğin hiçbir zaman tam uygulanamayacağını vurgular.

"Kongremiz, buna karşılık, siyasal özgürlüklerin kazanılmasıyla birlikte partimizde seçim ve açıklığa dayanan demokrasinin *geneliyle* uygulanabileceğini belirtir."

Bilmiyorum Türkiye devrimci hareketinde *İşçinin Sesi* kadar açık konuşan bir başka hareket var mı? Üstünlüğümüzün bu olduğuna inanıyoruz ve böyle de gideceğiz.

Soru: Merkeziyetçi partide bürokratizme karşı alınan önlemler nelerdir?

Tüzüğümüzün *"Gerekçe"* bölümünde, "parti işlevlerinin ayrımı ve karşılıklı denetim, yerel örgütlerin kendi alanlarında özerkliği, yönetim organının seçimle gelmesi, azınlığın çoğunluğa bağımlı olması, tartışma, eleştiri, özeleştiri, parti kongre ve toplantılarının yığınlara açılması demokratikliğin dayandığı ilkelerdir" denir. "Parçanın tüme, alt organların üst organlara bağımlı olması, partinin tek merkezden yönetilmesi, partinin yukarıdan aşağı kurulması ve kooptasyon merkeziliğin dayandığı ilkelerdir."

Örgüt ve Örgütçü kitabında da Lenin'in parti pratiğinde bürokratizme karşı geliştirdiği önlemleri şöyle belirttik: "Her koşul altında parti kongresinin toplanması, MK'nın seçimle göreve gelmesi, azınlığın çoğunluğa uyması, parti merkezini (dolayısıyla parti bütününü) çalışmalar hakkında bilgilendirmede olabilecek en geniş desantralizasyon, program-tüzük ve parti taktiklerine dayalı yoldaş güveni, her gereken durumda açıknamuslu ideolojik tartışma gibi uygulamalar da parti pratiğinde bürokratizme karşı yarattığı önlemlerdir." (R. Yürükoğlu, *Örgüt ve Örgütçü,* s.60-61)

Ayrıca bu alanda günlük çalışmayı ilgilendiren bir dizi önlem daha vardır. Bu saydıklarım en önemlileridir. Yani merkeziyetçi bir partide de bürokratizme karşı önlemler vardır.

Bu arada, yayınlarımızda üzerinde yeterince durmamakla yanlış yaptığımız çok önemli bir başka önleme de burada değinelim. (Önümüzdeki sayılarda Merkez Organ bu konuyu ele alıp işlemelidir) Biz hep merkezi bilgilendirin, mektup yazın diyoruz ama başka bir açıdan diyoruz. Oysa bakın Lenin bunu hangi açıdan diyor.

Lenin, örgüt işleyişini geliştirdiği en önemli yazılarından biri olan "Örgütsel Görevler Üzerine Bir Yoldaşa Mektup"ta şu fikirleri dile getiriyor: *"Parti örgütlenmesi ve bütün parti çalışması hakkında son derece önemli bir ilke"* vardır diyor ve şunları söylüyor: Hareketin ve proletaryanın devrimci savaşımının ideolojik ve pratik liderliğinde olabilen en geniş merkezilik zorunluyken, parti merkezini ve dolayısıyla bir bütün olarak partiyi (çünkü merkez parti bütününü temsil ediyor) hareket hakkında bilgilendirmede ve partiye karşı sorumlulukta olabilen en geniş merkez dışılık (ademi-merkeziyetçilik) gerekir. (Lenin, *agy,* c.6)

Biz işte bunu yapmıyoruz. Birisi sekreterinin üstündeki bir yoldaşa yazılı ya da sözlü birşey iletti mi, birşey konuştu mu, "neden sekreteri atladın?" diye soruyoruz. Oysa Lenin, bütün hareket ve bütün örgüt hakkında olabilen en geniş şekilde merkeze mektup, haber her neyse göndermek diyor. Hareketin yönetimini merkezileştirmeliyiz, aynı zamanda ve de tam bu nedenle, çünkü bilgilendirme olmadan merkezileşme olanaksızdır, tek tek üyelerin partiye haber, bilgi göndermesini, partiye karşı sorumluluğunu olabildiğince merkez dışı yapmalıyız. Bu merkez dışılık devrimci merkeziliğin en önemli önkoşuludur ve en temel dengeleyicisidir. O hücrede ne oluyor, şu okuma gurubunda kimler var, o ne yapıyor, bu ne yapıyor, bütün bunlar hakkında merkeze bilgi gelmeden o merkez zaten merkezi olamaz. Tabandaki merkez dışılık işbölümünün öteki yüzünden başka birşey değildir. Bu açıdan çalışmalarımızı gözden geçirmemizde yarar vardır.

Tüzüğümüzde "komünist sorumluluk" diye bir kavram vardır. Lenin bunu, yukarıda sözünü ettiğimiz alıntıda "partiye karşı sorumluluk" sözleriyle anlatıyor. Bunu da önlemler arasında ayrı bir madde olarak yazabiliriz: *Partiye karşı sorumluluğun arttırılması.* Partiye karşı sorumluluğun arttırılmasını şöyle anlıyoruz. Bir parti üyesi gelip ben %10 değil, %15 kesenek vermek istiyorum dediği zaman bunu yapabilir. Ona bu sorumluluğun verilmesi gerekir. Ya da gidip şuradaki 10 kişiyi örgütlemek istiyorum dediğinde, bu sorumluluğu istiyorsa, ona bu konuda sorumluluk, insiyatif verilmelidir.

Bazı yoldaşların, partiyi bilgilendirmede ademi-merkeziyetçiliğin, herkesin her konuda merkeze bilgi vermesinin pratikte nasıl işleyeceği hakkında endişeler taşıyabileceği açıktır. İnsanın kendi organında dile getireceği birşeyi aynı zamanda bir de merkeze iletmesi...

Ne var ki, tam da bu nedenle, merkezi bir parti olmak istiyorsak, enformasyonun ademi merkezi olması gerekiyor. Çünkü illegal bir partide yönetimin, altlarda neler olduğundan çoğu zaman haberi bile olmayabiliyor. Örneğin bir bölgede şanssız bir durum var, yersiz biri sekreter olmuş ve bazı yoldaşlarının hakkını yiyor. Partide bilgilendirme Lenin'in dediği gibi işlerse bu çeşit olayların önüne geçilir. Böyle işlerse yönetim kadroları tümüyle tanır.

Parti içinde bir tuhaf insan bir hücrede sekreter olursa onun o tuhaflığından kuşkulanan, ya da kendisine haksızlık yapıldığını düşünen bir üyenin parti hiyerarşisine uygun davranması, kendi üstünü atlamaması gerekmez mi?

Yapılması gerekeni, tutulması gereken yolu Lenin açıkça ve uzun uzun yazmıştır. Bize düşen bu yazılanları anlamaya ve *ilkesel* dediği bir konu olduğu için, uygulamaya çalışmaktır. Bu nasıl yapılır? Bir kez, şu "üstünü atlamak" fikrini kafalardan yok etmek gerekir. "Üstünü" atlıyor da ne yapıyor? Onun "üstüne" gidiyor. Buna karşı çıkmak, yazımızın başında değindiğimiz, "bürokratik ademi-merkeziyetçilik", şeflik, dükalık anlayışı olur. Hiç öyle bir kavram yok. Bu, Bolşevikler kadar deneyimli olmayan bir partide, yersiz ve hatta kariyerist bazı davranışlar, hatta güvenlik riskleri getirebilir. Fakat bunun önlemleri bulunur ve ne olursa olsun bu yolun partiye kazandıracağı, verebileceği zarar yanında dev bir ağırlık taşır. Bu kapı açık tutulmalı, her partili bunu hakkı olarak bilmelidir. O zaman pekçok şey düzgün gider.

İşçi muhabirlerle ilgili olarak gazetede son sayıların birinde bir alıntı yayınlandı. Tam da bundan söz ediyor. Parti organlarından geçmeyen enformasyon, doğrudan enformasyon! Oradan da geçsin ama bu enformasyonun önemi bambaşkadır. Ve bu, gizlilik kurallarına dikkat edilerek yapılabilir. Lenin burada posta yöntemini öneriyor. Yalnızca parti organlarından geçecek gelen enformasyon *çok büyük, çok tehlikeli bir tekeldir.* İki kanalın birlikte işlemesi gerekir. Bu anlayış tüzüğümüzde çok açık yazılmış bir madde olarak vardır. Sorun bu maddeyi yeterince geniş uygulayabilmektir.

Özal İngilter ’de lanetl ndi

Thatcher hükümetinin davetlisi olarak İngiltere’ye gelen Özal, İngiltere demokratik kamuoyunun ve İngiltere’deki Türkiyeli işçilerin, emekçilerin sert protestosu ile karşılaştı.

Özal’ın ziyareti, Avrupa ülkelerinden Türkiye’ye çeşitli konularda destek sağlamaya yönelik bir kampanyanın parçasıydı. Ayrıca görüşme gündeminde krediler, Türkiye’de İngiliz yatırımları ve silah satış anlaşmaları vardı.

Özal’ın geleceği resmen açıklanır açıklanmaz Türkiye Demokratik Hakları Savunma Komitesi ve İngiltere Türkiyeli İlericiler Birliği de bir karşıkampanya başlattılar. Ayrıca Londra İşçi Birliği, Özal’ı işçilerin sorunlarına cevap vermek üzere bir toplantıya davet etti.

Özal’ı protesto edenler coşkuyla sloganlarını haykırdılar.

Basın, radyo ve televizyon kurumlarına gönderilen basın açıklamaları, on binlerle dağıtılan Türkçe-İngilizce bildiriler, afişler kampanyanın ilk adımları oldu. Türkiyelilerin bulundukları bütün demokratik örgütlere kampanyaya katılma çağrısı yapıldı. Birçok platformda örneğin Kıbrıs üzerine düzenlenen bir toplantıda, Londra Belediyesi’nde yapılan bir anti-emperyalist konferansta kampanya ve yapılacak eylemler duyuruldu. Bir sıra basın ajansı, gazete ve radyo, yoldaşlarımızla ropörtajlar yaptılar ve Özal’a hangi konularda soru sorulması gerektiği üzerinde bilgi ve görüş aldılar. Kampanyanın bu ön hazırlık döneminin çapı ve etkinliği, gerici Türk basınının korku çığlıklarına yansıdı.

Özal’ın İngiltere’de nasıl karşılanacağı belli olunce, “terörist saldırı tehlikesi” gerekçesiyle Özal’ın tüm ziyaret programının gizli tutulması sağlandı ve böylece Özal’ın İngiltere’de yaşayan Türkiyelilerle görüşmekten kaçınması için ortam hazırlandı.

Özal’ın geldiği gün Londra Büyükelçiliği önünde geniş bir Türkiyeli ve İngiliz kalabalığın katılımıyla bir protesto gösterisi yapıldı. Ertesi gün İngiliz gazeteleri gösterinin büyüklüğünü ve dinamizmini yazdılar. Gösteri *Milliyet* ve *Hürriyet* gazetelerinde de yer aldı.

Gerçekten de protesto gösterisi, halkımızın, Özal rejimine nefretini ve gerçek demokrasi özlemini militanca dile getiren bir eylem oldu. “Demokrasi için tek yol devrim” başta olmak üzere, “Kürt halkına ayrılma hakkı”, “İşkencecilerden hesap soracağız”, “Kürdistan’daki baskılara son”, “İşçiye hesap vereceksiniz” sloganları ortalığı inletti. Bunların yanı sıra, “Özal defol” kafiyesine uygun bir sıra Ingilizce slogan, işkenceleri, politik tutukluları, Kıbrıs’ta süregiden işgali, işçi sınıfımızın demokrasi kavgasını, Kürt halkının istemlerini dile getirdi.

Bir radyo istasyonu yoldaşlarımızla yaptığı bir röportajı eylem sırasında yayınladı. Özal’ı toplantıya davet ettiğimizi duyurdu. Gösteriye katılan İşçi Partisi milletvekilleri, yaptıkları konuşmalarda, Özal’ın İngiltere’de demokrasi havarisi kesildiğini, ama daha bir gün önce İşçi Partisi milletvekili Tony Benn’e Türkiye’de davetli olduğu toplantıda konuşma izni verilmediğini belirterek, demokrasi savaşıyla dayanışmalarını sürdüreceklerini söylediler.

Daha sonra milletvekilleri Londra İşçi Birliği’nin Özal’ı toplantıya davet eden mektubunu Elçiliğe vermek istediler. Ancak Elçilik, milletvekillerini kabul etmedi ve mektup ancak kapıdaki polislerin aracılığıyla Elçiliğe verilebildi.

Özal akşam LİB’in çağırdığı işçi toplantısına gelmedi. Toplantıda gündüz yapılan eylem videodan gösterildi ve bir yoldaş Özal’ın işçi düşmanı olduğunu, işçilerden bu nedenle korktuğunu, korkunun ecele faydası olmadığını, Özal’ı nefretle protesto eden halkımızın onu alaşağı edeceğini belirtti.

Özal’ın gezisi sırasında Uluslararası Af Örgütü ve PEN Kulüp diye bilinen yazarlar örgütü de birer gösteri ile işkenceleri protesto ettiler, tutuklu fikir suçlularının ve yazarların serbest bırakılmasını istediler. Avrupa Nükleer Silahsızlanma kampanyası da bir gösteri yaptı.

Başını İngiliz Troçkistlerinin çektiği Türkiye Dayanışma Kampanyası da, Özal’ın gezisinin son günü bir protesto gösterisi düzenledi. Diğer demokratik örgütlere haber vermeden, yalnızca menşevikleri davet ederek düzenlenen bu gösteriye de yoldaşlarımız katıldılar. Daha önce slogan atılmadan süren eylem, yoldaşlarımızın katılmasıyla canlandı. Gösteriyi düzenleyenler ve gösteriye “Sol Birlik” pankartı altında katılan menşevikler “İşçiye hesap vereceksiniz”, “Kürt halkına ayrılma hakkı” gibi sloganları keskin bulmuş olacaklar ki onlar bağrılırken sesiz kalmayı tercih ettiler.

Basın, radyo ve televizyon eylemlere kayıtsız kalamadı. Özal’la ilgili her haberde protesto eylemleri de yer aldı. Gizli görüşmelerde kimin ne kazandığını bilemeyiz ama açık gözlemlerde Özal kaybetti.

300. sayıda 300. provokasyon

İşçinin Sesi yükseldikçe Provokasyon alçalıyor

İşçinin Sesi’nin 300. sayısı çıkarken, burjuvazi ve oportünizmin de partimize karşı 300. provokasyonu çıktı. *Tercüman* gazetesi yine *Private Eye* ve menşeviklerle elele, bu kez bizim hakkımızdaki “haberler”inin en düzeysizini, en çirkinini sergiledi.

Tercüman’ın, Türkiye baskısının 15 Şubat, Avrupa baskısının 16 Şubat tarihli sayısında, “TKP lideri hırsızlık yaparken yakalandı” başlıklı bir yazı yayınladı. Yazıda, “TKP’nin Londra kolu”nun, “iki numaralı lideri”nin “iş üstünde” yakalanğı belirtiliyor. Başka bir deyişle *Tercüman*’ın hem hayalgücü geniş bazı çevrelerle ilişkileri hem de kendi hayalgücü giderek genişliyor.

İşçinin Sesi’nin siyasal düşmanları, siyasal düşmanlık yapmak üzere yola koyuldular ama nedense hep siyasal savaşım yolundan bilimsel anlamıyla siyaset dışı olan karalama sahtekarlık yoluna kaydılar. Bu *İşçinin Sesi*’nin ideolojik siyasal görüşlerinin ne denli çarpıcı bir doğruluk taşıdığını gösteriyor. Doğrunun karşısında siyasal yanıtlarla durulamayınca, rota kayıp, bu tür çirkin, iğrenç yöntemlere başvuruluyor. Ancak bu yöntemler sahiplerini vuracaktır.

Halkın işkenceye nefreti sel oldu akıyor.

Türkiye'de Arjantin Senaryosu

Kendi çıkarı için işkence yapan burjuvazi, şimdi de işkenceye duyulan nefretten yararlanmaya çalışıyor.

Türkiye'de yaşam hızla ilerliyor. Burjuvazi açısından, yığınları durdurmak artık her geçen gün daha da zorlaşıyor. Burjuvazi yığınların öfkesi karşısında geriliyor ama sanki kendisi bu öfkeye sözcülük ediyormuş havasıyla gerilemeyi gizlemeye, hatta onu evirip çevirip kendi amaçları doğrultusunda kullanmaya çabalıyor. İşkence konusunda da olan budur. Halkın işkenceye karşı ortalığa dökülen nefretini Arjantin tipi bir senaryoya dönüştürme çabaları vardır.

Günlük gazeteler, haftalık dergiler, işkence haberleri, işkenceci itiraflarıyla dolup taşıyor. Başta parti liderleri olmak üzere herkes işkenceleri konuşuyor. 113 kişinin öldüğü, Kürdistan'da 800 kişinin "kayıp" olduğu açıklandı. İşkenceciler ortaya çıkarıldı. İçişleri bakanı bu konuda sıkıştırıldı.

SHP Genel Başkanı Gürkan, "olgun" bir demeç verip, "işkence iddiaları üzerinde ciddiyetle durulması için TBMM'de bir komisyon oluşturulması" önerisini yaptı. MDP öneriyi destekledi. Ne yazık ki, Özal işkence komisyonu önerisine karşı çıktı. "Şimdi geçiş dönemindeyiz, sonra düşünürüz" dedi. (*Cumhuriyet*, 30 Ocak 1986)

Gürkan "sıkıştırma"ya devam etti: "Konunun Meclisçe araştırılmasından ANAP'ın da çekinmemesi lazımdır. Çünkü bu sorun sadece ANAP dönemine özgü değildir. ANAP gereksiz ve haksız yere savunma içine girmesin. Meselenin üstüne birlikte gidelim, eğer gitmezseniz o zaman koruyor durumuna girersiniz ve sorumluluk yüklenirsiniz." (*Cumhuriyet*, 31 Ocak 1986) Gürkan Özal'a sorumluluktan kurtulma öğütleri verirken, ANAP'lı Rezzan Şahinkaya işkenceyi düpedüz savunarak bir çuval inciri berbat etti.

Diğer politikacılar da konuştular. İşkence konusunda en ilginç duruma düşenlerden biri de Demirel'di. Demirel kendi zamanında yapılanları unutuverdi, işkenceyi "insanlık ayıbı" olarak niteledi, "işkencenin tek çaresi açık rejimdir" diye ekledi. Demirel bu kadarla da kalmadı. Şimdiki rejimi kendisinin geçemeyeceği kadar açık olmamakla suçlamak için şu ilginç lafları da etti: "Evrenizm, Özalizm denilen rejim iyiyse gerçek demokrasiye ne hacet." (*Cumhuriyet*, 1 Şubat 1986) Fakat aynı günün gazetelerinin, işkenceci polis Sedat Caner'in emniyete girmeden önce Adalet Partisi Gençlik Teşkilatı'na üye olduğunu yazmaları, Demirel açısından küçük bir şanssızlıktı.

Evet günlerdir gazeteler, son 5 yılda kaybolan 800 kişinin işkenceye kurban gittiğinden, açılan soruşturmalardan, işkence tekniklerinden dem vuruyor. Herkes işkenceyi konuşuyor. Aslında Arjantin'de faşist generaller yargılanmadan önceki dönemin benzeri bir hava yaratılmaktadır. Orada da ortaya dökülen burjuvalar, kapitalist rejimi ve devleti kurtarmak için Galtieri, Videla gibi Arjantin Evrenlerini harcamaktan çekinmediler. Onları yargılayıp hapse bile attılar. Böylece tüm bu pisliğin nedeni kapitalist rejim değişmemiş, bir başka burjuva, Alfonsin iktidara oturuvermiş oldu.

Ne kadar acıdır ki Arjantin'de bu senaryonun başarılı olmasında Arjantin Komünist Partisi'nin kuyrukçuluğu çok önemli rol oynamıştı. Bu tip demagoji Arjantin'de yürüdü. Çünkü orada doğruları söyleyen, hareketlenmiş halka senaryoları sergileyen bir güç yoktu. Türkiye'de, Arjantin'dekinin tersine tüm senaryoları sergileyecek, ideolojik yol gösterici bir güç vardır. Bu güç, TKP — *İşçinin Sesi*'dir. Türkiye'de biz varız. TKP — *İşçinin Sesi* var. Burjuvazi de bunun farkındadır ve her vesileyle bizi hedef almaktadır. Kendince çok da haklıdır. Bakın programımız yolumuzu nasıl çizivor:

"Komünist Partisi, demokratik savaşımı devrim savaşımına *bağımlı* kılar, demokratik hedefleri devrim hedefini akılda tutarak öne sürer.

"Siyasal demokrasinin *tüm* önemli istemlerinin kapitalizm altında kaderi uygulanmamak, ya da eksik uygulanmaktır. Komünistler bu gerçekten kalkarak demokratik istemleri kapitalist düzenin verebileceği düzey ile sınırlamak yerine bu gerçeği, demokrasi savaşımını devrim hedefine *bağımlı kılmanın* somut tabanı olarak görürler. Demokratik istemleri reformcu değil, devrimci biçimde, *burjuva legalitesinin sınırlarını yıkıcı biçimde* öne sürerler. Böylece, yığınları hedefi burjuvaziyi alaşağı edip mülksüzleştirmek olan savaşa gitgide daha kararlı ve geniş olarak çekerler." (TKP — *İşçinin Sesi Program*, s.58-59)

Türkiye'de öznel faktörün önemi her geçen gün daha da artıyor. Saflarımızı güçlendirelim. Türkiye'nin gereksinimi TKP — *İşçinin Sesi*'dir!

Nizam Sucu

Devletin kurumlarını kurtarmak için:

Evren v gen rallerini kurban verme hazırlıkları

İşkence tartışması devletin kurumlarını sarsıyor. Ordu, polis, MİT "çok kötü" duruma düştü. Bir yandan buralarda yeni örgütlenmelere gidilirken, öte yandan kurumları kurtarmak için "yukarıdaki" bazı kişileri kurban verme eğilimi bastırmaya başladı.

Bunu önceden görmüş olsalar gerek, bundan bir süre önce burjuvazinin bazı has yazarları Evren'i yargılamaktan söz etmişlerdi. Şimdi bu "ihtiyaç" bastırıyor. Köşe yazarları devletin kurumlarını kurtarmak üzere harekete geçtiler.

Oktay Ekşi, işkenceci polis Caner'in itirafları için, *"sorumluluğun sadece kendisine*, kendisiyle birlikte aynı işi yapan arkadaşına ve başlarında bulunan emniyet amirine *değil, çok daha yukarılara ait olduğunu* ortaya koyuyor" diyor ve Anayasa'nın 15. maddesinin de "yukarıdakileri" kurtaramayacağını söylüyor. (*Hürriyet*, 29 Ocak 1986)

Evren hiç alınmasın. Kendisi bu devleti, bu düzeni kurtarmak için onbinlerin kanına girmişti. Aynı dava şimdi Evren'in kendi başını kurban istiyor. İşin hoş tarafı, Evren "ne şehittir, ne gazi" olacak çünkü Evren'i kurban etmeleri de bu devleti, bu düzeni kurtaramayacak!

İşkenceci polisin itiraflarının tek anlamı vardır:

Karşı devrimci güruh panik içinde

İşkenceci bir polis, Sedat Caner, iki yüzden fazla kişiye bizzat işkence yaptığını, Türkiye'de işkencenin sistemli uygulandığını söyledi.

Bu olayı, liberal basın ve sol kesimin çoğunluğu bir işkencecinin, yaptıklarından pişmanlık duyması olarak değerlendiriyor ve *sadece* işkencenin ülkemizde ne denli yaygın olduğunu ispatlamak için kullanıyor.

İnsan yaşamının son derece değersiz olduğu bir ülkede, işkencenin varolduğunu, devlet eliyle uygulandığını halkımıza ve dünyaya bir kez daha açıklamak elbette önemlidir. Ancak, Sedat Caner'in itirafları gerçekte bir işkencecinin insafa gelmesi, pişman olması değildir. Bir, iki, beş değil, iki yüzden fazla kişiye işkence yaptım diyor. Pişmanlık duymak için biraz geç değil mi?

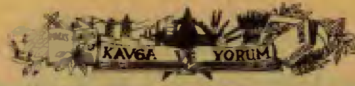
Bu olayın bize asıl gösterdiği, 12 Eylül 1980'de halkımızın üzerine sürülen karşı-devrimci güruhun en ön saflarında bozgun ve paniğin olduğudur. İşkencecinin günah çıkartması bu paniğin gözler önüne serilmesidir.

Ara dönem son günlerini yaşıyor. Karşı devrimin halka karşı kullandığı en seçme elemanları olan siyasal polis ve MİT'teki işkence uzmanları, siyasal ortamı pekçok solcu geçinenden daha iyi değerlendiriyorlar. Hesap verme günlerinin yaklaştığını sadece hissetmiyor, görüyorlar. 12 Mart döneminden sonra açığa çıkartılmış işkencecilere ne yapıldığını da iyi biliyorlar. Sedat Caner canını kurtarmak istiyor. Bu daha başlangıç, önümüzdeki günlerde daha kaç tanesi özür dileyecek göreceğiz.

Bu olay bir işkencecinin pişmanlığı olmadığı gibi, *Nokta* vb. liberal yayın organlarının 12 Eylül'ün sorumlularından hesap sorma girişimi de değildir. Yıllardır işkence tezgahlarında devrimciler öldürülürken hangi burjuva sesini çıkarttı? Mutlaka birinin itiraf mı etmesi gerekiyordu? İşkencenin olduğu yeni mi farkedildi? Daha düne kadar bu yayın organları aylarca işkencede kalmış, sakatlanmış insanların açıklamalarına kulaklarını kapatıyordu.

Halkımız sadece işkencecilerden hesap sormayacak. 12 Eylül'de başlayan karşı-devrimin kurmayı da, finans-kapital de, onlara destek verenler de hesap verecek. Yakındır.

Abbas Can. İstanbul

Bütün ülkelerin
proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbın!

İŞÇİNİN SESİ
ÇEK-AL

Tek silah parti!
Tek yol devrim!
Yıl:11, Sayı:300, 24 Şubat 1986

Türkiye'de ortam hareketleniyor. Sınıf savaşımı kızışmaya başladı. Bugün örgüt konusu, Türkiye işçi sınıfının gündeminde çok önemli bir yer tutmaktadır. Yürükoğlu yoldaşımızın örgüt biçimi, çalışma stili ve insan ilişkileri konularına ışık tutan çalışmasını içeren ve büyük bir önem taşıyan *Örgüt ve Örgütçü* kitabından bazı bölümleri kısaltarak veriyoruz.

ÖRGÜT VE ÖRGÜTÇÜ

R. Yürükoğlu

I. Örgüt teorileri

Günümüz örgütler dünyasıdır. Hepimiz bir örgütte doğuyoruz (hastahane, doğumevi vb.), örgütte eğitim görüyoruz (okul), yaşam boyu ya bir örgütte çalışıyoruz (işyeri, fabrika vb.), ya bir örgüte (parti, dernek vb.) üyeyiz. Örgüt konusu son yıllarda üzerinde en çok araştırma yapılan, kitap yazılan konulardan biridir. Yalnızca yazılanların miktarı değil, ele alınan konuların ve sorunların çeşitliliği şaşılacak denli geniştir. Bilimlerin her yanından örgüt teorisine katkılar yapılmaktadır. Örneğin psikoloji, sosyal psikoloji, sosyoloji, siyasal bilimler, ekonomi, iş yönetimi, vb.

Bu bölümde, örgüt anlayışının gelişmesine katkısı olmuş belli başlı örgüt teorilerini değerlendireceğiz. Çalışmamız pratik için olduğundan teorik konuları ancak pratikteki gereksinimlerimiz çerçevesinde ele alacağız.

Önce, "örgüt" kavramını tanımlayarak başlayalım. *Örgüt, belirli bir hedef için şu ya da bu ölçüde amaçlı, kararlı, bilinçli biçimde kurulan toplumsal guruplaşmadır.* Bu tanıma göre örneğin komşuluk bir örgüt değildir.

Komünist partisi modeline burjuvazi "bürokratik" diye saldırır. Bu arada, burjuvazinin en canalıcı örgütlerinin (ordu, gizli servis, tüm ekonomik işletmeler vb.) en bürokratik örgütler olduğu gerçeğini de gizler. Lenin'e, Bolşeviklere bürokratik diye saldırılmasından bu yana bu suçlamadan kendini kurtarabilmiş bir gerçek komünist yoktur. Partimizin de eski-yeni, dünkü-bugünkü düşmanları bizi "bürokratik" buluyorlar. Yarınki düşmanlarımızın da öyle bulacaklarına eminiz!

Bürokrasi nedir? Günlük anlamında bürokrasi aşağılayıcı değer yargısı taşıyan bir sözdür. Genel olarak araçları amacın önüne koymayı, verimsizliği, yavaş işleyişi, işi kurallara boğmayı, kırtasiyeciliği, yetkinin kötüye kullanılmasını, evet-efendimciliği vb. anlatır. Oysa sosyoloji ve örgüt sosyolojisi düzeyinde bürokrasi kavramının başka bir anlamı daha vardır. Bürokrasi, belirli bir örgüt biçimidir.

Bürokrasinin nasıl bir örgüt biçimi olduğuna geçmeden önce, bu kavramın bilmsel düzeyde de farklı kullanımlar taşıdığını söyleyelim ve bunların bazılarına kısaca değinelim.

Bazı yazarlar bu konuda en etkin düşünür olan Weber'in sıraladığı özellikleri alırlar ve bunlar varsa örgüt bürokratiktir, yoksa bürokratik değildir derler. Bunlar için bürokrasi en rasyonel örgüttür.

İkinci olarak bazı yazarlar Weber'in ideal bürokrasi tipinin bazı özelliklerini alır, bazılarını değiştirir ve kendilerine göre bir bürokrasi kavramına ulaşırlar.

Üçüncü olarak bazı yazarlar yine Weber'in kavramlarını kullanırlar ama bu özellikleri örgütten örgüte değişen ölçütler olarak değerlendirirler. Böyle olduğu zaman bu özelliklerin birbiriyle olan korelasyonları bürokrasi kavramında yeni tanımlara yol açar. Bir örgüt aynı anda bir özelliğe göre çok bürokratik, bir başka özelliğe göre az bürokratik olabilir.

Dördüncü olarak, bazı toplumsal bilimciler bürokrasiyi günlük dildeki gibi kötü (pejoratif) anlamlarıyla ele alırlar. Örneğin biçimcilik, amaçların kayması vb. özelliklerle belirlerler.

Beşinci kullanım biçimi, Weber'in "bürokratik örgüt rasyonel örgüttür" fikrini alır ve rasyonellik araçların

amaçlara uyumlaştırılmasını anlatır, bu da verimlilik demektir der. Bu kullanımı kabul edenler arasında bir gurup yazar şöyle bir açmaz getirir: Örgüt ne denli bürokratik ise (yani ne denli rasyonel ve verimli ise), üyeler o denli basit vida olurlar.

Altıncı kullanım biçimine göre bürokrasi güç ya da iktidar çerçevesinde belirlenir. Bu tanımda erkin, iktidarın, gücün kötüye kullanılması anlamında günlük anlama yakın bir tanım vardır. Örneğin bürokrasi aşırı merkeziyetçilik, otoriter denetim, demokratik karar verme mekanizmasının yokluğu ya da gücün kötüye kullanılması gibi özelliklerle belirlenir.

Bu sıralamadan kolayca anlaşıldığı gibi bürokrasi kavramı yalnızca günlük dilde değil, toplumsal bilimlerde de değişik biçimlerde kullanılan bir kavramdır.

Bizce en doğru yaklaşım, bürokrasiyi bir örgüt biçimi olarak anlamak ve günlük kullanımda taşıdığı olumsuz vurguları da (ki bunların bazıları gerçekten de bürokrasinin varoluş biçiminin sonuçlarıdır) bunun içinde ele almaktır.

Bir tanım vermek gerekirse şöyle diyebiliriz: *Bürokrasi, piramit biçimi bir hiyerarşi içinde yukarıdan aşağıya örgütlenmiş, birörnek ve genel geçer (herkese aynı) kurallar ve işleyişler altında çalışan görevlilerden oluşan profesyonel guruptur.*

Bürokrasi kavramı örgütü bir bütün olarak mı anlatır, yoksa yalnızca örgütün yönetsel aygıtını mı anlatır? Bu konuda çeşitli zorluklar vardır. Duruma göre bürokrasi kavramı ikisini de anlatır biçimde ele alınabilir. Dahası, çoğu durumda kim örgütün üyesidir, kim yönetsel kadrodur, ayırmak güçtür. Aynı şekilde örgütün sınırlarını belirlemede de zorluk vardır. Örneğin pekçok araştırmacı için hisse senedi sahipleri o örgütün üyesidir, ya da bir işletmenin müşterileri o örgütün üyesidir. Günümüzde yazılanlarda da bürokrasi hem örgütün bütününü hem yönetsel aygıtını anlatır biçimde kullanılmaktadır.

Bürokrasi kavramı bir yana, "örgüt" kavramında da farklı kullanımlar vardır. Bazan "örgüt" kavramıyla, yürütülen çalışmaların yalnızca biçimsel yapısı anlatılır. Görevler, sorumluluklar, görev gurupları, bölümler vb. Bazan ise "örgüt" kavramı, bu biçimsel yapının içindeki insan topluluğunu anlatır biçimde kullanılır. Bizce "örgüt" kavramı hem örgütün biçimsel yapısını, hem de bu biçimsel yapıya can veren, onu işleten insanları içine alır biçimde kullanılmalıdır.

Örgüt konusunda çeşitli düşünürlerin geliştirdikleri teorilerin en önemlilerini ele almaya geçmeden önce bir soruyu yanıtlamakta yarar vardır. Bizim pratikte binbir zorlukla boğuşan örgütçü yoldaşlarımıza bu teorilerin, bu "kitabi" bilgilerin ne yararı olur? Bir doktor hastayı muayene ederken ya da iyileştirmeye çalışırken önce hastadaki bozukluğun yer aldığı alanı belirlemez mi? Bozukluk sinir sisteminde ya da hazım sisteminde demez mi? Örgüt teorileri de buna benzer biçimde, örgütçü yoldaşlarımızın karşılaştıkları sorunları teşhis edebilmelerinde bir çerçeve getirir. Şunu da söylemeliyiz ki örgüt teorisi konusunda son söz söylenmiş, örgüt konusu tüm derinliğine çözümlenmiş değildir. Dolayısıyla söz konusu teorilerin hepsi de karşılaşılacak örgütsel sorunların bugün için çözümünden çok teşhisinde daha yararlıdır.

Bugüne dek geliştirilmiş örgüt teorileri üç büyük gurupta toplanabilir. Bu üç gurup teori, değişik zamanlarda geliştirilmiş olmalarına karşın bugün her üçü de canlıdır. Bunlardan birincisi ve en eskisi "klasik teoriler"dir ve biçimsel örgütlenmenin genel ilkeleriyle, yetki ve sorumluluk konularıyla ilgilenmiştir. İkincisi, daha sonra gelen "menejerlik teorileri"dir ve örgüt insanının gereksinimleri ve tepkileriyle ilgilenmiştir. Üçüncüsü ve en yenisi, "birleştirici eğilimler" dediğimiz, örgütü bir sistem olarak ele alan, örgütün çeşitli bölümlerinin ve örgütle çevrenin karşılıklı etkileşimlerini inceleyen teorilerdir.

II. Marksizm ve Örgüt teorisi

Örgüt konusunu temelinden çözümleyebilecek tek düşünce sistemi Marksizmdir. Marksizm örgütü, toplumsal yapının bütünü içinde ele almaktan korkmaz. Sistemi bir bütün olarak tartışmak, sorguya çekmek, sistemle örgüt arasındaki ilişkileri ortaya koymak ancak işçi sınıfının biliminin yapabileceği birşeydir.

Örgüt sürekli hareket eden ve değişen bir varlıktır. Böyle olduğu için tam olarak ancak Marksist diyalektiğin araçlarıyla ele alınıp çözümlenebilir. "Tezler"den "antitezler" aracılığıyla yeni "sentezler"e geçişin sürekli yinelenişi, önce niceliksel olarak başlayan tedrici değişikliklerin giderek birikmesiyle ani olarak yeni biçimlerin ortaya çıkışı, sürekli olarak bir alt düzeyden bir üst düzeye, aslında iki düzey içinde de sayılabilecek ara düzeyler aracılığıyla geçişler, vb. Örgütsel hareketin dinamik süreçleri, bunları yaratan ögeler ve sonuçta ortaya çıkan biçimler ancak diyalektiğin bulgularıyla tam olarak anlaşılabilir.

Ne var ki, günümüze dek Marksizmde örgüt sosyolojisi yeterince geliştirilmemiştir. Özellikle Lenin'den sonra (ki Lenin de bunu örgüt teorisini geliştirmek üzere yapmamıştır, günlük yürütülen siyasal kavga içinde ortaya çıkan sorunlara akılcı, bilimsel ve o günün burjuva bilimini de yakından izleyen yanıtlar getirmiştir) örgüt teorisi konusunda dünya komünist hareketinde önemli adım atılmamıştır. Sovyetler Birliği'nde 1960 sonrasında çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Bunlar arasında Moskova Devlet Üniversitesi, Sverdlovsk Devlet Öğretmen Eğitim Koleji, Leningrad Devlet Üniversitesi'ne bağlı Sosyolojik Araştırmalar Enstitüsü ve Felsefe Sorunları Dergisi çevresinde yapılan çalışmalar dikkate değerdir. Ancak bunların hemen hemen hepsi de toplumsal çevre ve insan bilinci, dar çevre ve insan bilinci konularında yoğunlaşmakta, dolayısıyla örgüt sosyolojisinden çok toplumsal psikoloji ve sosyoloji içine girmektedir. Sovyetler Birliği'nin yanısıra Polonya, Alman Demokratik Cumhuriyeti, Macaristan ve Yugoslavya'da da ilgi çekici çalışmalar yapılmaktadır. Yine de örgütün, bir organizma olarak ele alınıp çözülmesi bekleyen bir görevdir.

Marks ve Engels'in yaşadıkları çağda tekeller, büyük endüstriyel birimler henüz emekleme aşamasındaydı. Toplumsal yaşamda, devlet kurumlarının dışında etkin, yaygın örgütlenmeler yeni yeni ilk adımlarını atıyordu. Genel olarak örgüt sayısı sınırlıydı. Ayrıca Marks ve Engels'in çözmek üzere önlerine koydukları çok daha zorlu sorunlar vardı. Bu nedenle Marks ve Engels, yaşayan ve etkileşen bir organizma olarak örgütü ele alıp incelemediler. O günkü örgütlerin dikkate değerleri devlet kurumları olduğu için bu devlet mekanizmasını, ama "örgüt" açısından değil asıl olarak kendi temel inceleme konuları açısından ele aldılar. Devlet aygıtlarını, "devlet ve sınıf çatışması" kapsamı içinde değerlendirdiler.

Devlet örgütlerini, bu bürokratik aygıtları devlet ve sınıf çatışması açısından ele aldığımızda bunların toplumsal yaşamdaki gerici, baskıcı rolleri ile karşılaşırız. Gerçekten de Marks ve Engels, merkezi hükümetin baskıcı güçleri olarak üç güç saymışlardır: Ordu, siyasal polis ve bürokrasi. *Louis Bonaparte'ın 18. Brumiere'i, Almanya'da Köylü Savaşına Önsöz, Fransa'da İç Savaş* gibi bürokrasi konusuna değindikleri tüm yazılarında Marks ve Engels bürokrasiyi bu anlamda gerici niteliğiyle değerlendirmişlerdir.

Marks, bürokrasi konusundaki görüşlerini, Hegel'in devlet felsefesini eleştirisi içinde geliştirmiştir. Hegel'e göre devlet bürokrasisi devletle sivil toplum arasında bir köprüdür, özelle geneli birbirine bağlar. Buna karşı "Hegel'in Hukuk Felsefesinin Eleştirisine Katkı"da Marks, devletin "geneli" değil, egemen sınıfın çıkarlarını temsil ettiğini göstermiştir. Bürokrasi de, bu işi yürüten toplumsal guruptur. Kendisi sınıf değildir, çünkü üretim süreciyle doğrudan bir bağı yoktur, ama varlığı toplumun sınıflara bölünmüşlüğüyle bağlıdır. Egemen sınıfın öteki sınıfları boyunduruk altında tutmasının aracını işleten bürokrasidir. Öte yanda kendisi sınıf olmadığı için burjuvaziden belirli bir göreceli bağımsızlığı vardır ve bu zaman zaman hizmet ettiği sınıfla çatışmaya düşmesinin tabanı olur. Ne var ki, bu çatışmalar hiçbir zaman belirli bir sınırın ötesine geçemez.

Bürokrasi kapitalist sınıfın hizmetçisi olduğundan, sınıfsız topluma geçişle yok olup gidecektir. Bu yok olup gitme, adım adım toplumun tümünün devlet işlerine katılımıyla ilerleyecektir. Komünist toplumda bürokrasinin asalaklık taşımayan işlevleri toplumun tüm bireylerince yerine getirilecektir. Böylece insanların değil "şeyler"in (işlerin) yönlendirilmesine geçilmiş olacaktır.

Görüldüğü gibi Marks bürokrasi kavramını, belirli bir kapsamda, devlet aygıtı olarak incelemiştir. Dolayısıyla Marks'ın bürokrasi üzerine görüşleri ancak Marksist teorinin sınıf kavgası, kapitalizmin kaçınılmaz yıkılışı ve komünizm gibi temel tezleri içinde anlaşılabilir.

Lenin de Marks ve Engels gibi bürokrasiyi asıl olarak devlet ve sınıf çatışması düzeyinde ve dolayısıyla gerici olarak değerlendirmiştir. Bu düzeyde bu değerlendirme son derece doğrudur. Bu düzeyde Lenin önceleri bürokratik örgüt ile bürokratizmin devlet işleyişinden kısa sürede kaldırılabileceği düşüncesindeydi. Devrimden sonra, 1919-21 arasında bu fikrini değiştirdi. Bürokrasinin, bürokratik örgütün uzun bir tarihsel dönemde, ancak toplumun çok yönlü gelişmesiyle kalkabileceğini söyledi: "Bürokratizmin ne denli ciddi bir konu olduğunu anlıyorum. Fakat kaldırılması için parti programında önlem getirilmemiştir. Bu sorun, kongrenin değil, tüm bir çağın sorunudur." (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İng. basım, c.42, s.251)

Örgüt düzeyinde de, bürokrasinin olmayacağı, toplumun her ferdinin her örgütsel görevi yapabilir olduğu, dolayısıyla yönetimin uzmanlık işi olmaktan çıktığı dönemle (komünizm) kıyaslandığında bürokrasi yine iyi birşey değildir.

Bürokrasinin kötü yanları vardır, burjuvazinin bürokrasisi kötüdür. Bir örgüt biçimi olarak, burjuvaziye hizmet eden araç yine kötüdür. Ancak, işçi sınıfının devleti nasıl çalışacaktır? Uzmanlık işleri olacak, bu işler yine uzmanlar tarafından yerine getirilecektir, bu bürokrasidir. İşçi sınıfının devletinde de bürokrasinin getirdiği deformasyonlar, araçları amaç haline getirmek, kağıtlara boğulmak, işlerin yavaşlaması vb. olacaktır. Tüm bu deformasyonlar yine de tarihsel gelişme içinde bugünkü en etkin örgütlenme biçimi içinde ortaya çıkacaktır.

Lenin, 8. Kongre'de yaptığı konuşmada bu konuya açıklık getirmiş ve bürokrasinin kalkabileceği sınırı ve kalkana dek yapılması gerekeni belirlemiştir. Okuyalım:

> "Konuların bölüşümüne göre bana düşen öteki sorun, *bürokrasi ve geniş yığınları Sovyet çalışmasına katma sorunudur.* Uzun süredir bürokrasi hakkında şikayetler duyuyoruz. Şikayetler hiç şüphe yok ki yerindedir. Dünyada hiçbir devletin bürokrasiye karşı savaşta yapmadığını biz yaptık. Tamamıyla bürokratik ve burjuva baskı aracı olan, en serbest burjuva cumhuriyetlerinde bile böyle kalan aygıtı temellerine dek biz yıktık. Örneğin, mahkemeleri ele alın. Doğru, burada görev biraz daha kolaydı. Yeni bir aygıt yaratmak zorunda kalmadık. Herhangi bir kişi, emekçi sınıfların devrimci haklılık duygusuna yaslanarak yargıç görevi görebilir. Bu alandaki işleri daha hiçbir şekilde tamamlamadık ama birçok açıdan mahkemeleri olmaları gerekene dönüştürdük. Öyle organlar yarattık ki yalnızca erkekler değil, nüfusun en geri ve tutucu kesimi kadınlar da ayrıcalıksız görev görebilirler.
>
> "Hükümetin diğer alanlarında çalışanlar daha kaşerlenmiş bürokratlardır. Buradaki görev daha zordur. Bu aygıtsız yaşayamayız, hükümetin her dalı böyle bir aygıta gereklilik doğurur. Bu konuda Rusya'nın yeterince gelişmiş bir kapitalist ülke olmamasından çekiyoruz. Görünüşe göre Almanya bundan daha az çekecek. Çünkü onun bürokratik aygıtı yoğun bir okuldan geçti. Öyle ki insanların kanını emip kurutur ama bizdeki gibi koltuk eskitmek yerine çalışmaya zorlar. Biz işte bu eski bürokratları dağıtıp yeniden düzenleyerek yeni görevlere koymaya başladık. Çarcı bürokratlar Sovyet kurumlarına katılmaya ve bürokratik yöntemlerini uygulamaya başladılar. Komünistlerin rengini almaya başlayıp mesleklerinde ilerleyebilmek için Rusya Komünist Partisi'nin üyelik kartını çıkartmaya başladılar. Dolayısıyla, kapıdan dışarı atıldılar ama pencereden içeri süzülüyorlar. Burada kendini en fazla duyuran kültürlü güçlerin eksikliğidir. Bu bürokratlar işten atılabilirler ama hepsi birden yeniden eğitilemezler. Burada esas olarak örgütsel, kültürel ve eğitimsel sorunlarla karşı karşıyayız.
>
> "*Ancak tüm halk hükümet işlerine katıldığı zaman bürokrasiyle sonul olarak, tam utku için savaşabiliriz.* Burjuva cumhuriyetlerinde bu yalnızca olanaksız değil, aynı zamanda yasayla da engellenmiştir. En iyi burjuva cumhuriyetlerinde bile ne denli demokratik olursa olsunlar, emekçi halkı hükümet işlerine katılmaktan alıkoyan binlerce hukuksal engel vardır. Biz bu engelleri ortadan kaldırdık ama henüz emekçi halkın hükümet işlerine katıldığı düzeye gelmedik. Yasalardan başka bir de *kültür düzeyi* vardır ki bunu hiçbir yasaya bağlayamazsın. Programları gereği emekçi halkın hükümet organları olan Sovyetler, bu düşük kültür düzeyinin sonucu olarak aslında tüm emekçi halkın değil, proletaryanın ileri kesimlerinin *emekçi halkın adına* hükümet organlarıdır." (Lenin, *agy*, c.29, s.182-183) (abç)

Görüldüğü gibi Lenin bu alıntıda konunun her iki yönden de çözümleyici yönlerini belirlemektedir. *Tüm halk devlet işlerine katılana dek bürokrasi sürecektir.* Halkın tümünün devlet işlerine katılamayışı emeğin içeriğindeki farklılaşmanın, en başta da kafa-kol emeği farklılaşmasının sürüyor olmasındandır. Bu nedenle, bürokrasi sosyalizm döneminde de sürecektir. Devlette bürokrasiyi sürdüren koşullarla, öteki kuruluşlarda, ekonomik işletmelerde, sendikalarda, derneklerde, partilerde, her çeşit örgütte bürokrasiyi sürdüren koşullar aynı koşullar olduğundan, demek ki örgütsel anlamda da bürokrasi komünizme dek sürecektir. Buna karşı yapılacak tek şey insanların toplumsal bilincini, kültürünü ve katılımını yükselterek bu bürokrasinin "bürokratizm" dediğimiz olumsuzluklardan olabildiğince kaçınabilmesini sağlamaktır. Bu da, yine Lenin'in 10. Parti Kongresi'nde yapacağı konuşma için hazırladığı notlarda yazdığı gibi, "izlenen siyasetin emrinde çalışan (iyi) bürokrasi" (Lenin, *agy*, c.36, s.537) demek olacaktır.

Bürokrasi bir örgüt biçimidir. Bu nedenle, konumuz açısından bürokrasi sözcüğü yerine "örgüt" sözcüğünü kullanmak belki daha doğru olacaktır. Yalnız belirli bir çeşit örgüt, görevlilerin seçimle iş başına gelmediği bir örgüt. (Lenin, *agy*, c.18, s.343) Bürokrasi genel geçer kurallar ve işleyişler içinde, hiyerarşi altında çalışan profesyonel görevliler bütünüdür. Üst yöneticilerin (ki bunun da ölçüsü ülkeye, ortama, örgüte göre değişir) seçimle geldiği örgüt demokratik merkeziyetçidir. Böyle bakınca demokratik işleyiş yerine oturur. Bugün üst yönetimi seçimle de gelse, şu ya da bu denli bürokratik biçimde

örgütlenmemiş örgüt, verimsiz ve amatör bir örgüttür.

Örgütsel işlevlerin, bir başka deyişle, bürokratik işlevlerin yerine getirilmesi için gereken uzmanlık düzeyi sürekli artmaktadır. Bu ise bürokratik örgütsel işlevleri yapan kişilerin yer değiştirebilme olanağına sınırlama getirmektedir. Sosyalizmin romantik eleştirmenleri otomatik yer değiştirme mekanizmasıyla sorunu çözebileceklerini iddia ettilerdi, tutmadı. Fakat öte yanda, örgüt işlerini yapanlardaki bu süreklilik, bürokratik kesimin yozlaşmasının tabanı olmaktadır. Sorun onların bürokratik işlevleri yerine getirmelerinden çok, sürekli olmalarından kaynaklanmaktadır.

Örgütsel görevlerde otomatik ya da sürekli yer değiştirme bir kez örgütü oluşturan bireylerin, o örgütün her işini yapabilecek düzeye gelmeleriyle, ikincisi örgütün işleyebilmesi için gerekli görevlerin basitleşmesiyle olanaklı olur.

Komünizmden önce teknolojinin gelişmesiyle bu basitleşme sağlanabilecek midir? Burada iki görüş vardır. Birinci görüşe göre teknolojinin gelişmesiyle yapılan işlerin düzeyi giderek yükselecektir. İkinci görüş de, teknolojinin gelişmesiyle yapılan işlerin giderek basitleşeceğini söylüyor. Sınıflı toplum sınırını koyunca bunlardan birine doğru demek olmuyor. İkisi birlikte yürüyen bir süreçtir. İlk bilgisayarlar çıktığında bilgisayar programcılığı gerçekten iyi meslekti. Bir süre sonra bu işi yapanlar aç kalacaklar ya da başka mesleklere gidecekler, o denli basitleşiyor. Öte yanda yeni gelişen mesleklerin istediği düzey de sürekli yükseliyor. Sınıflı toplumun tarihsel sınırı içinde uzmanlığın ortadan kaldırılacağı bir noktaya varılmaz.

Uzmanlaşmanın olduğu yerde devlet ortadan kalkmaz, bürokrasi kalkmaz, sınıflar kalkmaz. Teknoloji ne denli gelişirse bürokrasi o oranda azalır.

"Kötülüklerin" bürokratik işlevlerin yerine getirilmesinden değil de bu işlevlerin sürekli olarak aynı kadro tarafından yapılmasından kaynaklandığı doğrudur. Ancak, işin bir başka yanı daha var. Lenin'in dediği gibi, bir örgütün başarılı bir işleyiş götürebilmesi için kalıcı bir yönetim kadrosuna gereksinimi vardır. Sürekli değişen bir kadro ile örgüt iş yapamaz. Hele ki bir savaş örgütü! Burjuvazinin karşısında, onunla savaşabilecek sınıf siyasetçisi kadrosunu yitirmiş sınıf köleliğe mahkumdur.

Kalıcı bir yönetim kadrosu olmadan, komünist partisiyse devrim yapmaya, işçi sınıfıysa kurtuluşa, örgütse düzgün çalışmaya olanak yoktur. İşletme düzeyinde ele alırsanız, sık sık değiştirin menejerleri, üretim yapılır mı? O zaman böyle açmazlar getirmekten kaçınmakta yarar vardır. Bürokrasi kaldığı sürece yapılması gereken onun verimli çalışmasını sağlamaktır. Bir takım zorlama ve yapay önlemlerle bürokrasiyi "fazla yosun tutmadan" değiştirip sık sık başkalarını getirelim ve her seferinde o insanların işi öğrenmeleri için birkaç yıl geçsin, olacak şey değil. Eninde sonunda yaşam gösterecektir ki, bürokrasi gerekiyorsa bu bürokrasinin kalıcı kadrosu da olmak zorundadır.

Bürokrasi kötüdür yerine, bürokrasinin kötü yanları demeliyiz. Bürokrasiyi kaldırmak yerine, bürokrasinin kötü yanlarına karşı savaş demeliyiz. Lenin de bir yanda bürokrasi için "bu çağsal bir sorundur" derken, öte yanda bürokrasinin her kötü sonucuna karşı yoğun olarak savaşırken işte bu ayrımı pratikte yapmış oluyordu. Bürokrasi-bürokratizm ayrımı. Bürokrasi iyi ya da kötü değil, tarihsel gelişme içinde bugünkü en etkin örgüt biçimidir. Bürokrasi (hiyerarşik örgütlenmiş, kendi üstüne karşı sorumlu, profesyonel kadrolar) geçmiş sosyo-ekonomik formasyonlarla karşılaştırıldığında tarihin en ileri örgütlenmesidir. Gelecekle karşılaştırıldığında geri bir örgütlenmedir. Ne var ki, sözünü ettiğimiz gelecek, işbölümünün ortadan kalktığı gelecektir, komünizmdir. Öte yanda bürokratizm, bürokrasinin yaratabileceği tüm zararlı yanları (kırtasiyecilik, araçları amacın önüne koymak vb.) anlatan, sürekli savaşılması gereken bir işleyiştir.

Bürokrasi komünizme dek süreceğine ve bürokratizm dediğimiz ve günlük dilde "bürokrasi" deyiminin taşıdığı tüm kötü anlamları anlatan tutumu da yaratan o olduğuna göre, bürokrasi sürerken onun sonuçları olan bürokratizmle savaşmak anlamsız olmuyor mu? Olmuyor, çünkü bürokrasi zorunlu olarak bu sonuçları doğurmayabilir. Çeşitli toplumsal-örgütsel önlemlerle (ki yüksek düzeydeki memurların seçimle gelmeleri vb. önlemler böyle önlemlerdir) zararlı sonuçlar en aza indirilebilir, hatta yok edilebilir. Bu da söz konusu birimin (toplum olabilir, örgüt olabilir) taşıdığı bilinçle, toplumsal düzeyle doğrudan bağlıdır. İşte bu nedenle bürokratizm en az gelişmiş ülkelerde tam bir afet iken, gelişim düzeyine orantılı olarak azalır, ileri kapitalist ülkelerde en azdır.

Burada bir noktaya işaret etmekte yarar vardır. Lenin yazılarında bürokrasi sözcüğünü zaman zaman iki anlamda da kullanmıştır. Aynı sözcükle bazen bürokrasiyi, bazen bürokratizmi anlatmıştır. Bu nedenle yazılarında, bürokratizm dediğimiz kötü yanlara sahip bürokrasi ile böyle yanlara sahip olmayan bürokrasi ayrımına rastlanır. Ancak dikkatli okunduğunda Lenin'in ne anlatmak istediği, konuya nasıl yanaştığı bellidir. Örneğin daha 1904'te yazdığı *Bir Adım İleri, İki Adım Geri*'de bürokrasi konusunu şöyle ele almaktadır:

"Bürokrasi sözcüğü Rusçaya yer ve mevkiye önem vermek olarak çevrilebilir. Bürokrasi, işin çıkarını kişinin kariyer çıkarlarına bağlı kılmak, dikkati mevkiye verip işi ihmal etmek, fikirler yerine kooptasyon üzerinde ağız dalaşı yapmak demektir. *Bu çeşit bürokrasinin* istenmez ve partiye zararlı olduğu çok doğrudur." (Lenin, *agy*, c.7, s.362) (abç)

Alıntıda Lenin'in anlayışını anlatan kilit, *"bu çeşit bürokrasi"* sözleridir. Demek ki bir başka çeşit bürokrasi de vardır.

Aynı şekilde, yine 1904'te Menşeviklere karşı yazdığı *Parti Üyelerine* adlı yazıda Lenin şöyle diyor:

"Bir göçmen yazarlar gurubunun değil, parti kongresinin isteğiyle parti görevi yapanları bürokrat olarak tanımlıyorsunuz. Siz bunu kabul edilmez bir olguyu örtbas etmek için yapmak zorundasınız. Partinin merkez kurumları dışında çalışmaya yanaşmayanları sarmış olan gerçekten bürokrasi ruhudur, yer-kapma ruhudur. Evet, sizin davranışınız bize açıkça gösterdi ki, partimiz mevkiyi işin üzerine koyan ve mevkiye gelmek için ne boykot ne de baltalamadan kaçınmayan bürokrasi ruhundan çekmektedir. (Lenin, *agy*, c.7, s.140)

Lenin'in örgütsel düzeyde bürokrasi konusunu anlayışını iyi anlatan *Suçlu Suçsuzu Suçluyor* adlı yazısından da uzunca bir alıntı okuyalım:

"Bizi özerklik ve merkeziyetçilik sorununda kendi kendimizle çelişkiye düşmekle suçlamak istiyorlar. Lenin, *Bir Adım İleri, İki Adım Geri*'de özerklik oportünizmin ilkesidir demişti. Ama şimdi Bolşevik Komiteleri Bürosu yerel komiteler için olabilen en geniş özerklikten yanadır diyorlar. Lenin, bürokrasinin demokrasi karşısında durduğu yer, devrimci sosyal demokrasinin örgütsel ilkelerinin oportünistlerin örgütsel ilkeleri karşısında durduğu yerle aynıdır demişti. Ama şimdi Bolşevik Komiteleri Bürosu'nun kendisi bürokrasiden yakınmaktadır. Onların bize yönelttikleri suçlamaların özü budur. Bu suçlama da tamamen çarpıtma üzerinde kurulmuştur. *Bir Adım İleri, İki Adım Geri*'de (ve ondan önce *Iskra*'ya mektubunda) Lenin defalarca söyledi, vurguladı, dikkat çekti ki bürokrasiye karşı, özerklik için vb. söylenenler son derece belirsizdir, her yana çekilebilir, hemen hemen her anlama gelebilir. Lenin, bu söylenenlerin yalnızca kooptasyon isteğinin üstünü örtmek için olduğunu yüzlerce kez açıkladı. Lenin'in bu sözlerinin doğruluğu şimdi orjinal dokümanlarla tam olarak ortaya çıkmıştır. Öte yanda Lenin, eğer bu sözleri ilke anlamında alırsak, (eğer alırsak!) şunları buluruz dedi: Bürokrasi, *genel olarak* resmiyetçilik, kırtasiyecilik, aşırı kuralcılık, yazılı yanıtlar anlamına gelebilir. Lenin, Martof'un iyi bilinen tüzük taslağıyla görüşlerini destekleyerek, *bu çeşit bürokrasinin* çok kötü olduğunu söyledi. Bilinçli okuyuculara açıktır ki Çoğunluk Komiteleri Bürosu'nun sözünü ettiği *bürokrasi çeşidi* budur. Bu nedenle *Vperyod*'u kendisiyle çelişkiye düşmekle suçlamak çocukçadır. Bürokrasi, meşruluğun çiğnenmesi ve hatta her muhalefetin 'doğal' haklarının çiğnenmesi, azınlığa karşı haksız yollarla savaşım anlamına da gelebilir. Lenin, bu çeşit bürokrasi de olanaklıdır dedi, ama bunun ilkesel bir yanı yoktur. ...

"Bürokrasinin, anti-özerkliğinin vb. bu çeşit yorumlarından başka, uygunsuzluklar, aşırılıklar vb. biçiminde değil fakat örgütün tümünü yönlendiren genel ilkeler biçimindeki gerçek ilkelere dayanan yorumlarını yapmak da mümkündür. Bizim isteğimize karşın Menşeviklerin bize zorla kabul ettirmeye çalıştıkları işte bu yorumdur. *Iskra'ya Mektup* ve *Adımlar*'da Lenin krizin ve bölünmenin izlemekte olduğu somut gidişi gözlerden gizleyici böyle bir yoruma karşı sayısız uyarılarda bulundu. Lenin, *Iskra'ya Mektup*'ta doğrudan bir çağrı yaptı: 'Onda dokuzu kuru gürültü olan bu saçmalığı bırakın baylar!' Bunun üzerine Lenin'e saldırdılar. Merkez organ da ilkelerin söz konusu olduğunu ispatlamaya çalıştı. Lenin, eğer öyleyse özerklik ilkesi sosyal demokrat örgüt için gerçek oportünist bir ilkedir diye yanıtladı ve *Vpyeryod*'cular da her zaman böyle yanıtlayacaklardır. Eğer öyleyse, bürokrasiye karşı bağrışlarınız özünde Fransa'daki Jorescilerin, Almanya'daki Bernştayncıların ve İtalyan reformistlerinin yaptığının aynısıdır. Bu böyledir ve kanıtlamak için parti krizini arkadaşların verdikleri güvencelerden değil, yalnızca dokümanlardan izlemek yeterlidir. İkinci Kongre'de Lenin, Bundist Lieber'e (bk. tutanaklar) ucuz merkeziyetçiliğe karşı 'her' komitenin, hatta Tula komitesinin bile özerkliğini savunacağını söyledi. Lenin parti tüzüğünün 8. maddesindeki bu çeşit özerkliğin garantisine karşı tek bir söz söylemedi. Ne var ki, özerklik ilkesi ne Lenin, ne Bolşevik Komiteleri tarafından hiçbir zaman savunulmadı. Bu, Akimar, Lieber ve Yeni-*Iskra*'cılar tarafından savunuldu." (Lenin, *agy*, c.8, s.307-308) (abç)

Yukarıdaki alıntı dikkatli okunduğunda hem Lenin'in anlayışını çok güzel sergiliyor, hem dahası, bürokratik biçimde örgütlenmenin merkeziyetçilikle bağı ve özerkliğe karşıtlığı konusunu getiriyor. Böylece konuyu tartışmada bir adım daha ilerliyoruz.

Dünyada her örgüt göreceli olarak ya daha demokratik, ya daha merkeziyetçidir. Tam "demokratik", ya da tam "merkeziyetçi" bir örgüt yoktur, olamaz. Tam "demokratik" olabilmesi için *her* kararı tüm üyelerin birlikte almaları gerekir. Tam "merkeziyetçilik"de hiçbir şekilde yöneticinin yapabileceklerinin sınırının olmamasını gerektirir. Örgütse tüzüğü bile olmamalı, ordu ise yönetmeliği, yargısı vb. olmamalıdır.

Dünyanın her yanında oportünistler, merkezin direktiflerine uymayı "evet-efendimcilik", "bürokratik-merkeziyetçilik" olarak suçlamışlar, bunun karşısına açıkça söyleyerek ya da tutumları o kapıya çıkarak "özerkliği", "demokrasiyi", kendi bildiğini yapmayı çıkartmışlardır. Bu çerçeve içinde merkeziyetçilik özerkliğin, bürokrasi demokrasinin karşıtıdır. Komünistlerin durduğu yer de bellidir.

Şimdi *Bir Adım İleri, İki Adım Geri*'den konumuzu ilgilendiren uzun fakat çok önemli bir alıntı daha okuyalım.

"Eğer bürokrasi hakkındaki bu konuşmalar herhangi bir ilkeyi içeriyorsa ve yalnızca parçanın bütüne bağlı olmasının anarşistçe inkarı değilse o zaman karşımızda *oportünizmin ilkesi* duruyordur. Bu, aydınların proletarya partisine karşı sorumluluklarını, merkezi kuralların etkinliğini azaltmaya, partideki en sallantılı ögelerin özerkliğini arttırmaya, örgütsel ilişkileri tümüyle platonik ve sözde kabul edilir bir düzeye indirmeye çalışan oportünist ilkedir. Bunu parti kongresinde gördük. Akimoflar ve Lieberler 'korkunç' merkeziyetçilik hakkında Martof ve arkadaşlarının Birlik Kongresi'nde söylediklerinin aynısını konuştular. Bu oportünizmin rastlantı sonucu değil, doğası gereği ve yalnızca Rusya çapında değil, dünya çapında götüreceği yer, daha sonra Akselrod yoldaşın *Yeni Iskra*'daki makalesini incelerken göreceğimiz gibi, Martof ve Akselrod'un örgüt konusundaki 'görüşleri'dir.

(...)

"Martof ve Akselrod'un Birlik Kongresi'nde savundukları, anarşizm değilse, özerklikti. Şaşırtıcı bir gayretkeşlikle parçanın bütüne bağlı olmasına gerek olmadığını, parçanın bütünle ilişkilerini belirlemede özerk olduğunu, bu ilişkilerin formüle edildiği Birlik tüzüğünün parti çoğunluğunun, parti merkezinin iradesine karşı geçerli olduğunu kanıtlamaya çalıştılar. Merkez Komitesi'nin bölge komitesine üye atama hakkı konusunda yoldaş Martof'un *Yeni Iskra*'nın (no.60) sütunlarında şimdi açıkça savunduğu şey özerkliktir. Martof yoldaşın Birlik Kongresi'nde kullandığı ve hâlâ *Yeni Iskra*'da özerkliği savunurken kullandığı çocukça safsatalara değinmeyeceğim. Burada önemli olan örgüt konularında oportünizmin temel bir karakteristiği olan merkeziliğe karşı özerkliği savunma eğilimini görmektir.

"*Yeni Iskra*'nın (no.53) bürokrasi kavramını *analiz* etmek için yaptığı belki de tek girişim, *'biçimsel demokratik ilke'* ile *'biçimsel bürokratik ilke'* arasında çizmiş olduğu ayrımdır. Bu ayrım (ne yazık ki, *Iskra*'cı olmayanlara atıftan daha fazla geliştirilmemiş ya da açıklanmamıştır) bir doğruluk taşımaktadır. Demokrasiye *karşı* bürokrasi aslında özerkliğe *karşı* merkeziyetçilik demektir. Bu, devrimci sosyal demokrasinin oportünist sosyal demokrasiye karşı örgütsel ilkesidir. Birincisi aşağıdan tepeye yürümek ister ve bundan dolayı nerede olabilirse ve olabildiğince özerkliği ve 'demokrasiyi' aşırı bir şevkle anarşizme dek götürerek benimser. İkincisi ise tepeden aşağıya doğru ilerlemeye çalışır ve merkezin parçalarla ilişkisinde, merkezin hak ve yetkilerinin genişletilmesini ister. Dağınıklık ve tekil guruplar döneminde, devrimci sosyal demokrasinin örgütsel açıdan ilerlemeye çalıştığı bu tepe, kaçınılmaz olarak guruplardan biri, eylemi ve devrimci tutarlılığı yüzünden en etkin olanıydı (bizim durumumuzda *Iskra* örgütüydü). Gerçek parti birliğinin yeniden kurulması ve modası geçmiş gurupların bu birlik içinde erimesi döneminde bu tepe kaçınılmaz olarak partinin en üst organı olarak parti kongresidir. Kongre olabildiğince tüm faal örgütlerin temsilcilerini kapsar. Merkezi kurulları atayarak ... onları bir sonraki kongreye dek 'tepe' yapar. Bu Avrupalı sosyal demokratlar arasında böyledir. Ve anarşistler ilkesel düzeyde bundan nefret etseler bile bu gelenek yavaş yavaş — güçlükleri, çatışma ve çekişmeleriyle — Asyalı sosyal demokratlar arasında da yayılmaktadır.

"Örgütlenme konusunda oportünizmin bu temel özelliklerinin (özerklik, aristokratik ya da entellektüel anarşizm, kuyrukçuluk ve jirondencilik), belli uyarlamalarla ama özü aynı kalarak tüm dünyadaki sosyal demokrat partilerin devrimci ve oportünist kanatlara bölündüğü her yerde (ki, nerede bölünmüyor?) görülmesi oldukça ilginçtir." (Lenin, *agy*, c.7, s.393-95)

(...)

"Yalnızca Almanya'da değil, Fransa ve İtalya'da da oportünistler, özerkliğin, parti disiplinini gevşetme ve sıfıra indirmenin sağlam destekçileridir. Bu eğilimleri onları her yerde *örgütsüzlüğe* ve 'demokratik ilkeleri' *anarşizme* doğru saptırmaya götürür. Karl Kautsky, örgüt konusunda oportünistlere şöyle der: 'Demokrasi, otorite yokluğu demek değildir, demokrasi anarşi anlamına gelmez. Halkın hizmetkârı farzedilen kişilerin gerçekte onun efendisi olduğu egemenlik biçimlerinden farklı olarak demokrasi, yığınların kendi temsilcileri üzerindeki egemenliği demektir.' Kautsky, çeşitli ülkelerde oportünist özerkliğin oynadığı yıkıcı rolü geniş şekilde

ele alır ve *'çok sayıda burjuva unsurların'* sosyal demokrat harekete girmesinin, oportünizmi, özerkliği ve disiplini çiğneme eğilimini güçlendirdiğini gösterir. Ve 'proletaryayı kurtaracak silahın örgüt olduğunu', 'örgütün, sınıf savaşımında proletaryanın karakteristik silahı' olduğunu bize bir kez daha anımsatır." (Lenin, *agy,* c.7, s.397-98)

(...)

"Kautsky'nin sonunda şu sonuca ulaşması şaşırtıcı değildir: 'Tüm ülkelerde revizyonizmin, biçim ve ton bakımından çok çeşitlilik göstermesine karşın, örgüt sorununda olduğu denli birleştiği belki bir başka sorun daha yoktur.' Kautsky de bu alanda revizyonizmin ve ortodoksluğun temel eğilimlerini o 'korkunç' sözün yardımıyla tanımlıyor: Demokrasiye karşı bürokrasi. Şöyle diyor: Parlamento için adayların seçim çevrelerince saptanmasında parti liderliğinin etki sahibi olmasının, 'tüm siyasal eylemlerin yukarıdan aşağıya bürokratik bir yoldan değil, yığınların bağımsız eylemleriyle aşağıdan yukarıya doğru olmasını gerektiren demokratik ilkeye utanç verici bir tecavüz olduğu söylendi bize... Ama eğer bir demokratik ilke söz konusu ise, bu çoğunluğun azınlık üzerinde egemen olmasıdır, azınlığın çoğunluk üzerinde değil.' Herhangi bir seçim çevresi tarafından bir parlamento üyesinin seçimi, yalnızca temsilcileri aracılığıyla bile olsa aday göstermede etkili olması gereken parti bütünü için önemli bir konudur. 'Bunu çok bürokratik ya da merkeziyetçi bulan varsa o zaman adayların tüm parti üyelerinin doğrudan oylarıyla seçilmesini istemelidir. Eğer bunun pratik bir uygulama olmadığını düşünürse, o zaman, partiyi bütün olarak ilgilendiren birçok konuda olduğu gibi, bu konuda da, bu görevin bir ya da birkaç parti organı tarafından yerine getirilmesinden doğan demokrasi eksikliğinden yakınmasın.' " (Lenin, *agy,* c.7, s.398-99)

Ne ilginçtir ki, düşmanları Lenin'i "bürokratik merkeziyetçilik"le suçlarken Lenin'in bilimsel sosyalizmin örgüt teorisine yaptığı katkı, komünist partisinin örgütlenmesine getirdikleri gerçekten en ileri örgüt anlayışı olmuştur. En bürokratik örgüt! Tabii kavramı nasıl anladığımıza bakar.

Lenin, komünist partisinin legal olarak çalışmasına izin verilmeyen bir ülkenin komünisti olarak parti-örgüt konusunda *öncelikle* "ne denli demokrasi ve özerklik, ne denli bürokrasi ve merkeziyetçilik?" sorusunu yanıtlamak durumundaydı. Aslında bu sorunun yanıtını, partinin çalışmak zorunda bırakıldığı ortam veriyordu. Yeraltında terör karşısında çalışan partide yerel birimlere geniş özerklik ve tüm organlar için seçim yapma gibi uygulamalara olanak yoktur. Seçim ilkesinin uygulanabilme düzeyi, parti içinde biçimsel demokrasinin göstergesi olduğuna göre, illegalite koşullarında komünist partisi ancak MK düzeyinde tam anlamıyla demokratiktir (bizim partimizde Merkez Komitesi ve Genel Sekreterlik düzeyinde) çünkü yalnız bu organ kongrede seçimle gelir. Bolşevikler de öyle yapmış, biçimsel demokrasinin çok sınırlı işlediği, asıl olarak yoldaşça güvene dayalı, olabildiğince merkezi bir parti yolunu seçmişlerdir. Tabii bu seçim de, menşeviklerle kavgasız olmamıştır. (İşin acıklı yanı 80 yıl sonra Türkiye'de hâlâ aynı konuları tartışıyor olmamızdır.) Aşağıdaki alıntılar bu kavga içinde Bolşeviklerin tutumunun ve açık sözlülüğünün göstergesidir:

"Bakın Akselrod 'güvenceler' sorunuyla açıkça yüzyüze gelmek durumunda kalınca nasıl yalpalıyor. Evet, gerçekten büyük zevk, *Yeni Iskra* edebiyatının incisi. 'Bir İşçi', *örgütlerin içinde* işçi ve aydınların ilişkisinden söz ediyor. 'Bir İşçi', güvenceler, eşit haklar yani seçim ilkesi vb. olmaksızın bürokratik olmayan merkeziyetçilik üzerine güzel sözler etmenin salt bir laf ebeliği olduğunu söylerken *tamamiyle haklıdır.* Akselrod bunu şöyle yanıtlıyor: 'Örgütlerimizde işçilerin konumlarının değiştirilmesiyle ilgili düşünce aşırı gayretkeşlik, tek taraflılık olur. Yazar yanlış yere kötüyü yok etme konusunu, biçimsel örgütsel ilişkilerin alanına kaydırıyor. Yazar hakların eşitlenmesi özel sorununun ancak sosyal demokrat yönde daha çok deneyim kazanmamız sürecinde çözülebileceğini unutuyor. Broşürün yazarının asıl olarak ilgilendiği sorun ancak partinin kollektif bilinçli çabasıyla radikal bir şekilde ele alınabilir.'

"Gerçekten inci. Evet, Birlik Kongresi'nde ve *Yeni Iskra*'da bu örgüt sorununu yükselten ilk insan Akselrod'dan başkası değildi ama ne zaman ki 'Bir İşçi' örgütlenme üzerine özel bir broşür yazdı o zaman kendisine kurumlu bir dille, önemli olan formalite değil çalışma sürecidir dendi.

"Yeni Iskra ve Akselrod için önemli olan örgüt ilkeleri değil, kendi ilkesiz konumlarını haklı göstermek için olan lak lak sürecidir. Bunun, Marksizmi kabalaştıran ve fahişeleştiren o korkunç süreç — olarak — örgüt teorisinde ilkesizliğin savunusundan başka hiçbir anlamı yoktur.

"Tekrarlıyoruz, 'Bir İşçi'nin hayranlık duyulacak broşürü, *Yeni Iskra*'cıların örgütsel sorunlar üzerine son derece yanlış olan konumlarının bir kanıtı olarak ne denli önerilse azdır. Bu broşürü özellikle Menşeviklerin, seçim ilkesini vaaz ederek Bolşeviklere karşı çevirmeye çalıştıkları işçilere öneririz. İşçiler yalancıları ve belgicileri teşhir etmekte üstündürler. Soruyu çok güzel koyarlar: Ya seçim ilkesi ya da komitelere işçilerin yerleştirilmesi öğüdü. Eğer seçim ilkesi olacaksa bize resmi güvenceler, tüzüğe girecek eşitlik güvenceleri verin. İşçiler, *Yeni Iskra*'nın bu sorunun çözümünden şeytanın mübarek sudan kaçtığı gibi kaçacağını göreceklerdir. Eğer işçilerin komitelere yerleştirilmesi öğüdü istenirse, eğer eski *Iskra,* demokrasi ile (ki bu da, Rus gizli örgütlerinde seçim ilkesinin her yerde uygulanmasıdır) otokratik, polis rejiminin uyuşmayacağı görüşünde haklıysa, o zaman Bolşeviklerin yaptığı komitelere işçilerin yerleştirilmesi gibi dolaysız ve yapıcı bir öneriyi *hiçbir yerde* bulamazsınız." (Lenin, *agy,* c.8, s.61-62)

" 'Bir İşçi'nin broşürünü ele alalım. *Iskra*'nın asıl olarak karıştırdığı nokta nedir? Bazı ilkesiz kişiler, özerklik ve benzeri için bağırarak yalnızca kendilerini zora soktular, çünkü bunun tek yanıtı seçim ilkesi talebi olacaktı. Bu noktadan sonra bu insanlar geri çekilmeye başladılar. Öte yandan, *Vperyod*'cular, demokrasi ve otonomi 'ilkeleri' üzerine gösteriş yapmanın ve büyük konuşmanın yersiz olduğunu her zaman söylediler. Fakat eğer tüzük Rusya koşullarında olanaklı olabilecek ölçüde demokrasi yönünde ciddi, pratik eklemeler gerektiriyorsa bunları açıkça ve hilesiz tartışalım dediler." (Lenin, *agy,* c.8, s.309)

"İşçiler arasındaki propagandanın demagojik yapısı. 'Seçim ilkesi', *özgür* siyasal koşullarda bunun gerekliliği, Rusya'da *geniş çapta* olanaksızlığı." (Lenin, *agy,* c.8, s.186)

"Kongre, *Yeni Iskra*'cıların sosyal demokrat örgütler için ve aydınlar arasında güvensizlik ve düşmanlık tohumları eken siyasetini sert bir şekilde kınar. Kongre birkaç yıl önce benzer mücadele yöntemlerinin partinin *Rabocheye Dyelo* kanadı tarafından kullanıldığını ve o zaman onların o çeşit yöntemleri reddetmiş olduklarını tüm sınıf bilinçli işçilere hatırlatır. *Yeni Iskra*'cıların işçilerin bağımsız eylemleri ve seçim ilkesi üzerine ortaya attıkları boş sözlere örgütümüzün çalışmasında hiçbir gerçek ilerleme eşlik etmemiştir. Onlar elde edilmeyecek şeyler üzerinde demagojikçe söz veriyorlar. Siyasal özgürlük koşulları altında partimiz, tamamen seçim ilkesi üzerine inşa edilebilir ve edilecektir. Otokrasi koşullarında bu, partiyi oluşturan kollektif binlerce işçi için uygulanamaz." (Lenin, *agy,* c.8, s.196)

Evet, Bolşevikler böyle çalıştılar. Doğal olarak Menşevikler, her renkten oportünistler, yarım gönüllüler, kendi 'bireysel' bağımsızlıklarına tutkunlar Lenin'i "diktatör", "bürokratik merkeziyetçi" ve Bolşevikleri de "emirerleri" olarak nitelediler. Bu suçlamalar Lenin'in yaşamı boyunca sürdü. Oysa suçlayanlar, kendi küçük burjuva anlayışları içinde, sorunun ve onun tek doğru çözüm biçimi olan Bolşevik tutumun insan isteğinin ötesinde yaşam koşullarınca dayatıldığını anlayamadılar. Kom ünist partisinin illegaliteye itildiği ortamlarda parti içi demokrasinin sınırlı, merkeziyetçiliğin, emir-kumanda zincirinin olabildiğince etkin olması kaçınılmazdır. Burjuva aygıtlarıyla başedebilecek ve işçi sınıfını devrime götürebilecek bir örgütlenme yaratabilmek için bu zorunludur.

Bu çalışma biçiminin kendiliğinden bürokratizmi yaratacağı da, hiç yaratmayacağı da söylenemez. Anlaşılması gereken, bu seçimin öznel bir seçim olmadığı, başka çeşit örgütlenmenin olanaksız olduğudur. İllegal koşullarda kavga veren partilerde bürokratik deformasyon, hele iktidara gelip eski davranış alışkanlıklarını kolayca terk edemeyenlerde yaygındır. Fakat sorun ve yanıtı komünistlerin önüne nesnel olarak gelmektedir. İllegalite koşulları hiçbir parti, hiçbir komünist için istenen, özlenen birşey değil, burjuvazinin kendi çıkarı için zorla ittiği, çeşitli tuzaklarla, yetersizlik ve bozulma tehlikeleriyle dolu çetin bir yoldur. Bu yolu ve onun zorunlu kıldığı örgüt modelini komünistler seçmiyor. Bu yol dayatılıyorsa seçilecek, sonra da ikinci adım olarak bu yolun taşıdığı tehlikelere karşı önlemler geliştirilecektir. Lenin'in ikinci olarak ele alıp çözdüğü konu bu olmuştur. İllegalite koşullarında parti nasıl çalışacak ve bürokratizme kaymaya karşı nasıl önlemler alacaktır?

İllegalite koşullarında komünist partisi merkeziyetçi çalışacaktır. Bu merkezyetçi partide erkin meşruluğunun kaynağı çoğunluğun iradesini temsil eden kongredir. Tüm üst yöneticiler yetkilerini kongreden alırlar. Bu nedenle de bu merkeziyetçilik hâlâ "demokratik merkeziyetçilik" kavramı dışına çıkmamıştır. Şu nedenle ki:

"Demokratik merkeziyetçilik yalnızca bölgelerden temsilcilerin biraraya gelip, yöneticiliği yapacak sorumlu bir organı seçmesi demektir. Fakat nasıl? Bu kaç tane uygun insan, kaç tane iyi yönetici olduğuna bağlıdır. *Demokratik merkeziyetçilik, kongre merkez komitenin çalışmasını denetler ve onu değiştirip yerine bir başkasını* atayabilir demektir." (Lenin, *agy,* c.30, s.465) (abç)

Bunun ötesinde, iki kongre arasında karar verici merkez komitesidir ve gelecek kongreye dek, kongre kararlarının sınırları içinde kalmak koşuluyla (Lenin, *agy,* c.11, s.322) MK'nın kararları kesin ve her *üye* için bağlayıcıdır. "Merkez organların yönlendirmesini reddetmek partide kalmayı reddetmekle, parti bozgunculuğuyla eşdeğerdir." (Lenin, *agy,* c.7, s.362) (Ayrıca bkz: Lenin, *agy,* c.26, s.280, 301)

Azınlık çoğunluğa uyar. "Taktikler bir partinin güncel eylemini belirler, dolayısıyla birleşik bir partinin yalnızca bir set taktiği olabilir. Bu taktikler parti üye çoğunluğu tarafından kabul edilmiş taktikler olmalıdır. Çoğunluk tutum belirlediğinde, azınlık bir sonraki kongrede eleştiri ve sorunun çözümünü isteme hakkını koruyarak siyasal eyleminde buna uymak zorundadır." (Lenin, *agy,* c.10, s.111)

Partinin tüm yayınları partiye ve partiyi temsil eden organa koşulsuz olarak bağımlıdır. (Lenin, *agy,* c.34, s.326)

Merkez komitesinin, kendi altındaki tüm örgütleri kurma ve dağıtma yetkisi vardır. Yerel örgütlerin özerkliğinin sınırını belirlemede yerel örgütlerin değil, parti merkezinin sözü geçer. (Çünkü parçanın özerkliğinin sınırını parça değil, onun parçası olduğu bütün belirler.) (Lenin, *agy,* c.4, s.362-64)

Merkez komitesinin parti kadrolarına ülke içinde ve dışında yer değiştirme yetkisi (Lenin, *agy,* c.33, s.316) ve kooptasyon yetkisi vardır.

Merkez komitesinin ara yöneticileri atlayarak kendisine bağlı örgütlerin üyelerine görev verme yetkisi (pratikte zorunlu olmadıkça bunun işletilmemesi genel uygulamadır) vardır. (Lenin, *agy,* c.6, s.485) Aynı yetki yöneticiler için de geçerlidir. Bakın bu konuda Lenin ne diyor:

"Krasin Mukhin'in Stalin'den *para sakladığını* yazıyor. 'Kendi (!!??) yöneticilerinin direktifiyle' bile olsa bunu yapmaya *hiç hakkı* yoktu. Çünkü 'kendi' yöneticisi, olmasa da, Stalin de bir yönetici, hem de daha yüksek bir yöneticidir." (Lenin, *agy,* c.44, s.151)

Lenin'in komünist partisini işini profesyonelce yürüten ve siyasal polise karşı eğitimli *profesyonel devrimcilerin* olabildiğince çok olduğu bir parti olarak tanımlaması da, onun nasıl modern bir örgüt hedeflediğinin en önemli kanıtlarından birisidir.

Her koşul altında parti kongresinin toplanması, MK'nın seçimle göreve gelmesi, azınlığın çoğunluğa uyması, parti merkezini (dolayısıyla parti bütününü) çalışmalar hakkında bilgilendirmede olabilecek en geniş desantralizasyon, program-tüzük ve parti taktiklerine dayalı yoldaş güveni, her gereken durumda açık-namuslu ideolojik tartışma gibi uygulamalar da parti pratiğinde bürokratizme karşı yarattığı önlemlerdir.

Ayrıca, parti programının ilkeleri sınır olmak üzere, parti içinde ve dışında eleştiri yapma hakkı vardır. Öte yandan, partinin belirli bir eylemini bozacak ya da hatta güçleştirecek eleştiriyi ne parti dışında, ne parti toplantılarında ve ne de parti basınında yapmak hakkı yoktur. (Lenin, *agy,* c.10, s.442-43)

Marksizmin devlet aygıtında bürokratizme karşı, bürokrasiyi denetim altına alarak eski ayrıcalıklı yerinden indirmeye yönelik önlemleri de vardır. Bunlar, hepimizin bildiği, Paris Komünü'nün gösterdiği ve Marks ve Engels'in işlediği ilkelerdir. Tüm yüksek yöneticilerin seçimle iş başına gelmeleri ve istendiğinde geri çağrılabilmeleri, en yüksek memur aylığının bir işçinin aylığını geçmemesi vb.

Lenin'in partiye ve devrim sonrasında Sovyet devlet örgütlenmesine ilişkin yazdıkları ve yarattığı parti, örgüt teorisine zengin bir katkıdır. Özellikle, *Ne Yapmalı, Bir Adım İleri İki Adım Geri, Örgütsel Görevler Üzerine Bir Yoldaşa Mektup,* 1922 yılında Politik Büro toplantıları ve Halk Komiserleri Başkanlığı'nın çalışma biçimi üzerine yaptığı öneriler (Lenin, *agy,* c.42, s.428-32) Lenin'in bu konuda ne denli derin bilgiye sahip olduğunu ve bilimlerin bu alandaki gelişmelerini nasıl yakından izlediğini gösterir. Lenin'in devrimden sonra da bu konuda, özellikle işgücü örgütlenmesine ilişkin Batıda çıkan yeni kitapları getirtip okuduğunu biliyoruz.

Lenin, örgüt teorisi ile kendisinin yakından ilgilenmesi bir yana, çeşitli kişi ve kurumları da bu yönde teşvik etmiştir. Örneğin 1923 yılında Parti Merkez Denetim Kurulu'na "emek örgütlenmesinin bilimsel yöntemlerini araştırma" (Lenin, *agy,* c.33, s.484) görevinin verilmesini istemiştir. Yine 1923 yılında İşçi ve Köylü Denetlemecileri örgütünün işçilerden iki büyük gurup oluşturmasını, bunlardan birinin düzenli biçimde "dış deneylerin pratik incelenmesi" görevini, ötekisinin "genel olarak emek örgütlenmesi ve özel olarak da menejerlik alanlarında modern bilimin sonuçlarını çalışma" görevini üstlenmesini istemiştir. (Lenin, *agy,* c.42, s.439)

Marksizmi benimsediği gençlik yıllarından yaşamının son yıllarına dek bir yandan Marksizmin en çetin teorik sorunlarıyla boğuşan, bir yandan pratik savaşın aleti partiyi yaratan Lenin'in gündemine "örgüt içi rasyonel çalışma", "verimli yönetim" gibi konular ne yazık ki yaşamının son yıllarında (hastalığı sırasında) girmiştir. 1922-23 yıllarındaki yazıları ve mektupları bu konularla yoğun olarak ilgilendiğini kanıtlamaktadır.

Lenin, örgüt konusunun bilimsel olarak öğrenilmesine büyük önem vermiştir çünkü bir sınıfın öncü sınıf, devrimden sonra da yönetici sınıf olmasının onu otomatik olarak yönetme yeteneğini kazanmış ve yönetmeye hazır sınıf yapmadığını iyi biliyordu.

(Devam edecek)

Halkın işkenceye nefreti İstiklal Marşı'nı da kapsıyor.

Bir işkence aracı: İstiklal Marşı

Ulusal değer olarak iflas etmiş, bir de işkence aracı olarak kullanılmış İstiklal Marşı'nı değiştirme çabası belirdi. Ama bunu Zeki Bey-Zühtü Bey kılıfı altında, örtülü tartışıyorlar. Müziği zor diyorlar. 60 yıldır zor değildi de şimdi mi zor oldu.

Halkın baskı ve işkenceye olan nefreti bir volkan gibi patladı, ortalığı işkence şikayetleri kapladı. Bu arada itiraf edenler çıktı, çeşitli işkence araç ve yöntemleri ortalığa döküldü. Şimdi sıra, işkence araçları arasında yer alan İstiklal Marşı'na geliyor.

İstiklal Marşı, açık sınıf savaşımının yürüdüğü, "her ulusta iki ulus vardır" fikrinin yaşamda somut görüldüğü devrimci durum yıllarında eski etkisini yitirmiş, ortak bir ulusal değer olarak görülmekten çıkmıştı. Kahvelerde, TV programının sonunda İstiklal Marşı çalarken TV şak diye kapanıyor, okullarda özellikle yayvanlaştırılarak, vb. söyleniyordu. Bu eğilim, ODTÜ'de İstiklal Marşı yerine Enternasyonal'i söyleyen gençlerin eylemiyle ülke çapında bilince çıktı.

Bu durum burjuvaziyi, onun devletini korkuttu. Daha 12 Eylül gelmeden önce, tutuklanan devrimcilere zorla İstiklal Marşı söyletme çabaları başlamıştı. 12 Eylül'den sonra faşist cunta, İstiklal Marşı'nı yeniden benimsenen bir ulusal değer durumuna getirmek için epey uğraştı. Resmi dairelerde, okullarda vb. çeşitli önlemler alındı. Bu arada cezaevlerindeki devrimci tutuklu ve hükümlülere de, binbir türlü başka işkence yanısıra zorla İstiklal Marşı söyletilmek istendi. Bu durum Nasrettin Hoca'nın göle yoğurt mayalamasına benziyordu. Ya tutarsa deyip denediler ama tutmadı. Geniş yığınlar Türkiye'de farklı çıkarlara sahip farklı toplumsal gurupların, karşıt sınıfların varlığını kavramıştı ve faşizm yılları da bunu pekiştirmekten başka bir sonuç doğurmadı.

Faşizm yıllarında İstiklal Marşı hepten gözden düştü. Resmi törenlerde, zora dayalı sahte bir huşuyla söyletilmesi gülünç gelirken, cezaevlerindeki uygulamayla İstiklal Marşı'nın bir işkence aracı oluşu nefret yarattı.

Faşizm çözüldükten sonra halk, İstiklal Marşı'na karşı duygularını çeşitli kereler, ortama uygun biçimlerde yansıttı. Birçok okulda cumartesi günleri İstiklal Marşı söyletilirken olaylar oldu. Marş söylendi ama örneğin, hem de bakanın önünde, fazla bağırılarak, alay edercesine söylendiği oldu. Bu olay ta 1984'teydi.

Ara dönem ilerledi, yasaklarda açılan gedikler büyüdü ve geldik bugüne. İşkencelere, karşı nefret ülkenin dört bir yanından halk arasından bir volkan gibi püskürüyor ve bu, bir bakıma ara dönemin sonunu da haber veriyor. İstiklal Marşı'na nefret ayrıca konu edilse de, edilmese de, püsküren volkanın lavları içinde vardır. Bunu herkes biliyor ve bunun önlemleri de alınıyor.

Bir işkence aracı olan İstiklal Marşı'na karşı nefret, bugün sözlü olarak dile getirilmese de, günün birinde, "söylemiyoruz" diye bir başkaldırı eylemi biçiminde gündeme gelebilir. Böyle gelirse çok daha "kötü" sonuçları olacağını, bugün bu konuda birşeyler yapmak gerektiğini düşünen sol burjuvalarla İstiklal Marşı'nı ille de saklayıp korumak, böyle birşey olursa ceza ile, zor ile üzerine varmak yanlısı olan sağ burjuvalar arasında bir tartışmadır yürüyor. Bu tartışmanın bir bölümü, edebiyat görünümü altında, Tevfik Fikret-Mehmet Akif tartışması olarak yürürken, öteki bölümü doğrudan İstiklal Marşı'nı değiştirme fikriyle bağlanıverdi.

Fikret-Akif tartışması Türkiye'de bundan önce de çok kereler yinelenmiştir ve her keresinde özü, şiir ve edebiyattan çok, çeşitli başka konularda çekişmeler olmuştur. Aynı tartışmanın bugün de özü, "İstiklal Marşı'nı ne yapalım" sorusudur.

Bu tartışma yürüyüp giderken, öte yandan paralel bir tartışma daha açıldı. Bu da, o tarihlerde İstiklal Marşı için beste yapmış olan Ismail Zühtü Bey ile Vahdettin için yaptığı besteyi İstiklal Marşı'na uyarlamış ve kabul ettirmiş Zeki Bey konusudur. Nadir Nadi'nin yeni çıkan *Dostum Mozart* kitabı Zeki Bey'e karşı olduğu gibi, Mustafa Ekmekçi de Zeki Bey'in, armonisini başkasına yaptırdığı, İstiklal Marşı'nın sözlerine uymayan, zor söylenen bestesine karşıdır.

Mustafa Ekmekçi, İstiklal Marşı'nın zor söylendiğini, bu nedenle müziğinin değişmesi gerektiğini savunuyor ve şöyle diyor:

"İstiklal Marşı bugün Anayasa'ya geçmiştir. Üçüncü maddede 'Milli marş İstiklal Marşı'dır' der Anayasa. Ancak bunun söylenemeyen ezgisi değiştirilemez demek değildir. ... İstiklal Marşı, tümümüzün, çocuklarımızın kolayca söyleyebileceği bir duruma getirilmelidir. Bu, ulusal bir görev..." (*Cumhuriyet*, 1 Ocak 1986)

İstiklal Marşı, 60 yıldır zor söylenmiyordu da şimdi mi zor söylenir oldu? "Ulusal görev" acaba zor söylendiği için mi gündeme geliyor, yoksa ulusallığı kalmamış ama anayasaya sokulduğu için de toptan değiştirilmesi kolay olmayan bu marşta *herhangi bir değişiklik* yaparak sorunların patlak vermesini önleme kaygısıyla mı?

Bu soruları, bir başka yazısında yine M. Ekmekçi yanıtlıyor: "Benim zorla 'İstiklal Marşı' söylemeye pek usum yatmıyor. Neyse." (*Cumhuriyet*, 20 Ocak 1986)

"Neyse" sözcüğü önemli. Asıl sorun, bir ulusal değer olarak çoktan iflas ettiği yetmiyormuş gibi, bir de işkence aracı olarak kullanılmış olan İstiklal Marşı'nın yerine, "ulusal değer" diye kakışlanabilecek yeni birşey koyma "ulusal görevidir". Ama neyse, bunu böyle söylemeyip, Zeki Bey, Zühtü Bey, müziğin zorluğu vb. kılıflarda getirelim... Mantık budur.

İşkence aracı İstiklal Marşı ölmüştür, cenazesini Türkiye devrimi kaldıracaktır.

Demokratlıktan öylesine uzaklar ki...

"Genel af" değil büyük bir gaf

"Genel af" konusu artık aylardır da değil, neredeyse yıllardır tartışılıyor. Bunun temel nedeni, geniş halk yığınlarının, devrimci siyasi tutuklu ve hükümlülerin cezaevinde bulunmasına karşı duyduğu tepkidir. Halk bu tepkiyi belki "af" sözcüğüyle dile getiriyor ama gerçekte "suçluların affedilmesi" için değil, haksız yere içeri tıkılmış devrimci insanların bir an önce dışarı çıkabilmesi için uğraşıyor. Bir de haksız yere sicili karalanmışların, dolayısıyla iş bulup çalışma hakkı kısıtlanmışların durumunu değiştirme sorunu vardır. Herkes bu işlere "af" diye bir ad taktığı için, halk da "af" deyip geçiyor.

Bu anlamıyla "af" konusu üzerine uzun süredir yürüyen tartışma ve ortaya çıkan somut önlemler, şu Türkiye burjuvazisinin bütün kesimlerinin demokratlıktan ne kadar uzak olduğunu bir kez daha gözler önüne sermiştir. Demokratlık, halkın çoğunluğunun eyleminden, iradesinden korkmamayı gerektirir. Burjuvazi ise bu korkuyla kendini sürekli açmazlar içinde buldu ve bir türlü "af" çıkaramadı.

Bir kez şurası kesin ki, bütün burjuva kesimler, *halka yaranmak için* şöyle ya da böyle bir "af" çıkmasından yanadırlar. Sorun "şöyle mi böyle mi"den çıkıyor. Halka yaranabilecek, ünlü deyimiyle "kamu vicdanını rahatlatacak" bir af, hem gerekli, ama hem de olanaksız bir siyasal manevra olarak burjuvazinin önünde beliriyor. Bu nedenle epey bir zamandır uygun "formüller" arayıp duruyorlar.

Açmazın ana kaynağı Anayasa'dır. Anayasa'yı delmeden çıkarılacak "genel af", bazı "suçları" kapsamadığı için kamu vicdanını deliyor. Öte yandan Anayasa'yı delmemek için "af" yerine İnfaz Yasası'nda değişiklik yapmak, yüzbinlerce "sicilli"yi kapsamadığı için yine kamu vicdanını deliyor. Bu nedenle burjuva kesimler kıvranıp duruyorlar. Halkın çoğunluğu Anayasa'nın delinmesini istediği halde, Anayasa delinirse çoğunluğun iradesinin daha kolay yansıyabileceği bir ortam doğar diye, Anayasa'yı delmeden iş görmeye çalışıyorlar.

Bilindiği gibi önce SHP, Anayasa'yı delmeyen bir "af" önerisi hazırladı. Bu öneri, devletin kişiliğine ve kuvvetine karşı, Atatürk'e ve özgürlüğe karşı işlenen "suçları" vb. dışarıda bırakıyordu. Bu ise, kamu vicdanını delik deşik ediyordu. SHP de bunun farkında olduğu için, DSP'nin DYP ile yaptığı "ulusal uzlaşma" gibi, o da ANAP'a seslenerek, "gelin Anayasa'yı da delecek eşitlikçi bir af yasasını beraber hazırlayalım" dedi. SHP evde yalnız kalamayan çocuklara benziyor. Anayasa'yı delecek eşitlikçi bir "af" yasa önerisini nedense kendi başına hazırlayamıyor. Gerçekte hazırlamıyor. Bunun nedenlerine birazdan geleceğiz.

SHP'nin Anayasa'yı birlikte delme çağrısına elbette ANAP evet demeyecekti ve demedi. ANAP, "af" yerine, İnfaz Yasası'nda geçici değişiklik getiren bir başka öneri hazırladı. Bu öneriye göre tüm hükümlülerin cezalarında indirim yapılıyor ancak tutuklular, 1402'likler gibi "sicilliler" dışarıda bırakılıyor.

SHP'nin "af" önerisi de, ANAP'ın ceza indirimi önerisi de gerçekte kamu vicdanını rahatlatmıyor. Ancak, Bülent Ecevit'in, çeşitli sosyal demokrat yazarların da belirttiği gibi, ANAP'ın önerisi tüm hükümlüleri kapsadığı için, *göreceli olarak* daha ileridir. Bu ne garip iştir?

SHP ANAP'tan daha sağda falan değildir. Gariplik başka nedenlerden kaynaklanıyor.

Bir kez SHP iktidara yönelik düzgün bir muhalefet yürütmüyor. Kendi deyimiyle "eşitlikçi bir af" önerisini kendisi getirmeyip de, ANAP'a bunu birlikte getirme çağrısı yapması, başlıbaşına iktidarsızlık örneğidir. SHP'nin uzun süredir tartışılan "af" gibi önemli bir konuda, göreceli olarak daha iyi olan öneriyi ANAP'a bırakması da yine aynıdır. Açıktır ki SHP, halkın, SHP adıyla bağlı olarak bir eylemliliğe girişmesinden ölesiye korkuyor. Korkutan biri olduğundan değil, bunu rejim için tehlikeli bulduğundan ve kazara başa gelirse yapacak fazla birşeyi olmadığından korkuyor.

İkincisi, SHP gerçekte kendi korkuyor ama dedikleriyle, yaptıklarıyla topluma korku yaymaya da çabalıyor. Kendisi düzgün bir öneri getirmeyip de ANAP'a birlikte getirme çağrısı yapması aynı zamanda bunu gösteriyor. "Bizi tehdit eden bazı odaklar var ki, bu öneriyi biz getirirsek iyi olmaz" havası yaratılmak isteniyor. Böyle odaklar olabilir ama açıktır ki bunlar, halkın desteğini almış bir "af" önerisi karşısında hiçbir şey yapamazlar. Sorun bu odaklardan değil SHP'nin kendi sansüründen kaynaklanıyor.

Şimdilik. ANAP'ın ceza indirimi önerisi yasalaşsaca benziyor. Ama ister bu, ister SHP'nin "af" önerisi yasalaşsın, kamu vicdanı rahatlatılamayacaktır.

Bu nedenle olsa gerek, sol liberallikten öteye geçemeyen sosyal demokratlar ve sosyal demokratlıktan öteye geçemeyen oportünistler "kamu bilincini" çarpıtmak için yoğun bir çaba içindedirler. Burjuvazinin kamu vicdanını rahatlatabilir duruma gelmesi için, biz kamu bilincini çarpıtalım, böylece kamu vicdanının rahatlama ölçülerini geri çekelim diye çırpınıyorlar.

Sosyal demokrat ve oportünist yazarlar, 1986'nın barış yılı olmasıyla "af" konusunu birbirine bağlayıp, barış yılında toplumsal barış diye ağlaşıyorlar.

Barış yılı uluslararası düzeyde bir olgudur ve o düzeyde de, yalnızca haksız savaşlara karşı bir kampanya olarak değerlendirilmelidir. Barış yılı, toplumsal, yani sınıflar arasında barış hedefiyle doldurulursa, haklı barışa değil, en haksız savaşa, baskıya, teröre arka çıkılmış olur. Barış yılıyla "af"fı birbiriyle bağlayanlar bunu yapıyorlar.

"Af" ile burjuvazi gerçekte halkın öfkesi karşısında geri bir adım atıyor ama bu geri adımı bir fırsat olarak değerlendirip aynı zamanda sınıf savaşı rüzgarlarını uzaklaştırıp, toplumsal barış yanılgısı yeşertmek istiyor. Barış yılıyla "af"fı bağlayanlar bu çabalara da düpedüz destek oluyorlar.

Destek olanların bazıları, kendileri burjuvadır. Onların desteği son derece olağandır. Ama kendine solcu, hatta "komünist" diyenlerin desteği düpedüz ihanettir. Bunlar hem faşist diktatörlük(!) var deyip, hem de (herhalde bu kanlı diktatörlükten icazetli olarak) çıkardıkları legal yayınların platformundan faşist diktatörlükle barış çağrısı yapıyorlar.

Bu devrim kaçkınları, bu hainler istedikleri kadar sınıf barışı çağrısı yapsınlar! Koca bir sınıf savaşımının ayak sesleri duyuluyor. Ne burjuvazinin çıkaracağı "af" onu bu savaşta darbeyi yemekten affa uğratabilecektir, ne de kendine solcu diyen hainlerin "solculuğu" onları bu savaşta tarihin çöplüğüne gitmekten kurtarabilecektir.

Gelecekte geçmişten daha ileride olmak gerek

Savaşkanlık ve birlik

Bugün işçi sınıfımız, DİSK'in yalnızca DİSK'li işçilere değil tüm sınıfa sağladığı öğretici deneyimin de katkısıyla dünden çok daha ileri bir bilinç ve anlayış düzeyindedir. DİSK'i bu bilinç ve anlayışla, coşkuyla anıyor.

13 Şubat 1986 DİSK'in 19. kuruluş yıldönümüydü. Bu çeşitli yerlerde toplantılarla, ama hepsinden önemlisi kafalarda DİSK'in çok öğretici, değerli deneyimi düşünülüp dersler çıkarılarak yaygın olarak kutlandı.

Bugün işçi sınıfımız, DİSK'in yalnızca DİSK'li işçilere değil tüm sınıfa sağladığı öğretici deneyimin de katkısıyla dünden çok daha ileri bir bilinç ve anlayış düzeyindedir. DİSK'i bu bilinç ve anlayışla, coşkuyla anıyor.

Gerçekten de DİSK'in savaşımı tüm işçi sınıfına engin bir deneyim sağlamıştır. DİSK'in devrimci sendikal savaşımının haklılığını yaşanan pratik çok güzel kanıtlamıştır.

Deneyimin dersleri

DİSK 15-16 Haziran'da Sendikalar Yasası'nda yapılmak istenen değişikliklere karşı sesini yükseltmişti. Eylem kendiliğinden bir ayaklanmaya dönüştü ve yasada yapılmak istenen değişiklikler geri döndü. Ama aradan yıllar geçti, pusuda bekleyen burjuvazi fırsatını buldu ve iş yasalarında son derece gerici değişiklikler yaptı. Böylece 15-16 Haziran'ın haklılığı, o zamanlar eylemin doğruluğu konusunda kuşkuya düşmüş işçilerin kafasında bile aydınlandı. Bugün şu gerçek ortadadır ki 15-16 Haziran kendiliğinden ayaklanması işçi düşmanı burjuvaziye az bile gelmiştir, daha kalıcı darbeler gerekmektedir.

DİSK'in unutulmaz eylemlerinden biri de DGM'lerin yasalaşma aşamasından geri döndürülmesidir. Bugün bunun da haklılığı tüm işçilerin kafasında çok güzel ortaya çıkmıştır. DGM'ler kurulmuş, halk düşmanı işlere koyulmuştur.

Geçenlerde DGM Cumhuriyet Savcı Yardımcısı Ülkü Coşkun'un işkence yaptığı ortaya çıktı. Yardımcısını savunurken Cumhuriyet Savcısı Nusret Demiral da şöyle diyor: "Hislerimize kapılıp işkence yapmayız." (*Tercüman*, 31 Ocak 1986) Yani hislerinin bilinçli işçilere, devrimcilere işkence yapılmasından yana olduğu kesin de, tartışılan bu hislere kapılıp kapılmadıkları!

Olağan mahkemelerin bile sözde bağımsız, özde burjuvazinin sınıf çıkarlarına göbekten bağlı olduğu bir düzende, bir de DGM'ler gibi olağanüstü mahkemeler kurulursa, olacağı budur. Bu mahkemelerin işçi sınıfına ve ondan yana olanlara baskı, işkence yapmada uzmanlaşması çok doğaldır. Bugün bu gerçek somut ortaya çıkmış ve şunu düşündürmüştür: "DGM'yi ezdik, yeniden hortlattılar, şimdi sıra DGM'leri, onları yeniden hortlatanlarla birlikte ezmekte."

DİSK'in daha birçok önemli eylemi olmuştur. Bunların hepsinin kanıtladığı bir olgu işçi sınıfının dev gücüdür. Bugün hain oportünistler, sahte demokrasi nutukları atan burjuva partilerini kapı kapı dolaşıp sözde cephe kurmak için kuyrukçuluk örnekleri veriyorlar.

Oysa pratik ortadadır. İşçi sınıfının o partilere hiç de ihtiyacı yoktur.

Geçmişte somut olarak görüldü ki ne zaman işçi sınıfı devrimci sınıf savaşımını yükseltti, belgileriyle, marşlarıyla, kızıl bayraklarıyla sel olup alanlara aktı, köylüsü, öğrencisi, aydını, hem de işçi disiplini altında, işçi sınıfının yanında yerini aldı. Bugün oportünistler tam da bunu engellemek, işçi sınıfının savaşımını bulandırmak için burjuva partilerinin kapılarını çalıyorlar. Sözde işçiden, DİSK'ten yana geçinen *Gün* dergisi, sağ sol ayrımını rafa kaldırmayı, DYP ile güçbirliği kurmayı öğütlüyor. Hayır, işçi sınıfı bizzat DİSK deneyiminden öğrenmiştir ki 1 Mayıs 1977'lere ateş açtıranlarla, sıkıyönetim ilan edip 12 Eylüllere yolu döşeyenlerle işbirliği değil, savaşmak ve bu kez kazanmak gereklidir.

DİSK davası

DİSK'in 19. yıldönümü kutlanırken, DİSK'li sendikacılar hakkında açılan dava da 4. yılını doldurdu. Askeri savcı yeniden okuduğu iddianamede DİSK'i iktidarı hedeflemekle, parti gibi davranmakla vb. "suçluyor". Sendika parti değildir, bir parti gibi iktidarı hedefleyemez ama işçi sınıfının sendikal savaşımıyla, iktidarı hedefleyen siyasal savaşımı da birbirinden kopuk olamaz.

Nitekim ne zaman ki DİSK'in sendikal savaşımı, devrimci sınıf savaşımıyla paralellik sağlamıştır, böyle bir çerçeve içinde iktidara yönelmiştir, o zaman işçi sınıfının sendikal savaşımı da başarıdan başarıya gitmiştir. Ne zaman ki TKP içindeki oportünizm sınıf savaşımının rotasını bulandırmış, iktidar hedefi yerine CHP'den legalite dilenmeye başlamıştır, o zaman her düzeyde sınıf savaşımı yenilgiye doğru yönelmiştir.

Bu gerçek öylesine çarpıcı bir biçimde ortadadır ki, yılan hikayesine döndürdükleri DİSK davasıyla belli kişileri tehdit altında tutup, gözdağı vererek, sendikal savaşımla devrimci siyasal savaşımı birbirinden kopuk tutmaya çabalıyorlar. Çabaları boşunadır. Sorun kişilerle, hele ki yargılanmakta olan kişilerle hiç bağlı değildir. Geçmişte sendikal savaşımla siyasal savaşım arasındaki paralellik de o yargılanan kişiler yüzünden değil, onların çoğuna rağmen, TKP'nin siyaseti devrimci bir içerik taşıdığı sırada, bunun işçi sınıfı tabanında uyandırdığı coşku temelinde gerçekleşmişti. Gelecekte de bu temelde, hem de geçmişten çıkan derslerle daha güçlü olarak gerçekleşecek.

İşçi sınıfımız, DİSK davasını, bu dava sürerken başbakanın dava hakkında konuşarak sözde tarafsız yasalara göre nasıl suç işlediğini, ama kimsenin her nedense hiçbir şey demediğini, DİSK'in kayyumdaki mal varlığının en az 2 milyar liralık bir bölümünün nasıl çalındığını, DİSK tesislerinin nasıl yüzsüzce turistik tesise çevrilip kullanıldığını ibretle izliyor ve bunların hesabını sormaya and içiyor.

DİSK kurulmalı mıydı

DİSK'in 19. yıldönümü kutlanırken, kafalarda düşünülüp tartılan, hatta satır aralarından yayınlara yansıyan bir konu da DİSK'in kuruluşu ve sendikal birlik konusudur.

DİSK kurulduktan sonra şanlı bir savaşıma dalmıştır. Bu savaşım değil ama, Türk-İş'in kendi üyelerini bu savaşıma karşı kilitlemesi, işçi sınıfını eylemde bölmesi, haklı olarak kafalara şu soruyu getirmektedir: DİSK kurulmalı mıydı?

Soruya verisel olarak bakıldığında, bugün buna evet ya da hayır demek çok güçtür. Bilindiği gibi verilerin gelip bağlandığı nokta şudur: "Türk-İş yönetimi bazı sendikalar hakkında geçici ihraç kararı almıştı, ardından da bu sendikaları kalıcı olarak ihraç edecekti." Belki edecekti, belki etmeyecekti, bunu bugün kesin bilmenin olanağı yoktur. Bu nedenle de soruya verisel açıdan net bir yanıt vermenin olanağı yoktur.

Ancak, bu soruya o gün için verisel bir yanıt vermek hiç de o kadar önemli değildir. DİSK kurulmuş ve işçi sınıfına çok öğretici bir devrimci sendikal savaşım pratiği yaşatmıştır. Önemli olan bu pratikten çıkan derslerle, benzeri bir soruya bugün ne yanıt vermek gerektiğini doğru saptamaktır.

Bir kez, dünya işçi hareketinin deneyiminden çıkmış ve ilkeselleşmiş doğru tutum nedir? Sendikal birliktir. Zorunlu olmadığı sürece ayrı sendikalar, konfederasyonlar kurmamak gereklidir. Sendikal bölünmüşlük işçi sınıfının sınıf savaşını güçten düşürür.

Türkiye pratiğinden çıkan dersler neyi gösteriyor? DİSK'in yürüttüğü devrimci sendikal savaşım, Türk-İş tabanını da kapsayabilseydi, çok açıktır ki bunun kavgaya çok yararlı sonuçları olurdu. Belki bugün 12 Eylül sonrasının kara günlerini hiç yaşamamış, farklı bir Türkiye inşa etmekle uğraşıyor olurduk, belki olmazdık ama birşey kesin, en azından daha geniş bir işçi kesimi savaşımda pişmiş olurdu.

Pratiğin bu dersini uygulamak açısından bugün durum nedir? Bugün bunun geçmişten

Altı yıl aradan sonra ilk işçi yürüyüşü Balıkesir'de yapıldı.

Yürüyüşler başladı

Yürüyüşler başladı. 6 yıllık aradan sonra ilk işçi yürüyüşü 8 Şubat'ta Balıkesir'de yapıldı. Yürüyüşe 5000 işçi katıldı. Yürüyenler arasında çok sayıda kadın ve çocuk da vardı.

Türk-İş'e bağlı 12 sendikanın Balıkesir örgütlerinin düzenlediği yürüyüş, Balıkesir Pamuklu Dokuma'nın 400 işçisinin 5 aydır ücret alamamasına ve genel olarak işçilerin kazanılmış haklarına yöneltilen saldırılara, emeklilik yasasına ve kıdem tazminatı yasa taslağına karşı yapıldı. Stadyum önünden başlayan yürüyüşün 1,5 kilometrelik güzergâhı şehri dolaştıktan sonra başladığı yerde son buluyordu.

Yürüyüş boyunca slogan atılmadı ama başlıbaşına yürüyüşün kendisi, çok önemli mesajlar taşıyan bir slogandı. Taşınan pankartlar arasında "Hak verilmez alınır" gibi ciddi sözlere de, "Bizim ortadirek sayenizde sizlere ömür" gibi espirili sözlere de rastlanıyordu. Bilindiği gibi, işçi sınıfımız kötü iş ve yaşam koşulları hakkında espiri yapmaya başladı mı, silahlarını parlatıyor, neşeyle savaşa hazırlanıyor demektir.

İlk yürüyüş kutlu olsun, nice yürüyüşlere.

Yürüyüşün sonunda 4 sendikacı konuşma yaptılar. Türk-İş temsicisi Demiralp, işçi haklarının geri alınmasına, hayat pahalılığına değindi ve Anayasa'nın, iş yasalarının değiştirilmesini istedi. Türk-İş Teşkilatlanma Sekreteri Balaban yine, Türk-İş yönetiminin toplumsal düzeni koruma endişesini dile getirdi ve patlama olmaması için birşeyler yapılması gerektiğini söyledi. Teksif Genel Sekreteri Polat ise Balıkesir Pamuklu Dokuma Fabrikası'nda 400 işçinin 5 aydır ücret alamadığından söz etti. Ayrıca bir de yine Teksif'ten Akyüz konuşma yaptı.

Yürüyüşün adı, "hükümete ve işverene uyarı yürüyüşü"ydü. Ancak "uyarı" sözcüğünden işçilerin anladıklarıyla, Türk-İş'in sarı-kara yöneticilerinin anladıkları birbirinden çok farklıdır. Türk-İş yönetimi, "uyarı" deyince "aman patlama olacak" anlamında, sınıf kardeşlerine dostça bir uyarı yapıyor. İşçiler ise sınıf savaşımının yükselişindeki ilk basamaklara uyarı adı veriyorlar.

İşçiler uyarı sinyallerini verdiler. Yürüyüşler başladı. Haydi, daha nice grevlerde, yürüyüşlerde, mitinglerde buluşalım!

çok daha güçlü nesnel ve öznel temelleri vardır.

Bugün birliğin güçlü temelleri

Geçmişte Türk-İş'in tabanını DİSK'in savaşımından uzak tutabilmesinde devletin bilinçli siyaseti de rol oynamıştı. KİT'lerde çalışan işçilere göreceli olarak daha iyi koşullar sağlayarak devlet bir bakıma ayır-buyur siyaseti izledi ve KİT işçilerini ağırlığıyla Türk-İş içinde kilitledi. Bu işçiler o gün için durumu göremediler ama sonra yaşadıkları ve yaşamakta oldukları deneyim, geçmişteki oyunu da çok güzel anlamalarını sağladı.

İşçisine bir yerine iki dilim ekmek vermeye bile nefesi yetmeyen Türkiye kapitalizmi ve onun tekelci devleti, 12 Eylül öncesinde KİT işçilerine verdiği geçici ödünü, 12 Eylül sonrasında misliyle geri aldı. KİT'lerde çalışanların durumu hızla bozuldu. Şimdi de memur işçiler, sözleşmeli personel ve ihaleli işçiler gibi guruplamalarla KİT işçileri, olan güdük sendikal haklardan bile hepten yoksun bırakılmak isteniyor. Böylece işçilere adeta öğretiliyor ki, önemli olan şu işçi kesiminin üç kuruş daha fazla ya da az kazanması değil, işçilerin birliği, birlikte savaşımıymış. Geçmişte aldıkları üç kuruşluk fazla, bu önemli konuda bulanıklık yaratmak içinmiş.

Bugün Türk-İş tabanında bu düşünceler yaygındır. Öte yandan, bir başka açıdan yine birlikte savaşımın can alıcı önemini kavramış olan DİSK'li işçilerin büyük bir kesimi bugün Türk-İş içindedir. Çeşitli açılardan deneyim kazanmış böyle bir Türk-İş tabanı, işçi disipliniyle, açık tartışma eylemde birlik ilkesiyle Türk-İş yönetiminin karşısına çıkarsa, bu yönetim ya söyleneni yapmak ya da baştan uzaklaşmak durumunda kalır. Türk-İş'te sendikal demokrasiyi işletmenin ve savaşkan bir birlik oluşturmanın güçlü koşulları vardır ve böyle bir birlik kuşkusuz çeşitli bağımsız sendikaları çekmede, faşist sendika bozuntularını etkisizleştirmede de can alıcı önem taşımaktadır.

Bölücülere karşı savaş gerek

Partimizin 5. Kongre kararlarında sendikal birliğin en kestirme ve en yararlı yolu şöyle dile getirilmiştir:

"Bugün iş yasalarını parçalayacak, sendikal savaşımın önünü açacak doğrultuda her çıkış büyük önem taşıyor ve böyle her çıkışa dayanışma göstermek bir görevdir. Ancak böyle çıkışlar yapmak için daha iyi örgütsel seçeneği Türk-İş dışında arama eğilimine karşı durmak gereklidir. Tam tersine, böyle çıkışların Türk-İş içinden kaynaklanması ve Türk-İş'in bunlara sahip çıkmaya zorlanması, iş yasalarıyla ve sendikal savaşımın önündeki öteki engellerle birlikte, Türk-İş'in, yıllardır haketmediği bir sendikal konumu tutan burjuva yönetimini de fırlatıp atmayı kolaylaştırır. Türk-İş dışında daha iyi örgütsel seçenek aramak yerine, Türk-İş'i aradığımız daha iyi örgütsel seçeneğe dönüştürmek en kestirme ve genel çıkar açısından en yararlı yoldur." (*Türkiye Komünist Partisi İşçinin Sesi 5(1). Kongre 1985, Belgeler,* s.70)

İşçi sınıfı için en kestirme ve en yararlı yol bu olduğu için, bunu engellemek isteyenler de harıl harıl çalışmaktadır. Bunlardan biri sağ burjuva siyasal güçlerdir, ötekisi sol burjuva siyasal güçler, yani sosyal demokratlardır, üçüncüsü de sağlı sollu küçük burjuva oportünistleridir.

Bunların bazıları, sendikal demokrasi çerçevesinde muhalefet edeni atanın tehditleri savurarak bazı sendikaları ayrılmaya itmeye çalışıyorlar, bazıları bekleriz, kongrede başa gelmezsek ayrılırız tehditleriyle ortalıkta dolaşıyorlar, bazıları da Türk-İş dışında uygun zamanı bekleyip bölücü hazırlıklar yapıyorlar.

İşçi sınıfı kendiliğinden bilinçlenmez, devrimci bilinci kendi dışından öğrenmek durumundadır ama şurası kesin ki işçi sınıfının bunlardan öğreneceği hiçbir şey yoktur. İşçi sınıfımızın bugünkü sağduyusu, sınıf sezisi bu sayılan güçlerin "vereceği" her türlü bilinçten çok daha ileride, çok daha devrimcidir. Nitekim işçi sınıfımız sendikal birlikten yanadır.

Bu nedenle biz, sendikal duruma ilişkin olarak şunu diyoruz: Burjuva ve küçük burjuva siyasal güclerin vereceği her türlü akıla hayır, işçi sınıfının ileri işçilerin sağduyusuyla, sınıf sezisiyle alınacak kararlara evet!

Tekelci devlet de sınıf savaşımından payını alacak.

Demiryollarının memur işçileri tekelci işverene karşı savaşıyorlar

Son yıllarda Türkiye'de en azgın sömürüyü yürüten tekelci işverenler arasında devlet ön sıralarda yer almıştır. Eski "devlet baba" yanılgıları çok gerilerde kalmıştır. İşçi sınıfımız bu işvereni de sınıf savaşımından esirgemeyecektir. Nitekim Devlet Demiryolları'nın "memur" işçileri akıl almaz sömürüye karşı savaşımı yükselttiler.

Devlet Demiryolları, 20 bin kadar işçiyi "memur" adı altında, insanlık dışı koşullarda çalıştırmaktadır. Makinist, manevracı, makasçı, ateşçi vb. olan bu işçilere, sendikalaşıp hak aramasınlar diye işçi demeyen devlet, onların memurluk haklarını da hiçe saymaktadır.

Memurların normal çalışma süresi ayda 176 saat olduğu halde bu "memurlar", ayda ek olarak 200-250 saat fazladan ve saat başı net 65 TL ücretle çalıştırılmaktadırlar. Bu "memurlar"ın hafta sonu tatili olmadığı gibi, günlük zorunlu çalışma süreleri en az 11-12 saattir. Böylece 300 kişinin yapacağı işi, devlet azgın bir sömürü mekanizmasıyla 150 kişiye yaptırmakdır.

Geçtiğimiz ay, Haydarpaşa-Gebze-Adapazarı banliyö hattında çalışan makinistler 12 saatlik çalışmadan sonra amirlerinden onay alıp evlerine uyumaya gittiler. Bunun üzerine "kanunsuz grev" yaptıkları gerekçesiyle polis zoruyla evlerinden geri çağrıldılar. Makinistlerden işbaşı yapmaları istendi. Onlar da bu yorgunlukla işbaşı yapmalarının sefer güvenliğine aykırı olduğunu, yönetim sorumluluğu üstlendiğini belirten yazılı bir kağıt verirse yine de sefere çıkacaklarını belirttiler.

İşçiler halkın rahat ve güvenliğini düşünürken devlet ne halkı, ne çalıştırdığı işçileri düşünmediğini gösterdi. İşçilerin son derece haklı istemleri, karşılanmadığı gibi olay yarattı. DDY Genel Müdürü Ankara'dan kalktı geldi ve işçilerden özveri istedi. İşçiler de yıllardır gösterdikleri özverinin daha kötü koşullara yol açtığını söylediler. Bunun üzerine Genel Müdür Ender Çetinkaya işçileri işten çıkarmakla tehdit etti!

Haydarpaşa'daki olayı duyan Ankara Garı makinistleri de, 16-17 saat aralıksız çalışmadan sonra evlerine gidip uyumak gibi "kanunsuz" bir girişimde bulundular. Ayrıca Demiryolları Makinist, Ateşçi ve Revüzörler Derneği DEMARD Ulaştırma Bakanlığı'na başvurarak çalışma koşullarının değiştirilmesini istedi ama mektubuna yanıt bile alamadı.

Bu arada Haydarpaşa Garı İşletme Müdürü Özketen utanmadan DEMARD'ı Kadıköy Savcılığı'na şikayet etti ve savcılığın soruşturma açmasını sağladı. Bunun üzerine Haydarpaşa'da manevracılar da fazla mesai yapmayarak evlerine gittiler. Özketen'in "hepinizi tutuklatacağım" tehditleri işçileri durduramadı. Tam tersine Haydarpaşa'da fazla mesai yapmayan işçi sayısı 370'e çıktı.

Haydarpaşa Demiryolu Faal Memurlar Derneği Başkanı Hüseyin Fidan bir açıklama yaparak, tren şefi, kondüktör, son frenci, manevracı, makasçı, yol çavuşu ve yol bekçisi olan toplam 370 personelin tek isteğinin kanunlarda belirtildiği üzere günde 8, haftada 40 saat çalışmak olduğunu belirtti. Fidan, bu son derece haklı istemi ileri sürdükleri için nakille açığa alınma tehdidiyle karşılaştıklarını da duyurdu.

Hüseyin Fidan'ın duyurusu çok haklı çıktı. İlk iş olarak Hüseyin Fidan'ın kendisi kondüktörlükten memurluğa geçirilerek, Samsun Liman Müdürlüğü'ne nakledildi. Ayrıca bazı memurlar hakkında soruşturma açıldı. Bu arada DDY Genel Müdürü'nün telgraf emrine dayanılarak garlarda 12 saat çalışma "zorunluluğu" vurgulandı.

"Memur" işçiler, tüm bu tutumların DDY'nin kanunlarda yazanları bile uygulamama isteğini gösterdiğini, yöneticiler çıkacak kazalarda sorumluluğu üstlendiklerine ilişkin kağıt verirlerse fazla mesai yapabileceklerini söylediler.

Demiryolları'nda olanlar, tekelci devletin azgın sömürüsünün tek örneği değildir. Bir de sözleşmeli personel ve ihaleli işçiler uygulamaları vardır.

DDY'nin "memur" işçilerine de sözleşmeli personel olmaları ve bir yıllık kontrat yapıp, ayda 312 saat çalışmaları önerilmiştir. Sözleşmeli personel 6 aylık ya da bir yıllık kontrat yaparak, sendikal haklardan ve herhangi bir iş güvenliğinden yoksun, kontrattaki koşullara göre çalışanlara deniyor. Devlet işletmelerinde tüm yeni kadrolar böyle alınmak isteniyor. Öte yandan önceleri tersanelerde, son sıralarda ise Aliağa'da, Tekel'de ve Karabük Demir Çelik'te görülen ihaleli işçiler uygulaması vardır. Devlet müteahhitle anlaşmakta, o işçi bulup çalıştırmakta, ücretten de komisyon almaktadır. Aliağa'da 130 işçinin zehirlenmesine neden olan iş "kaza"sının bununla bağlı olduğu söylenmektedir.

Tekelci devlet de sendikalaşmayı engellemenin, karşılaşacağı sınıf savaşımıyla daha kolay başetmenin yollarını hazırlıyor. O da sınıf savaşına hazırlanıyor. Aynen öteki işverenler gibi... İşçi sınıfımız bu işvereni de sınıf savaşımından esirgemeyecektir.

DDY'de işçiler günde en az 11-12 saat çalışmaya zorlanıyor.

Emeklilik yasası ve kıdem tazminatı tasarısı

İşverenlere pazar ve sermaye

Emeklilik yasası, emekli olabilmek için gerekli çalışma süresini uzatarak, iş bulup da o kadar süre çalışabilen işçinin emekli olup mezara girmesini, iş bulup çalışamayan işçinin ise emekli olamamasını getirmektedir.

Emeklilik yasası işçilerin kazanılmış haklarına el uzattı, işçi sınıfını daha da öfkelendirdi. Ama yaygın işsizliğin yarattığı endişeyle birşey daha yaptı. Sigorta şirketlerine özel emeklilik poliçesi satmaları için 200 milyar liralık pazar açtı. Bugün Türkiye'de en büyük sigorta şirketlerinin bile cirosunun 13 milyar olduğu düşünülürse, açılan pazarın büyüklüğü iyi anlaşılır. Böylece ortaya çıkıyor ki Özal, çıplak kâr siyasetiyle, bu pazarı açmak için işçilerin emeklilik haklarını budadı.

1936'dan beri yürürlükte olan kıdem tazminatı işleyişini değiştirmek üzere hazırlanan yeni tasarı da bunun gibidir.

Gerçekte kıdem tazminatı, eski işleyişiyle bile, işçinin bir kısım ücretini işverenin tutması, işçi işten çıkarken ödemesi anlamına geliyordu. Böylece işçi işverene faizsiz kredi açmış oluyordu. Yine de bu, Türkiye koşullarında işçi için belli bir iş güvencesi, işsizlik sigortası, emeklilik ikramiyesi, askerlik ödentisi ve evlilik yardımı işlevi görüyordu. Eski işleyişin işçiden yana düzeltilmesi için yapılması gereken, kıdem tazminatının ücrete katılıp işçiye peşin ödenmesini, gördüğü işlevlerin ise ücret dışı kaynaklardan ayrıca yerine getirilmesini sağlamaktı. Şimdi Özal tam tersine işçinin parasına daha uzun süreli el koyma doğrultusunda adım atıyor.

Yeni tasarıya göre işveren kıdem tazminatını bir fona yatıracak. İşten çıkan işçi, kendi parası olan tazminatın hepsini işten çıkarken alamayacak. Ya, tazminatın işsizlik avansı denilen %40'ını alacak, yeniden işe girince bunu fona geri ödeyecek, ödemezse geçmiş tazminat haklarını kaybedecek, ya da Özal'ın son dediğine göre tazminatın yarısını alacak, bunu geri ödemeyecek ama öteki yarısı yine emekli olana dek fonda kalacak.

Böylece, işçi ücretlerinin kıdem tazminatı adı verilen kesiminin en azından yarısı, emekli olana dek işçinin eline verilmiyor. İşçinin parasıyla, işverenlerin düşük faizle ve uzun erimli kullanabilecekleri bir fon oluşturuluyor.

Altona Uluslararası Anti-Faşist Gençlik İnsiyatifi kuruldu

Ramazan Avcı'nın skinhead'ler tarafından öldürülmesi üzerine Alman, Türkiyeli ve diğer uluslardan anti-faşistler arasında hızla yaygınlaşan örgütlenme çabaları geçtiğimiz günlerde ilk meyvasını verdi. Ve Altona'da çeşitli uluslardan anti-faşist gençleri biraraya getiren Uluslararası Anti-Faşist Gençlik İnsiyatifi (ANTİFA) kuruldu.

Ramazan Avcı'nın öldürülmesi karşısında özellikle Türkiyeliler arasında iki ayrı eğilim giderek belirginleşmeye başladı.

Birinci ve özellikle *Tercüman*'ın yardımıyla en çok sözü edilen eğilim Hakkı Keskin, FİDEF, DİDF, "Eşek"ler, İslamcı akımlar ve konsolosluk çevrelerince temsil edilen, "Türk lobisi" oluşturma çabasında kendini gösteriyor.

İkinci ve derinden derine işleyerek gelen eğilim, Türkiyeli işçiler, işçi gençlik, demokrat ve ilerici Alman gençliği arasında faşistlere karşı nefret ve kızgınlığın örgütlenmesi çabasında somutlanıyor. Hamburg Türkiyeli İlericiler Birliği (HTİB) ve onunla birlikte ortak bildiriye imza atan diğer devrimci akımlar da bu çabanın içinde yer alıyorlar.

Bu eğilimin hızla geliştiğinin önemli bir göstergesi, Hamburg'un değişik semtlerinde Alman, Türkiyeli ve diğer yabancı uluslardan gençlerin skinhead'lere karşı kendiliğinden bir örgütlenme çabası içinde olmalarıdır. Bu, bölük pörçük, birbirinden kopuk ve yerel çabaları, ortak bir hedef doğrultusunda biraraya getirebilmek, devrimcilerin görevidir. Dağınık çabaları, ortak bir siyasal kavganın içinde toplamak, skinhead'lere karşı varolan yaygın tepkinin, sokak çetesi mantığında sıkışıp kalması ve ayrıca Türkiyeliler arasındaki tepkinin Türk milliyetçiliği potasına örgütlenmesi çabaları önünde önemli bir engel olacaktır. Altona'da kurulan ANTİFA bu yönde atılmış çok önemli bir adımdır.

Altona, Hamburg'daki yaşayan 56 bin Türkiyeli'den en az 20 bininin yaşadığı bir semt. Dolayısıyla anti-faşist tepkinin ilk olarak bu semtte örgütlenme çabasına girişmesi raslantı değil. Gençler kulüplerde, okullarda, kahvelerde bu sorunları ciddi olarak tartıştıktan sonra HTİB lokalinde yaptıkları yığınsal bir toplantıda Altona ANTİFA'yı kurdular. Kendilerine bir geçici komite seçerek gündemde duran en önemli görevleri görüştüler. Okullara dağılarak, gençlik evlerine haber ulaştırarak, velilere ulaşarak, Alman örgütleri ile iletişime girerek örgütlerini gençlik yığınları ile daha sıkı bağ içine sokma kararı aldılar. ALTONA-ANTİFA adına bir Türkçe-Almanca kuruluş bildirisi hazırladılar ve dağıttılar.

Gençler, 25 Ocak günü ise Werkstatt 3 salonunda başarılı bir toplantı düzenlediler. 100'e yakın insanın biraraya geldiği bu toplantıda ANTİFA hakkında bilgi verildi. Yeşiller adına Hamide adlı bir Türkiyeli, Güney Afrikalı devrimciler, Namibyalı yoldaşlarımız, Hamburg Üniversitesi'nde Ramazan Avcı'nın öldürülmesini protesto etmek için kurulmuş bir insiyatifin temsilcileri toplantıya katıldılar. Yaptıkları konuşmalarda görüşlerini dile getirdiler.

Bu arada yaşlı bir işçi söz alarak faşizmi lanetledi. Gençlerin örgütlü yığınsal anti-faşist tepkisinin önemini vurguladı. Toplantıda TAZ muhabiri, Avrupa Dev-Genç'ten arkadaşlar, *İşçi Gerçeği* temsilcisi de vardı.

ALTONA-ANTİFA toplantısının yapıldığı günün gecesi bir gurup Türkiyeli ve Alman, iki skinhead'i dövmüşler. Bu olay *Bild* gibi gazetelerde yaygara halinde verildi. Bir SDP'li milletvekili "şiddet devlete mahsustur" gibilerinden sözler de etmiş.

Menşevikler ve Eşek derneği başta olmak üzere *Tercüman* desteğindeki guruplar hemen "yatıştırıcı", "mahkum edici" bir ağızla konuşmaya başladılar. Ne bekliyorlardı ki?

Alman faşistleri terör estirir, işçi yığınlarına korku salarken, Türkiyeli ve Alman demokratlar, gençler susacaklar mıydı? Yoksa, kürsülerde vaaz vermeyi çok seven Hakkı Keskin gibilerinin kuyruğuna takılıp, faşolar tepelerine binsinler diye efendi efendi (bizim menşevikler gibi) bekleyecekler miydi?

Biz insanlara saldırılmasını, dövülmesini elbette onaylamıyoruz. Ancak, Türkiyeli gençler bu vaizlerin etkisiyle geriye çekile çekile "yeter artık" denilen noktaya gelmiştir. Tam da bu noktada "yeterse yeter!" demek yanlış değildir. Ayrıca, Alman faşistlerine, politik hedefi olan, *militan* ve *yığınsal* eylemlerle ders verilmedikçe onlar, bu kez Türk faşistlerini de yanlarına alarak, daha çok saldıracaklardır. Biz gençliği, gençliğin faşist itlere tepkisini anlayışla karşılıyoruz.

ANTİFA'yı destekliyoruz. Alman dostlarımıza bunun *ortak davamız* olduğunu, Türkiyeli işçilere de bu davanın burjuva-reformist "aydın"cıların davasından *farklı* bir dava olduğunu, işçilerin davası olduğunu anlatmayı sürdüreceğiz.

Bu anlayışın ışığında ALTONA-ANTİFA girişimini örnek gösteriyor ve tüm Hamburg gençliğine sesleniyoruz: Skinhead'lere karşı, Türk ve Alman faşistlerine karşı yığınsal, aktif kavgayı örgütleyelim! Dağınık çabaları birleştirelim! Hamburg ANTİFA için ileri! Bu girişimler, saçını burjuvaziye yaranmada ağartmış profesörlerin, "eşek"leşmiş devrimcilerin, safkan oportünist örgütlerin Türkçü, milliyetçi, şövenist "lobi" girişimini de sergilemelidir. "Türk" lobisi karşı-devrimci, Türk burjuvalarına ve T.C. devletine hizmet ediyor. İşçilerimizin çıkarı, Alman ve diğer yabancı işçilerle birlikte, kıran kırana haklar savaşımında Alman ve Türk faşistlerine karşı militan yığınsal savaşımda yatıyor. O halde zaman yitirmeden görev başına!

Hamburg İşçinin Sesi Sempatizanları

ANTİFA Kuruluş bildirisi

Hamburg'ta Alman faşistleri saldırıyor, Türk faşistleri örgütlenme çabasında, İnsanlarımız trene binerken, lokale giderken, gece geç saatte sokakta dolaşırken, çocuğunu okula gönderirken kaygı ve tedirginlik içindeler.

Can güvenliğimiz bir avuç faşistin örgütsüz yığınlara karşı, işçilere, yabancılara karşı estirdiği terör nedeniyle ortadan kaldırılmak isteniyor.

Bu böyle gidemez!

Bu duruma hayır diyen, masa başlarında boş laflara, boş vaatlere karnı tok olan bizler Altona-Anti-Faşist Uluslararası Gençlik İnsiyatifi'ni (ANTİFA) kurduk.

Altona-ANTİFA'nın amacı

— Kamuoyunu, Alman ve Türk faşistlerinin ırkçı, milliyetçi, şövenist, işçi ve yabancı düşmanı düşünce, tutum ve eylemleri konusunda aydınlatmak.

— Faşist örgütlenmelerin sergilenmesi, tecrit edilmesi ve faşistlere karşı yığınsal mücadele verilmesinde, sendikalardan siyasal örgüt ve derneklere, öğrenci ve velilerden kadın örgütlerine, tüm ilerici ve demokrat kuruluşlara ve basına kadar bütün kamuoyunu seferber etmek, eyleme sokmaktır.

— Emekçi halka, yabancılara düşman örgütlenmelere Hamburg'ta yer yoktur.

Faşistler yığınlarda yarattıkları korku ve terörün üstünde örgütlenirler. Faşistlerin anlayacağı dili en iyi biz biliyoruz.

Bu durum böyle gidemez, gitmeyecektir!

Sen ey Alman, Türkiyeli, Yunanlı, Yugoslav, İtalyan, sen ey Karaderili.

Öğrenciler, işçiler, veliler.

Anti-faşist kavgaya katıl!

Faşist yuvaları hep birlikte dağıtacağız!..

Yaşasın ANTİFA!

Altona ANTİFA

Görüşler Gözlemler

Türkiye'de faşizm olmadığı gibi, burjuvazi de bir bütün olarak güç durumdadır. Bütün halk düşmanlarının, gericilerin son günlerde "demokrasi havariliği" pozlarına girivermesi ne kadar güç durumda olduklarının göstergesidir.

Yoldaşlar, bugünlerde partiyle tanışmam da birinci yılını doldurdu. Bu bir yıl içinde nereden nereye geldiğimi görmek bana gurur veriyor. Bu yıl içinde partimiz de çok önemli adımlar attı. TKP'de yarım yüzyılı aşkın bir süredir yerine getirilmeyen görevi, düzenlenişiyle, temsiliyle, aldığı kararlarla gerçek bir komünist partisi kongresi olan 5(1). Kongre'yi toplayarak yerine getirdi. Değişen Türkiye koşullarına, ideolojik-siyasal açıdan bizim gibi hazırlıklı girmiş, kafası aydınlık bir örgüt yok. Bizlerin bunun bilincinde, çalışmalarımızı katıyla ve katıyla arttırmamız gerekiyor. Siyasal çalışmayı yükseltme kampanyamız bize bu konuda yol gösteriyor.

Sizlere biraz da işyerimizdeki çalışmalardan söz edeyim. İşyerinde toplu sözleşme görüşmeleri başladı. Bildiğiniz gibi, işyerinde çok sayıda sözleşmeli işçi var ve sendikalı olamadıklarından toplu sözleşmelerden de yararlanamıyorlar. Uzun bir süredir sendikayla görüşmeler yapıyoruz. Sonunda toplu sözleşme istemlerinin içine, bizlerin de sendikaya üye olmasının sağlanması maddesini koydurabildik. Sözleşmeli işçiler toplu pazarlıkta işverenin elini güçlendiren bir unsur olduğu için sendika bize sahip çıkıyor. Sendika ayrıca sözleşme sürelerinin uzatılmasını da sağlamaya çalışıyor.

İşyerlerinde işçilerin hareketlenmesi karşısında patronlar da çeşitli önlemler almaya başladılar. Birçok yönetici görevden alındı, bazıları hakkında da soruşturma açıldı. Bunların yerine gerici, faşist kişiler getiriliyor. Bu kişiler, işçiler hakkında gizli soruşturmalar yapıyor, direncimizi kırmaya çalışıyorlar. Bu uygulamalar işçiler arasında zaten yoğun olan öfkeyi kamçılıyor.

Bu yıl Türk-İş için kongreler yılı olacak. Ayrıca çok sayıda toplu sözleşme görüşmesi ya sürüyor ya da kapıda bekliyor. Türk-İş sendikaları tabanın büyük baskısı altındadır. Alınan eylem kararları da bunun göstergesidir. Böyle bir ortamda liberal burjuvalar DİSK tartışmalarını yükseltmeye başladılar. DİSK davası, DİSK'in kapatılması tüm uygar insanlık için yüz karasıdır. DİSK üzerindeki tüm yasakların kaldırılması, davanın durdurulması için savaşım vermek boynumuzun borcudur. Ama bu başka şey, DİSK'in yeniden kurulması için çalışmak başka şeydir. Bugün DİSK'in kurulması, işçi hareketinin önünde duran tarihsel olanakları elinin tersiyle bir yana itmek olacaktır. Bugün yapılması gereken, tüm ileri işçilerin Türk-İş'te toplanması ve bu sendikayı işçi sınıfının kalesi haline getirmek için savaşımı dolu dizgin yükseltmesidir.

Y. Emre, Ankara

Yabancı düşmanlığına karşı sesini yükselt

Son dönemde Almanya'da yabancı düşmanlığı bir kampanya biçiminde devam ediyor. Almanya'nın çeşitli kentlerinde saldırıya geçen Alman faşistleri, son olarak Hamburg'da Ramazan Avcı'nın öldürülmesinden sonra, Frankfurt'ta da Uluslararası Gençlik Derneği'ni kurşunladılar.

Uluslararası Gençlik Derneği çok sayıda Türkiyeli gencin sorunlarına çözüm aradığı bir yerdir. Uluslararası Gençlik Derneği bilinçli bir şekilde seçilmiştir. Olaydan sonra olay yerine gelen polis olayı hiç umursamadan, basit bir araştırmayla geçip gitti. Olay sırasında polise telefon edildiğinde "ha Türklerin derneği mi?" denildi.

Yabancı düşmanlığı sadece sokakta Alman faşistlerinin değil, aynı zamanda Alman hükümetinin de uygulamasıdır. Özü işçi düşmanlığı olan yabancı düşmanlığının amacı, iki ulus proletaryasının arasında güvensizlik ve rekabet yaratmaktır. Almanya'da gelişen ekonomik bunalım ve işsizlik karşısında hükümet, suçu yabancı işçilere yükleyip, kendine Alman proletaryasının desteğini sağlamaya çalışıyor. Alman halkı şunu bilmelidir: Bugün yabancı işçilere yüklenenler, yarın Alman işçilere, emekçilere yüklenecekler dir.

Yabancı düşmanlığının bugün başta Türkiyeli işçileri hedef almasının birçok nedeni vardır ama bunlar arasında önemli biri de onların örgütsüzlüğüdür. Yabancı düşmanlığını geriletmenin, yok etmenin tek yolu örgütlü mücadeledir. Onun için her yabancı şu istekleri öne sürmelidir:

Bir ülkede 6 aydan fazla duran her yabancıya süresiz çalışma ve oturma hakkı ve aynı zamanda seçme ve seçilme hakkı!

İşçiler arasındaki rekabete son!

Zorunlu değil gönüllü asimilasyon!

Yabancı düşmanlığına karşı elele!

Cem Güçlü

Yabancı düşmanlığına karşı birleşelim

Frankfurt Uluslararası Gençlik Derneği'ne 28 Ocak Salı akşamı kimliği belirsiz kişiler tarafından dışarıdan bir saldırı yapıldı. Dernekte bulunan gençler camlar kırılınca önce atılanın taş olduğunu sandılar. Ancak daha sonra camdaki deliklerin hiç de taş deliğine benzemediği görüldü.

Derneğe gelen polis sıradan bir yorumla, olayı dernek binasından gelen gürültülere karşı komşuların tepkisine bağladı. Oysa o akşam dernekte hiç gürültü yoktu. Kaldı ki camdaki "taş deliğine benzemeyen" delikler, olayın sıradan bir "komşu tepkisi" olmadığını gösteriyor.

Uluslararası Gençlik Derneği, çok sayıda Türkiyeli gencin geldiği ve sorunlarına çözüm aradığı bir yerdir. Bu nedenle, son aylarda iyice artan yabancı düşmanlığının hedefi olmuştur. CDU hükümeti yabancı düşmanlığına karşı önlem almaz.

Federal Almanya'daki bütün yerli-yabancı kişi ve örgütleri yabancı düşmanlığına karşı dayanışmaya çağırıyoruz.

Uluslararası Gençlik Derneği,
Germanianstr 89
6Ffm 60
Tel: 450771

Çember kırıldı ve ben dünyayı gördüm

Yoldaşlar, gazetemizin 300. sayısına ne yazmalı diye çok düşündüm. Düşüncelerim giderek kendimi gerçekten tanıdığım dönemi, yani *İşçinin Sesi*'yle tanışmamı anlatma yönünde yoğunlaştı. onu yazacağım.

Çember kırıldı ve dünyayı gördüm

Yıllar önce, bir Amerikalı yazarın romanını okurken, kendiyle içten bir hesaplaşma içinde olan roman kahramanının şu sözleri beni çok etkilemişti: "Bir çemberin içine sıkışmış kalmış, çemberle birlikte yuvarlanıyordum. Bu yuvarlanış içinde beni cendereye alan çemberden başka birşey göremiyordum. Ne zaman ki çember kırıldı, ben düştüm ve durdum, o an yıldızları, ben kısır döngü içinde debelenirken, benden bağımsız olarak varolan gerçek hayatı gördüm. Dünyayı ve kendimi yeniden keşfetmeye koyuldum." Belki sözler tam böyle değildi ama bana sihirli gelen anlam buydu. Benim *İşçinin Sesi*'yle tanışmamın etkisi de aynen böyle oldu.

Fırlatılan bir kitap

Yıllar önce, yolu İngiltere'ye düşmüş ve nasılsa *İşçinin Sesi*'nin yayınladığı bir kitabı yanında getirmiş bir arkadaşım, elindeki kitabı önüme fırlatıp "bak neler çıkarıyorlar" dedi. Kitap *Zayıf Halka* idi. Arkadaşın "deli bunlar" "yorumu" beni çok etkilemiş olacak ki o güzel baskılı kitabı açmadım bile. Oysa o günlerde, devrimci durumun o karmaşık ve sıcak ortamında hırsla okumaya vermiştim kendimi! Yaşamın öğüten ama aynı zamanda eğiten değirmeninden bir süre daha geçmek gerekiyormuş!

Fazla geçmedi. Bir gün arasıra ziyaretine gittiğim bir Kürt devrimcisi önüme mektup kağıdı boyutunda, süt gibi beyaz bir gazete koydu. "Bu senin hoşuna gider" dedi. Şöyle bir göz attım: "ODTÜ'de Enternasyonal söylendi." Aman ne güzel, kim yapmış, ne zaman, nasıl olmuş? Ne de güzel bir eylem! Gazeteyi alabilir miyim diye sordum. "Hayır, alamazsın, burada oku" dedi.

O günden sonra bu arkadaşı sık sık ziyaret etmeye başladım. Aslında arkadaşı değil, gazete nüshalarını ziyaret ediyordum. Daha sonra bir gün bütün gazeteleri katlayıp "ben bunlara el koyuyorum" dedim ve gidip evime kapandım. Kahve üstüne kahve yaparak uyuşmuş göz kapaklarımı oğuşturarak, hoşorlarla birlikte yeni doğan güne ama her seferinde dalıa çok pırıldayan bir yüzle "merhaba" diyerek gazeteleri bir anlamda "içtim". Giderek şöyle düşünmeye başladım: "Yahu bunlar da *benim gibi* düşünüyorlar. U-2 olayında aynen benim düşündüklerimi yazmışlar." Aslında olan, *İşçinin Sesi*'nin yazdığı her fikrin kafamı aydınlatması, giderek onunla bütünleşmeye başlamamdı.

İlk heyecan geçer geçmez, biraz da korkuyla karışık bir duygu içinde ilk mektubumu yolladım. Kendi kendime, "hadi bakalım aslanım yolun açık olsun" diyordum. Nereye doğru, hangi gemiyle? Bu soruların yanıtını bilmiyordum. Üstelik mektuplarıma yanıt da gelmiyordu.

Postadan gazete çıktığında içim içime sığmıyor, paketi açmadan önce hemen bir kahve yapıp "ortamı" hazırlıyordum. Önemli de olsa yapacağım herşeyi erteliyordum. Ondan sonra, gazeteyi önce bir tarıyordum. Bu sayı kimler yazmış? Yürükoğlu kaç yaşında, nasıl biri? E. Engin? Amma da sert, hınçla yazıyor. Onun eline düşecek düşmanın vay haline... Bir kahve, iki kahve, saat sabahın beşi. Bu gazeteyi başkaları da okumalı. Çevreme dağıtmalıyım. Fazla gazete istemeli. Al eline kalemi. "Sayın sorumlu. Bana falanca miktarda gazete yollarsanız, şu fiyattan satıp biriktikçe parasını yollayacağım."

Gazetenin gelmesi geciktiğinde huysuz ve huzursuz, bütün günü iple çekiyordum. Acaba birşey geldi mi diye postayı her seferinde kontrol etmek adeta bir hastalık haline gelmişti. Bu abartma değil, kendisini bir ayna gibi gazetede görmeye başlamış, sürekli olarak kendi benliğini, varlığını, dünyayı keşfeden birisinin gerçek ruh haliydi.

Böyle böyle epey bir zaman geçti sanıyorum. Gazete elime ulaştıkça otomobile atlıyor, tanıdığım bütün ilericilerin yakasına sarılıyor, önce parayı alıp sonra da gazeteyi ellerine tutuşturuyordum. Satılan gazete paralarını başka bir cebe koyup diğer paralardan ayırıyordum. Küçücük bir not defterine atılan çentikler satılan gazete bedelini belirtiyordu. Biriktikçe postaneye varıyordum. Gazeteye para yollamak büyük bir zevk oluyordu benim için.

Bu arada ben farkında olmadan adım *İşçinin Sesi*'ciye çıkmıştı ama ben bunun bilincinde değildim. Üstelik mektuplarıma daha bir tek yanıt bile alamamıştım. En sonunda yanıt geldiğinde nasıl da rahatlamış, mutlu olmuştum. Ancak, hâlâ kendimi *İşçinin Sesi*'ci görmüyor, "hizmet" götürüyordum. Çünkü "adamlar doğru şeyleri yazıyorlardı". "Gazete okunmalıydı."

Beni artık nerede olduğuma karar vermeye iten gelişme, darbeyle birlikte geldi. Ortam, ya ileri ya ileri dedirtiyordu. Geri dönmek ölüm, geri dönüş büyük bir onursuzluk... Herşeyden önce kendini inkar! O halde yola devam, aslanım. Yolun açık olacak! Gerçekten de yolum açıldıkça açıldı, gözlerim bugün dünyayı çok daha başka görüyor.

Gazete kollektif örgütçü nasıl olur?

Daha sonra gazeteyi okuyan, fikirlerine sempati duyan, hepsi de genç işçi insanları biraraya getiren küçük çapta bir "konferans" düzenledik. Bütün önemli konuları ele aldık. Gazeteleri didik didik ettik. Çok şey öğrendik, yorgunluktan bittik. Yeni hafta başladığında artık örgüt olmaya karar vermiş, azimle yola çıkmış bir guruptuk.

Örgüt olmuştuk ama henüz tek bir *"İşçinin Sesi*'ci" ile tanışmamıştık. Derken bir gün bir telefon, ardından da, hiç de genç sayılmayacak bir yoldaş geldi. Örgüt bizi en sonunda bulmuştu. Artık yalnız değildik. İlginç bir tanışma oldu. Biz gelen yoldaşı konuşturmak, dağarcığında ne varsa söküp almak istiyorduk. O ise, tam tersine bizi konuşturuyordu. Çekişmeyi o kazandı. Birşeyi daha o gün anladık. Bu örgüt, çoluk çocukların elinde rasgele bir örgüt değil, ciddiyetle işe sarılmış insanlar topluluğuydu.

Sonrası çabuk gelişti. Gerçekten örgüt olduk.

Bugün, binbir zorluğun, aşılmaz görünen engellerin arasından ustaca sıyrılıp geçmesini, hataları tamir ede ede ilerlemesini öğrenir ve her geçen gün kavganın içinde tekrar tekrar komünistleşirken bu güzel anılara sevgiyle bakıyorum. 300. sayımız hepimize kutlu olsun.

Mercan Köklü

Su gibi akan bir bütün

Türkiye'de sınıf kavgası her geçen gün biraz daha kızışıyor. Sokaktaki insanlar her konuda açık açık konuşuyor. Legal dernekler, yayınlar, birbirine giren burjuva kesimler ve hepsinden önemlisi açıktan homurdanan, eylemler yükseltmeye başlayan halk.

İşçinin Sesi bu gelişmeler, kendini açıkça dışa vurmadan gerçeği gördü. Ortamı doğru değerlendirdi. Bugün kavgayı örgütlemek, devrim kanalına akıtmak için çabalıyor. Bu kavga dişle, tırnakla sökülerek kazanılacaktır.

Bizim ideolojimiz Marksizm-Leninizmdir, savaşkandır. İşçi sınıfını bu ideolojiye kazanmayı başarabilirsek, işçi sınıfının aktif çoğunluğunu partimiz içinde ve çevresinde örgütleyebilirsek bir daha faşizme yenik düşmemenin tek gerçek yolunu açmış olacağız. Önümüzde tarihsel bir görev duruyor.

Bugün yapamadıklarımızın, yetişemediklerimizin yanında yapabildiklerimiz belki çok sınırlı kalıyor. Ama bu durumu tersine çevirmek, dişimizle, tırnağımızla, tüm gücümüzle iş yapabilmekten geçiyor.

Bu onurlu kavgayı bir avuç komünist başlattı. 300. sayımıza ulaştığımız bugün, artık liderliyle, üyesiyle, sempatizanıyla, "su gibi akan" bir bütünüz. Aramızdan "sorunlular" çıkmıyor mu? Çıkıyor ve çıkacak. Ama bütün bunlar, "su gibi akan bir bütün" olabilmenin yan ürünleridir, aşılır.

300. sayıya kolay gelinmiyor. Bu noktaya, burjuva kuyrukçuluğu yaparak, savaş meydanlarından kaçarak, salon devrimciliği yaparak, kuru ajitasyon çekerek ulaşılamaz. *İşçinin Sesi*, partimiz bu noktaya, Marksizmi-Leninizmi doğru kavrayarak, onu ülke pratiğine doğru uygulayarak, sınıfına güvenip onu doğru bilgilendirerek, disiplinli, özverili, inançlı bir çalışmayla ulaşabildi.

300. sayımızda her yoldaş "su gibi akan bir bütünün parçası" olduğunun doyumsuz mutluluğunu yaşamaktadır. Daha nice sayılara!

E. Can, Avustralya

Bu emek boşa değil

Değerli Yoldaşlar,

Partimizin merkez yayın organı *İşçinin Sesi*'nin 300. sayısının çıkması, hem partimiz hem de bizler için gurur verici bir olaydır. Bu anlamda gazetemiz için çalışan tüm yoldaşları kutlarım. Genç komünist fikirleri oya işler gibi kağıda işleyen, çizen, yazan yoldaşlar, dizgide dizen, karanlık odada aydınlık günler için resimleyen, işçi tulumuyla, alnının teriyle makinada basan, katlayan, kesen, paketleyen, yağmur, çamur demeden, polis asker korkmadan dağıtan, koltuğunun altında ders kitabı taşır gibi fabrikadaki işçiye götüren tüm yoldaşları kutlarım.

Bu emek boşa değil yoldaşlar. Etrafımızdaki düşmanlarımızın korku ve panikleri bunu kanıtlıyor. Çevresine pasifizm yayan "yorgun" devrim kaçkınlarından tutun da, her üç günde bir örgütümüzü hedef alan yazılar yazan burjuva basınına, kendine "ulusal" komünist diyen menşeviklerin örgütümüze karşı özel ihbar ve karalama gazetesi çıkarmasına kadar, hepsi düşmanların *İşçinin Sesi*'nin duru, güçlü ve komünist yapısından ne kadar korktuklarını gösteriyor.

İşçinin Sesi'nin bugünlere gelmesi işçi sınıfına ve onun dostlarına ise güven veriyor. Merkez organımız bugünlere güçlü ideolojisi ve örgütlenmesiyle gelmiştir. Gazetemiz ağır gericilik döneminde işçi sınıfına ve devrimcilere güven vermede üzerine düşen görevi komünistçe yerine getirmiştir. Döneme uygun görevleri, doğru olarak, kadroların ve sempatizanların önüne koymuştur. Getirdiği ideolojik açınımlarla kimsenin cesaret edemediği açıklık ve dürüstlükle tartışmıştır. Gazetemiz bugün de rejimin ve burjuva muhalefetin içyüzünü sergilemekte, sahte komünistlerin burjuva kuyrukçusu politikalarını işçi sınıfına anlatmaktadır.

Değerli yoldaşlar, yolumuz uzun ve engebeli ancak kimseye kolay nasip olamayan komünist bir örgütümüz ve gazetemiz var. Bizler, gelecek onun için savaşanlarındır diyoruz. Ve geleceği kurmak için tüm gücümüzle hazırlanıyoruz. Gazetemiz yarını hazırlamada bize ışık tutuyor. yol gösteriyor.

Ali Gerçek

Üçyüzüncü sayımız kutlu olsun

Gazetemizin 300. sayısına ulaşmasında emeği geçen tüm yoldaşları kutlar, nice üçyüzleri daha çıkaracağımız bu uzun kavgada hepimize başarılar dilerim.

Bugüne kadar çok şeyler yaptık. Bundan sonra da yapacağız. Hep doğruları söyledik, hayat bunların doğruluğunu dosta düşmana gösterdi. Bugün ülkedeki işçi sınıfını kucaklamak göreviyle karşı karşıyayız. Kıran kırana demokrasi kavgasında, fabrikada, atölyede *İşçinin Sesi*'ni yükselterek bunu da başaracağız.

Ülkemizde demokrasi oyunundan sonra türlü çeşitli siyasi partiler kuruldu. Sosyal demokrat partiler kapitalizmin genel çıkarını, burjuvazinin sınıf çıkarlarını daha iyi nasıl koruruz diye düşünerek muhalefet yapıyorlar. SODEP-HP birleşmesi ülkedeki gelişen hareketlenmeyi pasifize etmeye yetmedi. Hemen ardından bayan Ecevit DSP'yi kurdu. Hem de "tabandan kurdu". Ama ne yazık ki, bu sözlerle kendilerini bile kandıramadılar. Her gün yapılan zamlara, ekonomik, demokratik kısıtlamalara karşı tepki yükselmeye devam ediyor.

Uzun bir süredir "af" konusu gündemdedir. Bu sıralarda bir de işkence konusu gündeme geldi. İşkence konusunda her gün gazetelerde yazılar yayınlanıyor, isimler açıklanıyor. "Af" ve işkence tartışmalarıyla burjuvazi kendini affettirmeye, asıl suçluları saklamaya çalışıyor.

Komünistlere düşen görev işçi sınıfımızla birlikte asıl suçluyu, sömürü düzenini yerle bir etmektir. Dünyanın devrim çağrısına Anadolu'dan bir parça katarak cevap vermektir.

Haydi yoldaşlar kıran kırana demokrasi kavgasına.

Her yerde, her fabrikada *İşçinin Sesi*'ni yükseltme kavgasına.

Gelecek onun için savaşanlarındır.

Zeki Harunoğlu

İleri

Selam Yoldaşlar

Gazetemiz *İşçinin Sesi* yeni yılda 300. sayısında. Hepinizi candan kutlar, başarılar dilerim.

5(1). Kongre'nin yolunda yayın organımız *İşçinin Sesi*'ni daha da güçlendirmek için yeni hedefler, yeni alanlara dalmak için ileri.

Yeni yılda ve yeni dönemde gazetemizin önemi giderek daha da artıyor. Biz de Paris örgütü olarak yeni alanlar, yeni aboneler buluyor ve çalışıyoruz. Ayrıca Türkiye fonu adı altında partimizin Türkiye örgütlerine maddi katkı kampanyamız devam ediyor. 5(1). Kongre kararları ışığında ileri.

Hepimize başarılar dilerim.

Tuncel Marşçı

Hollanda'da Sesi'miz yükseliyor

Türkiye'de ortamın, sınıf savaşının keskinleşeceği günlere doğru hızla gittiği fakat devrimci hareketlerin Türkiye'deki durumu doğru değerlendirip, doğru bir devrimci çalışma yapamamanın verdiği sancı içinde kıvrandığı bu dönemde bizler, Hollanda'da *İşçinin Sesi*'ni daha da yükseltmek için çalışıyoruz.

Bu yıl genelle birlikte, bölgemizde de başarıyla bitirdiğimiz özveri taarruzundan sonra yeni bir çalışma programı ile işe başladık. Afişleme ve pullamaları Hollanda'nın çeşitli şehirlerinde yaptık. Her yeni sayıyla birlikte çıkan afişlerimizin de bölgemizde geniş olarak afişlemesini yapıyoruz. Ayrıca *İşçinin Sesi*'ni daha yaygın dağıtmak için yeni bir yayın dağıtım planı hazırladık, bazı yerlerde planımızı uygulamaya başladık.

Demokratik derneklere ve Türkiyelilerin gittiği kahvehanelere de *İşçinin Sesi* götürmeye devam ediyoruz. Burada "dernekler" demişken geçen seferki yayın dağıtımında Amsterdam'daki oportünist resmilerle yoldaşlar arasında geçen bir olayı yazmadan geçemeyeceğim.

Yoldaşlar, Amsterdam'da diğer demokratik derneklere uğradıktan sonra oportünistlerin "HTİB"ine geliyorlar. İçeriye girip çay ocağında duran birisine *İşçinin Sesi* getirdiklerini söylüyorlar. O da çorba içen birisini gösteriyor. Yoldaşlar gösterilen kişiye (yöneticilerden) *İşçinin Sesi* isteyip istemediğini soruyorlar ve içeridekilere de *İşçinin Sesi* vermek istediklerini söylüyorlar. Bu oportünist yoldaşlara bağırarak dışarı çıkmalarını söylüyor. Yoldaşlar da "siz bilimden, teoriden neden bu kadar korkuyorsunuz, ama siz bilimden teoriden ne anlarsınız ki" deyip "demokratik HTİB"den çıkıyorlar.

Oportünistlerin durumunu bu olay ne derece anlatır bilmiyorum, fakat halleri içler acısıdır.

"Burjuvazinin ve oportünizmin tüm saldırılarına karşı yaptığımız, demokrasi kavgasında devrimci, sınıf kavgasında komünist sesimizi daha da yükseltnektir." (*İşçinin Sesi*, sayı 291, TKP — *İşçinin Sesi* MK bildirisi) Bizim tutumumuz böyledir. Partiyi çiftliğe çevirip, yığın örgütlerini çorbacı dükkanı yapan, Türkiye ortamının yeni bir dönemeç yaşadığı bu dönemde "yığınları nasıl eder de bir kez daha burjuvazinin kuyruğuna takarım" diye çabalayan oportünistler için bu kez meydan boş değildir. Satılacak bir devrim de yok. Artık ne Türkiye ortamı eskisi gibidir, ne de Türkiye işçi sınıfı burjuvazinin kuyruğuna takılacak kadar deneyimsizdir. Üstüne üstlük bugün oportünizmi yenmiş, doğru siyaseti, sağlam ideolojisi ile kongresini yapmış, savaşan bir devrimci parti, TKP — *İşçinin Sesi* vardır.

Oportünistler "burjuvazinin parlamentosuna girip, evrimlerini aşama aşama tamamlama" rüyasını görmeye devam ederlerken, Türkiye işçi sınıfı partisinin öncülüğünde devrimi yapıp, enternasyonalist görevini yerine getirerek burjuvazisine de oportünistine de gereken en iyi yanıtı verecektir.

İşçiler, sesimizi *İşçinin Sesi* ile yükseltelim.

H. Kar, Hollanda

1986 olanakların hızla artacağı bir yıl olacaktır.

Hızla, hırsla, tutkuyla

1986'nın olanakların hızla artacağı bir yıl olacağı kesin. Herkes "en demokratik" maskelerini giymiş durumda. Meclis'te işkenceler için soruşturma açılması, Anayasa'nın değiştirilmesi istemleri aldı başını gidiyor. DYP ve DSP Anayasa'nın değiştirilmesi için birlik oluşturduklarını açıkladılar. Ortalıkta genel seçim sözleri dolaşıyor.

Türk-İş'te de önemli gelişmeler oluyor. Tabanın artan baskısı nedeniyle Türk-İş başları kapalı salonlardan meydanlara çıkma kararı aldı. İzmir'de miting yapacaklarını açıkladı. Türk-İş yönetiminin niyeti ne olursa olsun, bu miting yığın psikolojisinin şahlanmasına neden olacaktır.

1985'te konuşan Demirel ve Ecevit'ti. Şimdi bu koroya Erbakan ve faşist Türkeş de katıldı. Tüm eski siyasal liderler, akımlar siyasal arenaya girdiler. Hepsi "demokrasiden" konuşuyor. Yığınların hoşnutsuzluğunu kendi kanallarına akıtmaya çalışıyorlar.

Ülke böyle bir ortamdayken menşeviklerin ardında dizilmiş Sol Birlik'çilerin takındıkları tutum ibret vericidir. Artık cepheyi sosyal demokratlardan en gerici akımlara kadar genişlettiler. Sosyal demokrasi kuyrukçuluğu yerini tekelci burjuvazinin gerici temsilcilerinin kuyrukçuluğuna bıraktı. Amaç halkın savaşımını bir kez daha, hem de çok daha geri bir temelde boğmaktır.

Türkiye'de devrimci çalışma açısından çok bereketli bir ortam var. Burjuvaziye tüm bu manevraları yaptıran işçi sınıfından, Türk-Kürt emekçi halklarından gelen baskıdır. Burjuvazi hoşnutsuzluğu örgütlemek için taarruza geçmiş durumdadır.

Bu taarruz karşısında biz de karşı taarruza geçmeli, örgütlerimizi yetkinleştirmeli, yığınlar arasına dalmalı, siyasal çalışmayı yükseltme kampanyasından büyük bir başarıyla çıkmalıyız. Ülkedeki nesnel koşullar bizden yanadır. Burjuvazinin demokrasi havariliğinin nesnel temeli çürüktür. Bir devrim dalgasının daha kaçmasını istemiyorsak ona göre hızla, hırsla, tutkuyla çalışmalarımızı arttırmalıyız.

Ercan Erol, Hamburg

Eski makina ve ben

Eski bir koltuk üzerine oturmuş *İşçinin Sesi*'ni okuyorum. Ben hâlâ ikinci sayfada çırpınır, yorgun vücudum kendinden geçerken, kulağımda dikiş makinalarının sesi haykırmaya başladı. Ne diyorlar deyip kulak verdim.

Bana en yakın, benim çalıştığım eski makina, "ben biraz daha eskiyeceğim, işe yaramaz duruma geleceğim, patron beni hurda yapacak" diyordu. Dikkatim dağılmış, gelişigüzel çalışmaya dalgın dalgın devam ederken eski makina bu kez tüm gücüyle haykırdı: "Aptal sana söylüyorum. Bu kafa ile gidersen senin sonun daha kötü, suyu çıkmış limon gibi olur. Alınterini tüketip kapı dışarı edileceksin. Aramızda fark var, ben birşey yapamam. Ama siz işçiler, düşünüyorsunuz, o halde birşeyler yapın, haydi uyan artık." Bir eski makinayla konuşmanın heyecanı ve eski makinanın iğnesinin işaret parmağıma kurşun gibi saplanması çığlıkla beni yerimden fırlattı.

Eski bir koltuk üzerinde heyecanla uyandım. *İşçinin Sesi* elimden düşmek üzereydi. Yakaladım. Sayı 299, sayfa 2'de çırpınmayı bırakıp gücümü toparladım. "İşçi muhabirlere seslenıyoruz" diyordu. 8. madde "ben yazı yazamam" haklı bir gerekçe değildir diyordu.

Doğru ben eski bir makina değilim. Sesimin çıktığı kadar bağırma, gücümün yettiği kadar örgütlenme yeteneğim var. Ben de düşüncemi yazarım dedim ve yazdım. Haydin yoldaşlar *İşçinin Sesi*'nde buluşalım.

A. Coşkun

Umut

Umut uzakta, orada
Umut dağların ardında
doğdu doğacak,
Umut ellerinde senin
yakında...

Umut nasırlı ellerinde
Umut kafanda, yüreğinde
Umut kelepçede, zindanda
Umut dinamoda elektrik
Umut tornanın milinde
işleniyor,
Umut ırgatın alnında
güneşleniyor...

Umut yürüyor alanlarda,
Umut gökyüzünde şimşek
şimşek
akkıvılcımında yıldırımın
Umut fabrikalarda grev
Umut sokak başında
bir deli fişek...
Umut en güzel dünyada
bir gerçek düş
Umut bir oya bir nakış
işlenecek...

Umut bilincinde senin
Umut örgütünde,
Umut *İşçinin Sesi*'nde
Sesini Sesi'ne kat,
Umut Parti'nde senin
Elini uzat!..

Adil Çınar

Reformist vaadlerin bir işe yaramayacağını seçimlerde halk somut olarak gördü.

Filipinler'in yazgısı devrimdir

Filipinler'de 16 yıldan beri yapılmayan devlet başkanlığı seçimi 7 Şubat 1986'da yapıldı. Bu erken seçimin nedenini, ülkenin ekonomik, siyasal ortamını ve ülkedeki siyasi güçlerin durumunu 297. sayımızda anlatmıştık. Bu yazımızda seçimi, sonuçlarıyla birlikte ele alacağız.

Adaylar, seçimler, oy sayımı

Burjuvazinin seçimlerde iki ana gurup adayı vardı. İktidardaki Yeni Toplum Hareketi (KBL) Ferdinand Marcos'u başkanlığa, Arturo Tolentino'yu yardımcılığa aday gösterdi. Parlamentonun ikinci büyük partisi olan Birleşik Milliyetçi Demokrat Örgütü (UNIDO) ise Corazan Aquino'yu başkanlığa, Salvador Laurel'i de yardımcılığa aday gösterdi. Bu iki kesim de Amerikancıdır ve ikisinin de amacı ülkede yürümekte olan gerilla savaşının zaferini önlemektir. Halktan büyük destek gören gerilla hareketini Marcos şiddet kullanarak ezmeyi, Aquino da reform vaadleriyle söndürmeyi amaçlıyor.

Marcos'un arkasında milyonlarca dolarlık para desteği, iyi örgütlenmiş, deneyimli partisi ve devletin olanakları vardı. Ülkedeki basın, radyo ve televizyon onun nüfuzu altındaydı. 14 tane günlük gazetenin hemen hepsi Marcos'çuların elindeydi. Bunun yanında 270 radyo istasyonu ve biri devletin olmak üzere 5 televizyon istasyonu Marcos'un seçim propagandasını üstlendi. Marcos bu muazzam olanaklarına karşın, mitinglerde muhalefetten daha az kalabalık toplayabildi. Mitinglerini kalabalık göstermek için paralı adamlar tuttu.

Aquino örgütsüzdü. Basın, radyo ve televizyon çeşitli bahanelerle Aquino'nun propagandasına yer vermedi. Fakat Aquino, reformist vaadlerle, halkın kin ve nefretini, militanlığını, coşkusunu kendisine taban yaptı. Yüzbinlerce insan gösterilere katıldı. Marcos'un karşısında Aquino değil, onun yatıştırmaya çalıştığı halk vardı.

Seçimleri, Marcos taraftarlarından oluşan seçim komisyonu (COMELEC) denetledi. Serbest Seçimler için Ulusal Vatandaş Hareketi (NAMFREL) oy sayımının adil olması için gönüllü olarak sayımın denetimine katıldı.

Filipin halkı oyunu 90,000 istasyonda kullandı. Oy sandıklarının güvenliği için, karanlığa kalmadan, öğleden sonra üçte oylama bitirildi. Halk olan biteni de karanlığa kalmadan, gün ışığında gördü: Seçim kütüklerinde akıl almaz hileler yapıldı, oylar satın alındı, bir defadan fazla oy kullanıldı, silah zoruyla oy kullandırıldı, seçim sandıkları kaçırılmak istendi, kaçırıldı, değiştirildi. Bir milyondan fazla Filipinli bütün bunlara karşı seçim sandıklarını çıplak elleriyle korudu. Oy sayımında, sandıkların, seçim sonuçlarının taşınmasına korkusuzca gözcülük etti. Seçim sırasında en az kırk kişi öldü. Üçü NAMFREL üyesi idi. (*The Economist*, 15 Şubat 1986)

Her iki aday da, henüz seçim sonuçları kesinleşmeden, seçimleri kendisinin kazandığını açıkladı. Seçim sonuçları biriktikçe Marcos'un kazandığı söylenmeye başlandı. Nihayet, parlamentoda 14 Şubat'ta açıklanması beklenen sonuçlar 15 Şubat'ta açıklandı. Resmi sonuçlara göre, seçimlere katılım %80 oldu ve Marcos 10,8 milyon (%53), Aquino 9,3 milyon (%47) oy aldı. (*Sunday Times*, 16 Şubat 1986)

Emperyalistlerin yaygarası neden?

Marcos'un daveti üzerine emperyalist ülkeler seçimi gözleyecek

heyetler gönderdiler. ABD de, Senato Dış İlişkiler Komitesi Başkanı Richard Lugar'ı 20 kişilik bir heyetle gönderdi.

Emperyalist ülkelerin heyetleri ve basını seçimdeki hilelere geniş yer verdi. ABD Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Bernard Kalb, "tahmin ettiğimizden daha büyük pislik oldu" dedi. (*Time,* 17 Şubat 1986) Emperyalizm ille de adil seçim taraftarı değildir. Öyleyse bu yaygara neden?

Emperyalist ülkelerin derdi, seçimin hileli olmasından çok Aquino'nun seçilmemesidir. Onlar için Aquino toplumsal muhalefeti kontrol edebilecek, iç savaşın yayılmasını önleyebilecek alternatifti. Marcos'un seçilmesiyle politik kutuplaşma artacaktı.

Şimdi hem Marcos başta kaldı, hem seçim hileli oldu. Emperyalist ülkeler bunun Aquino'ya destek vermiş tabanı silahlı mücadeleye daha beter iteceğinden korkuyorlar. Bu sonuçla devrimci savaşımın yükseleceğini, devrimci hareketlerin güçleneceğini düşünüyorlar. Bu arada Reagan, Philip Habib'i yerinde inceleme yapmak üzere Filipinler'e gönderdi. Habib, üç konuda nabız yoklaması yapacak: 1. Aquino cephesi ne kadar daha birlikte davranacak? 2. Ayaklanma ne kadar hızlı yükselecek? 3. Ordudaki reformist subaylar etkin bir politik güç olabilir mi? (*The Sunday Times,* 16 Şubat 1986)

Manila'da dolaşan bir teoriye göre, Marcos Salvador Laurel'in kazanmasına izin vererek, Yeni Toplum Hareketi (KBL) ile Birleşik Milliyetçi Demokrat Örgütü'nün (UNIDO) koalisyonu için yolu temizleyebilir. Hatta bu teoriyi daha da ileri götürenler var. Zaman içinde, Marcos'un devlet başkanlığını Laurel'e teslim edebileceğini ileri sürüyorlar. (*The Economist,* 15 Şubat 1986).

The Economist, anti-Marcos kampanyanın anti-Amerikan bir kampanyaya dönüşmemesi için ABD'nin iki potansiyel bağlaşığı olduğunu söylüyor:

ABD'ye karşı protestolar yaygınlaşıyor.

Katolik kilisesi ve ordu. Kilisenin, Aquino tabanının şiddeti seçmesini engelleyebileceğini, ordunun da reformdan yana subaylar eliyle, toplumun gözünde seçimi kazananlara hakkını verecek pürüzsüz iktidar değişikliği yapabileceğini ileri sürüyor. (*The Economist,* 15 Şubat 1986)

İşler bu yönde gelişir mi bilinmez ama 15 Şubat'ta Marcos, sağ kolu General Ver'in istifa ettiğini açıkladı. Bu, reformlardan yana olan subaylara yolu açtığı biçiminde yorumlanıyor.

Öte yandan, Katolik kilisesinin başı Kardinal Jaime Sin, seçim sonuçlarının sahte olduğunu söyleyerek Aquino'ya destek vermeye başladı. 16 Şubat'ta Manila'da her ikisinin de katıldığı mitinge 1 milyon civarında katılım oldu. Aquino halkın öfkesini bastırmak için 1 günlük genel grev ve 7 maddelik barışçıl protesto eylemleri paketi sundu. Kilise de destekliyor.

Filipinler'in yazgısı devrimdir

Bugün Marcos'un ordusuna karşı en etkin silahlı mücadeleyi Yeni Halk Ordusu (NPA) vermektedir. NPA özellikle kırsal bölgelerde güçlü bir devrimci harekettir. Şehirlerde de Ulusal Demokratik Cephe içinde güçleniyor. NPA'nın yılda %20 oranında büyümesi burjuvaziyi korkutuyor. (*Newsweek,* 15 Şubat 1986) Resmi komünist partisinin öncülük değil, Marcos kuyrukçuluğu yaptığı ortamda NPA öncülüğü almış durumdadır ve öyle görünüyor ki, bu hareket zayıf halka Filipinler'i devrime götürecektir.

Burjuvazi devrimden korkuyor. Şehirlerdeki işçilerin, emekçilerin de silahlı mücadeleyi seçmesini, bunun kırsal alandaki silahlı mücadeleyle birleşmesini önlemeyi acil görev olarak önüne koymuş durumdadır. Marcos'u ayakta tutuyor, liberalleri öne sürüyor, kilisenin barışçıl protestoyu telkin etmesini sağlıyor, ordusunu iç çekişmeden kurtarıp devrimci güçlerin üzerine salmaya çalışıyor. Emperyalizm ve burjuvazi hangi alternatifi denerse denesin, halkın protestosu yükseliyor. Halk devrimi seçecektir. Zayıf halka Filipinler'in yazgısı devrimdir.

Ahmet Fırat

Halkın savaşımına öncülük eden Yeni Halk Ordusu militanları askeri eğitim görürken

Sorunları çözebilecekler mi?

Portekiz Seçimleri

Portekiz'de 16 Şubat'ta 2. turu yapılan cumhurbaşkanlığı seçimini %51,2'lik çoğunlukla Mario Soares kazandı. İlk turu 26 Ocak'ta yapılan seçimlerde başlıca adayların aldıkları oy dağılımı şöyleydi:

1979'da 5 ay başbakanlık yapmış olan ve seçim taktiğini, "paylaşılmış büyük şehirlerden değil, kırsal kesimden ve küçük şehirlerden oy toplamak" olarak açıklayan Pintasilgo %7,4.

Yeni kurulan Demokratik Parti'nin de liderliğini yapan önceki cumhurbaşkanı General Eanes'in desteklediği eski Sosyalist Parti üyesi Zehna %20,9.

1967'de kurulan Sosyalist Parti'nin liderliğini yapmış, 1976, 1978 ve 1983'de 3 kez başbakanlık yapmış olan Soares %25.

Diktatör Salazar ile sıkı bağları olan, varlıklı bir aileden gelme, faşist diktatörlük yıkıldıktan sonra ise ülkede en sağı temsil eden Demokratik Sosyal Merkez Partisi'ni kurmuş olan Diogo Freitas do Amaral %46,3.

Hiçbir aday, seçimleri kazanmak için gerekli olan %50'-nin üzerine çıkarak mutlak çoğunluğu sağlayamadığı için 16 Şubat'ta seçimlerin 2. turu yapıldı.

1974 devrimi derinleştirilip, ilerletilmediği için devrimin kazanımları yıllar içinde birer birer geri alındı.

1974'teki devrim hareketinin hemen ardından PKP "ya faşizm, ya sosyalizm" çözümlemesini yapmış ve bu uğurda mücadeleye atılmıştı. O dönemi, o günün koşullarını ve bugüne gelişin kaçınılmazlığını göstermek açısından bir anımsatma yapalım:

"Bir devrim hareketiyle faşizmi devirmiş, demokratik dönüşümlere dalmış orta derecede kapitalist bir ülkede komünist partisi ne diyecekti? Savaşkan, Lenici Portekiz Komünist Partisi, finans-kapitalin egemen olduğu bir ülkede, demokratik aşamada durursan; sosyalizme yürümezsen, proleter diktatörlüğünü kurmaya yönelmezsen kazanımların geçici olacağını bilir elbette. Devrim yapıldı, faşizm yıkıldı, işçi sınıfının savaşımı yeni bir aşamaya geçecek. Yoksa devrimin getirdikleri bir bir geri alınacak. PKP'nin belgisi bunu anlatıyordu. Ve de sonraki gelişmeler, bu çözümlemenin ne denli doğru olduğunu gösterdi. Sosyalist devrime büyüyemeyen demokratik aşamada, devrimin getirdiği tüm kazanımlar bugün birer birer geri alınıyor." (R. Yürükoğlu, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye,* 4. basım, s.57)

Bugün Batı Avrupa'nın en yoksul ülkesi Portekiz'de enflasyon %20'nin, işsizlik %11'in üzerindedir. Uzun yıllar hükümetlerin uyguladıkları kemer sıkma politikası, 14 milyon dolarlık dış borç, düşük büyüme hızı, sürekli aşağıya doğru çekilen satın alma gücü ve ücretlerle giderek derinleşen ekonomik bunalım bugünden belirtileri olan yeni bir siyasal bunalımın da temelini oluşturmaktadır.

Ülkede sürmekte olan siyasal istikrarsızlık cumhurbaşkanlığı seçimiyle yeniden tartışmanın odak noktası olmuştur. Portekiz burjuvazisi ve emperyalist ülkeler, geçtiğimiz 12 yılda tam 16 hükümet değiştiren Portekiz'de, başbakanı gerekli gördüğü durumda parlamento dışından seçme gibi yetkilerle donatılmış cumhurbaşkanının, bir istikrar unsuru olması çabasındadırlar. Öte yandan, yeterince militan bir savaşım verip, ülkede güçlenmekte olan gericiliğe alternatif oluşturamayan sol, sağ tehdide karşı Soares'i aday göstermiştir.

Soares'in anti-demokratik güç ilan ettiği PKP Genel Sekreteri Alvaro Cunhal, Soares'in seçim kampanyasına PKP'nin aktif olarak katılmayacağını açıklamıştı. Bunun hemen ardından PKP'nin 2. turda Soares'i destekleme kararı geldi. Hem de bu karar PKP'nin 60 yıldır 2. kez çağırdığı olağanüstü kongresinden çıktı.

Cunhal 1983 yılında toplanan bir önceki kongrede Soares'in başbakanlık yaptığı hükümeti "faşistlerle omuz omuza yürümekle" suçlamıştı. PKP bir süre kendini ülkedeki burjuva solundan ayırarak yürümüştü ve bu tutum 1976'dan 1983'e, gerek üye sayısında, gerekse oy potansiyelinde gözlenen ciddi yükselmede etkili olmuştu.

Bugün Portekiz'de ekonomik bunalımın ve siyasal istikrarsızlığın ciddi boyutlara ulaştığı bir ortamda, yeni sivil cumhurbaşkanı "görevine" başlayacak. Soares, cumhurbaşkanlığı koltuğunu "sosyalist aday" olarak kazandı. Ancak Amaral ya da Soares, kim gelirse gelsin değişmeyecek bir durum vardır, o da bugün tüm çabaların Portekiz'de kapitalizmi güçlendirme üzerinde yoğunlaştığıdır. Seçim kampanyası boyunca adaylar arasında süren devletleştirme, özel teşebbüsü teşvik, bütçe giderlerinin dağılımı vb. tartışmaları, kimin daha sosyalist olduğu değil, kapitalizmi yaşatmada kimin daha işlevli ve etkin olacağı çerçevesinde bir yarışmaydı.

10 Şubat tarihli *Newsweek*'de çıkan bir yazıda da açıkça belirtildiği gibi, "kim gelirse gelsin Portekiz'in dış siyasetinde bir değişiklik olmayacak, NATO ve AET üyelikleri sürecek, kim kazanırsa kazansın Portekiz'in gelecek cumhurbaşkanı Batıdaki komşularının içini rahat ettirecek bir adam olacak".

PKP'nin hâlâ önünde duran görev, Portekiz'de, Batıdaki komşuların içini rahat ettirmeyecek bir iktidar için savaşmaktır. Bunu da, demokratik mücadeleyi sosyalizm için mücadeleye bağlayarak başarabilir.

Seza Tuna

FABRİKALARDAN MAKİNA SESİNDEN ÖNCE İŞÇİNİN SESİ DUYULMALIDIR

İŞÇİNİN SESİ'ni
alabileceginiz
en yakın yer: